

Fåglar i
SÖRMLAND

Föreningen Södermanlands Ornitologer

Det sörmländska fågelåret 2022

Fåglar i Sörmland ges ut med en årsbok varje år av Föreningen Södermanlands Ornitologer, som är en ideell regionalförening till BirdLife Sverige. FSO verkar för vidgad kännedom om och bättre levnadsbetingelser för de sörmländska fåglarna. Vi vill också sprida intresse för ornitologi

Styrelsen kontaktas på fso@sormlandsornitologerna.se

Redaktionen årsbok 2022

Göran Andersson

(goranaxandersson@gmail.com), korrekturläsning

Eva-Karin Brinell

(ekbrinell@gmail.com), layout

Kalle Brinell

(kallebrinell@yahoo.co.uk), layout

Monika Dalhäll

(monkelin@yahoo.se), teckningar

Yonas Ericsson

(yonas.ericsson@gmail.com), korrekturläsning

Jan Gustafsson

(solvidd@gmail.com), koordinator

Bertil Karlsson

(bertilk56@gmail.com), skribent

Torbjörn Winqvist

(torbjornw22@gmail.com), skribent,

Ansvarig utgivare

Ingvar Jansson

(c.ingvar.jansson@gmail.com)

Omslagsfoton

Roskarl (sid1), Jan Karlsson
Vttnackad svärta (baksidan) Leif Nyström

Presslagd: sommaren 2023.

Upplaga: 700 ex.

Tryckeri: Grafoma, Strängnäs.

Manusstopp för nästa årsbok är den 1 mars 2024.

Redaktionellt material skickas till,
fagelaret@sormlandsornitologerna.se
Givetvis tas även hand- och maskinskrivet material
emot. Bilder skickas till någon i redaktionen i
digitalt högupplöst format.

Medlemsservice

Adressändring, medlemskap,

försäljning etc:

Ingvar Jansson

070-570 70 25

Bankgiro 5699-9105.

ISSN 0345-3820

Innehåll

Inledare.....	1
Inledning årsrapporten 2022.....	2
Rapportkommittén Södermanland: Fågelåret 2022	3
Allmänt om rapportering, varför rapportera?.....	43
Rrk:s ledamöter 2023	44
Rrk:s arbete, styrdokument.....	45
Blankettarter, tillvägagångssätt, överklagan	46
Årsrapporten från Hartsö-Enskär fstn 2022.....	48
Sändarförsedda skrântärnor	53
Pilgrimsfalken 2022	54
Avverkningsplaner och häckande fiskgusar	55
Fågeltorn, plattformar och gömslen i länet	57
Till minne - Pelle Moqvist - KVO.....	80
Berguven 2022	81
Ejderhusen på Hävringe 2022	82
Miljölistan 2022.....	85
Kungörn 2022	86
Skrântärna 2022	87
Big year 2022 med cykel i Eskilstuna.....	89
Big year 2022 med bil i landskapet Södermanland.....	93
FSO – verksamheten 2022	95
OKE – verksamheten 2022	97
SOK – verksamheten 2022.....	101
KVO – verksamheten 2022	105
FOF – verksamheten 2022	107
Tärnan – verksamheten 2022	109
Sponsorsida.....	112
Hartsö-Enskär fågelstartion.....	omslag sid 3
Hur bli medlem i FSO?	omslag sid 3
Regionalförening.....	omslag sid 3
Lokalförening.....	omslag sid 3

Inledare

Under det gångna året har vår verksamhet i stort kunnat genomföras på normalt sätt utan hänsyn till Covid-19 epidemin. Även om årsmötet i början på året genomfördes via mail, på samma sätt som året innan på grund av pandemin. Styrelsemöten och övriga verksamheter har kunnat bedrivas som vanligt.

Mycket av styrelsens arbete har haft fokus på fågelskyddsarbetet. En fråga som krävt särskilt mycket arbete är "Svea Vind Offshores" planer på att i Sörmlands skärgård bygga två stora havsbaserade vindkraftsparker, Långgrund 1 och 2. Tillsammans består parkerna av 198 Eiffeltornshöga, 325 meter höga, vindkraftssnurror strax utanför Hävringe. Parkerna sträcker sig längs hela Sörmlandskusten, från länsgränsen i norr mot Stockholm till en bit in i Östergötland i söder. Tillsammans täcker parkerna en yta av nästan 300 kvkm, bland de största parkerna som planeras i Östersjön. Miljöpåverkan av vindkraftsanläggningar av denna storlek kommer att vara massiv. Sträckan från Landsort till Söderköping, med ett av Sveriges mest känsliga kustområden med mycket höga rekreativa värden och stora skyddade naturvärden, riskerar att till stor del raderas eller allvarligt skadas för all framtid.

FSO har i grunden inget emot vindkraft, varken på land eller till havs, om den byggs där inverkan/påverkan på fågellivet, på flyttande, häckande, övervintrande och födosökande fåglar, är så liten som möjlig. Och vi tycker det är ytterst väsentligt och kräver att beslut om så omfattande exploateringar grundar sig på genuin och opartisk vetenskaplig forskning. Så är det tyvärr inte alltid beroende på att forskarna ofta får sina uppdrag av exploitören, så är det i detta fall, och man "biter inte gärna den hand som föder en"! Vi bedömer att det finns stor risk för att den MKB:n som företagen lämnar in därför är en ren partsinlägga.

Vi måste öka våra kunskaper och våra möjligheter att ställa relevanta krav på vindkraftsexploatörerna och ha bra på fötterna när vi i sinom tid skall granska eventuella ansökningar och därtill hörande MKB-er. Därför har vi tillsammans med GOF under april/maj gjort en gedigen havsinventering inom de tolv områden i Östersjön där vindkraftverk planeras. Vi förväntar oss att en tillståndsansökan lämnas in till Mark- och miljödomstolen under sommaren 2023 och då blir det vår uppgift att noggrant granska de inlämnade handlingarna.

Ringmärkningen på Hartsö-Enskär har rullat på för fullt. Arbetsgruppen med Göran Altstedt, "stationsansvarig", Jan Oldebring och Adam Stålnäbb har planerat och drivit verksamheten och vi räknar med att ha både personal och ekonomi för att vi skall kunna ha ringmärkning under 4-6 veckor kommande säsong.

Rrk, vår regionala rapportkommitté, gör ett otroligt fint arbete vilket årssamställningen för Sörmlands rapportområde är ett bra exempel på.

Ännu en fantastisk årsbok har producerats med en mängd olika rapporter och redaktionellt material. Därtill kommer alla fantastiska bilder. Visst blir man lite bortskämd! Det är inte många andra fågelföreningar i landet som kan mäta sig med vår årsbok! Redaktionsgruppen har bestått av Jan Gustafsson, samordnare och faktagranskare, Eva-Karin Brinell och Kalle Brinell layout och övriga medarbetare Yonas Ericsson, Markus Forsberg, Bertil Karlsson, Johan Ehrenkrona och Torbjörn Winqvist.

Vi tackar alla som på olika sätt bidrar till att FSO kan upprätthålla de olika verksamheterna på det sätt som görs! Särskilt tack till redaktionsgruppen för ett mycket gott arbete med årsboken! Särskilt tack också till Rrks och Hartsö-Enskärs personal för de fina arbete ni utför! Tack också alla duktiga fotografer som bidrar till att årsboken blir så uppskattad!

Ha ett riktigt fint fågelskådarår!

Ingvær Jansson, ordförande i FSO

Rrk Sörmlands årssammanställning för Sörmlands rapportområde 2022

Ett nytt år har passerat. Det blev inga nya arter för rapportområdet, men bland höjdpunkterna så kan nämnas rapportområdets tredje fynd någonsin av korttälarka samt ett par svarthalsade doppingar. Den förstnämnda sågs enbart en dag ute på Hävringe medan doppingarna sågs under tio dagar ute vid Ängsviken vid Brannäs våtmark till många tillresta skådares glädje. Vidare kan nämnas fynd av amerikansk kricka, bredstjärtad labb och vitnäbbad islom. Antalet inrapporterade fågelfynd på Artportalen från rapportområdet slog återigen ett nytt rekord med 261 930 inlagda observationer under året, vilket vi i Rrk är väldigt tacksamma över då det är en förutsättning för ett bra fågelskyddsarbete i området.

Vi vill slutligen trycka på vikten av noggrann rapportering med häckningskriterie och speciellt när det gäller fynd av arter som kan vara viktiga ur ett naturvårdsarbete så önskar vi att rapportören skapar egna lokaler med en så noggrann radie som möjligt.

Rrk Sörmland/Anton Johansson

Svarthalsad dopping

Foto: Per Thyren, www.flickr.com/photos/71812399@N02

Prutigås (*Branta bernicla*)

Även i år enbart ett fynd från första halvan av året, i år redan i slutet av april, och i år från inlandet. I övrigt några hyfsade sträckdagar utmed kusten på hösten. Från inlandet, Mälaren, några exemplar under höstperioden 8-26 oktober.

Vår: 15 ex. förbiflygande Öster-Malma, Ekbacken, Nyköping 27.4 (Olle Grönberg).

Större sträcksiffror (kust, höst): 163 ex. sträckande SV Femöreflagen, Femöre, Oxelösund 28.9 (Lennart Wahlén). 298 ex. sträckande SV Hävringe, Oxelösund 2.10 (Kalle Brinell, Niklas Liljebäck, Samuel Wivstad). 233 ex. sträckande SV Hävringe, Oxelösund 22.10 (Samuel Wivstad, Niklas Liljebäck).

Kanadagås (*Branta canadensis*)

Från vintermånaderna januari och december finns större flockar i området kring Ekeby våtmark i Eskilstuna, under januari är maxsiffran 80 ex och från december som mest 123 ex. Från övriga delar av rapportområdet enstaka ex främst från kusten samt kring Vingåker. I området kring Vingåker rastar max 1500 ex under februari - mars, vilket är den största antalsmässiga ansamlingen från rapportområdet under 2022.

Vitkindad gås (*Branta leucopsis*)

Många häckningar/par på häckplats rapporterade från kusten, framförallt från de södra delarna. Hur många häckande par det är går inte att utläsa utifrån det rapporterade materialet. Vi behöver göra regelrätta inventeringar för att få fram rättvisa antalsuppskattningar av hur stor den häckande populationen är i länet. Från inlandet finns rapporter från tre lokaler om fåglar under häckningstid, inga konstaterade häckning rapporterade. Under året två bra sträcksiffror rapporterade, en på våren och en på hösten, båda från Oxelösund. Stor flock rastande vid Skåraområdet, Stigtomta, Nyköping samt några vinterobserverade fåglar men enbart från december.

Stor sträcksiffror (vår): 5660 ex. sträckande NO Hävringe, Oxelösund 10.5 (Kalle Brinell).

Stor sträcksiffror (höst): 1660 ex. sträckande SV Femörehuvud, Femöre, Oxelösund 24.10 (Jan Sjöstedt).

Störst antalet rastande: 1000 ex. födosökande Skåraområdet, Nyköping 6.4 (Jonny Werdin).

Vinterfynd: 4 ex. rastande Tureholmsfälten, NO Tureholms slott, Trosa, Trosa 2.12 (Claes Leijon, Ida Leijon). 1 ex. rastande Västerleden Årna, Torshälla, Eskilstuna 3-10.12 (Johan Mellquist m.fl.). 1 ex. rastande Diket och diket utlopp, Brandholmen, Nyköping 15.12 (Kalle Brinell).

Stripgås (*Anser indicus*)

(-2021:37/40) (2022:2/2)

Efter ett år utan rapporterad fågel så kom i år två fynd från hösten, ett ex i Nyköping och ett ex

i Eskilstuna. Båda fynden i områden där många gäss av andra arter rastar.

Samtliga fynd: 1 ex. rastande Närkemaderna, Marsviken, inre delen, Nyköping 9-12.8 (Jan Hägg m.fl.). 1 2K+ rastande Ekeby våtmark, Eskilstuna 27-28.9 (Johan Mellquist m.fl.).

Snögås (*Anser caerulescens*)

(-2021:38/58) (2022:1/1)

Inte sedan 2017 har arten noterats i rapportområdet. 2022 hittas då ett ex vid Sörfjärden i Eskilstuna, upptäckt i område med många gäss. Snögåsen hade ett anlag för blå fas och ett anlag för vit.

Samtliga fynd: 1 ex. rastande Rördrommen, Sörfjärden, Mälaren, Eskilstuna 13-21.3 (Sten Ullerstad, Eva Olofsson m.fl.).

Grågås (*Anser anser*)

Stora flockar på flera tusen individer ses på flera håll i rapportområdet, främst under sensommaren. Enstaka vinterfynd, januari och december, görs numera varje år.

Sädgås (*Anser fabalis*)

I januari finns rapport om ett ex från området kring Ekeby våtmark i Eskilstuna, är kvar sedan december 2021. I december ett fynd från Kolsnaren i Vingåker. Numera görs nästan årligen vinterfynd i rapportområdet. Högsta noteringar av rastande sädgäss under vår och höst är från Skåraområdet, Stigtomta, Nyköping. På våren max ca 10000 ex och max ca 4500 ex från hösten. Inga fynd av fåglar med indikation om häckning eller revir.

Vinterfynd (januari, december): 1 ex. födosökande Ekeby flygfält, Eskilstuna 1.1 -31.1 (Bo Runesson m.fl.). 1 ex. rastande Nordvästra Kolsnaren, Vingåker 3.12 (Ronny Nilsson).

Störst antalet (vår och höst): 10000 ex. rastande Helgesta, Skåraområdet, Nyköping 1.3 (Jonny Werdin). 4500 ex. rastande Skåraviken, Skåraområdet, Nyköping 27.10 (Jan Karlsson, Jan Sjöstedt).

Tundrasädgås (*Anser fabalis rossicus*)

Rasen rapporteras sporadiskt, många fler exemplar finns säkert i de stora flockarna av tajgasädgäss. Rapportviljan är klen, man/många orkar inte gå igenom flockarna av sädgäss för att hitta dessa, samt att det är svårt att finna dessa individer bland de övriga gässen. I många fall är det lättare att rasbestämma när det är små grupperingar, alternativt enbart någon/några enstaka fåglar. I år ändå en stor flock rapporterad från våren, och som vanligt så är det i området mellan Skåraområdet och Kiladalen i Nyköping. I år ett fynd från sommaren i Marsviken, Nyköping.

Sommarfynd (juni-15 augusti): 1 ex. rastande Närkemaderna, Marsviken, inre delen, Nyköping 4.6 (Eva Edmert, Hans Norelius).

Vårfynd (max antal): 200 ex. rastande Östergår-

den, Kjulshammar, Nyköping 9.3 (Kalle Brinell).
Höstfynd (max antal): 29 ex. förbiflygande Marsång, Nyköping 28.9 (Jan Sjöstedt).

Spetsbergsgås (*Anser brachyrhynchus*)

Spetsbergsgäss ses numera i stort sett över hela länet, både under vår och höst. De första vårfynden är från i februari och den sista observationen för hösten är i december.

Första och sista för året: 4 ex. rastande Vingåkersslätten, Vingåker 11.2 (Lillemor Däckfors). 21 ex. sträckande SV Torshälla huvud, Eskilstuna 5.12 (Sten Ljungars).

Bläsgås (*Anser albifrons*)

Första fynd i mitten av februari och sista fynd för hösten i början av november. Numera ses arten i stora antal under främst våren och då främst i Skåraområdet, Nyköping. Under hösten mycket mer sparsam. Inga vinterfynd eller sommarfynd detta år.

Första vårfynd och sista höstfynd: 10 ex. Bärsta, Skåraområdet, Nyköping 11.2 (Olle Pers). 1 ex. sträckande SV Marviken, Brännäs våtmark, Oxelösund 3.11 (Tommy Knutsson).

Största antalet (vår och höst): 2790 ex. rastande Skåraområdet, Nyköping 2.4 (Kalle Brinell, Samuel Wivstad). 40 ex. rastande Åsby, SV Stigtomta, Nyköping 31.10 (Lennart Wahlén).

Fjällgås (*Anser erythropus*)

Under året endast ett fynd av ett ex. Fyndet var i Kolsnaren i Vingåker i september. Detta var fjärde året i rad som fynd gjorts i rapportområdet.

Samtliga fynd: 1 ex. rastande Nordvästra Kolsnaren, Vingåker 6.9 (Ronny Nilsson, Lillemor Däckfors).

Knölsvan (*Cygnus olor*)

Stora ansamlingar ses på några platser inom rapportområdet. Vår säkraste plats i inlandet är i sjön Näsnaren i Katrineholm, men i år inte alls så många som fjolårets 496 ex, i år som mest 305 ex. Utmed kusten finns i år två rapporter om stora flockar/ansamlingar.

Största antal: 350 ex rastande Stora Garkast, Hartsö skärgård, Nyköping 1.8 (Ragnar Lagerkvist, Gunnar Lagerkvist). 305 ex. rastande Näsnaren, Katrineholm 22.8 (Krister Andersson). 243 ex rastande Marsviken, inre delen, Nyköping 7.12 (Jan Sjöstedt).

Mindre sångsvan (*Cygnus columbianus*)

Första rapporten i Artportalen var redan den 12 februari i år, sedan fick man vänta till de sista dagarna i månaden innan nästa rapport inkom. Arten ses sedan främst under våren spridd i rapportområdet, med oftast enstaka ex tillsammans med sångsvan. Den största flocken var sex ex i området kring Julita, Katrineholm i mars. Sista noteringen var de 12 december, då åtta ex sträckte mot SV i Eskilstuna.

Första och sista för året: 2 ex. rastande mellan Spångadammen och Spånga gård, Vingåker 12.2 (Jan Ridell). 8 ex. sträckande SV Lundby grusgrop, Eskilstuna 12.12 (Kent Carlsson). Största antal, rastande: 6 ex. rastande Julita gård, Katrineholm 17.3 (Gunilla Carlsson, Leif G Carlsson).

Sångsvan (*Cygnus cygnus*)

Under året har 48 häckningar rapporterats från rapportområdet, sedan finns det flera lokaler med individer där man inte rapporterat högre häckningskriterie, men där det sannolikt varit häckning eller misslyckad häckning. De tre föregående åren har antalet rapporterade häckningar varit 34-40, alltså har vi år en ökning i rapporter. Det är svårt att dra några säkra slutsatser av det material som finns till förfogande, mer än att det varit bättre rapportering för 2022. Rapporterade häckning i resp. kommun har varit, Eskilstuna 10, Flen 6, Gnesta 5, Katrineholm 6, Nyköping 11, Strängnäs 8, Trosa 1 och Vingåker 1. Under främst våren rastar större flockar i rapportområdet, främst ser man det i Kiladalen i Nyköping. Högsta antal rastande fåglar i samma flock under året resp. kommun, i de 11 olika kommunerna som finns i rapportområdet, har varit. 132 ex. födosökande Duvtorp, Eskilstuna 3.11 (Björn Skogsberg). 200 ex. Långdunkerkärren, Långdunker, Flen 22.3 (Fredrik Enoksson). 127 ex. Näsberget, Björnlunda reningsverk, Gnesta 17.3 (Niklas Liljebäck). 300 ex. rastande Julita gård, Katrineholm 17.3 (Krister Andersson). 45 ex. rastande Väg E20 Arboga, Svarthäll, Kungsör 5.3 (Kenneth Nordberg, Tina Nordberg). 4 ex. Sättersundet, Säter, Norrköping 25.1 (Mats Thorén). 400 2K+ rastande Svanstatorpsfälten, Nyköping 19.3 (Jan Gustafsson, Ola Kumlin). 400 ex. rastande Lövsund, Nyköping 21.3 (Jan Sjöstedt, Lars Danielsson). 32 ex. rastande Stjärnholmsviken, inre delen, Oxelösund 23.11 (Björn Erixon). 55 ex. födosökande Gorsingeholmsfälten, Strängnäs 19.3 (Kjell Thorsén). 130 ex. rastande Erikslund, Västerlång, Trosa 2.3 (Claes Leijon). 130 ex. rastande Sille, Trosa 11.3 (Kalle Brinell). 65 ex. rastande Bistorp, Vingåker 3.12 (Jan Ridell).

Grågås x kanadagås

(*Anser anser x Branta canadensis*)

Ses över hela rapportområdet, hur många det rör sig om är omöjligt att röna ut. Två häckningar rapporterade.

Häckningar: 1 pulli stationär Fiskarstugeviken, Oxelösund 24.5 (Björn Johansson). 2 pulli pulli/nyligen flygga ungar Gullfjärden, Båven, Flen 22.6 (Leif Carlsson).

Gravand (*Tadorna tadorna*)

En säkerställd häckning och två fynd gällande troliga häckningar gjordes i år, vilket är i paritet med föregående år. Vidare så gjordes det sju stycken

inlandsfynd i år. Noterbart är att det fjärde fyndet någonsin gjordes för både Gnesta och Vingåkers kommuner. För Vingåkers kommun var det första fyndet sedan år 2012 och Gnesta kommun har nu haft fynd två år i rad av arten i Järna gårds våtmark.

Häckningsindikatorer: 1 hona besöker bebott bo Hävringe, Oxelösund 7.5 (Kalle Brinell, Niklas Liljebäck, Samuel Wivstad). 1 ex. permanent revir Svartrantshällan, Hävringe, Oxelösund 11.5 (Jan Karlsson, Lennart Wahlén, Lars Danielsson). 1 hane upprörd, varnande Dödhällafjärden, Nyköping 15.5 (Hans Norelius, Eva Edmert).

Inlandsfynd: 1 ex. rastande Erkan, Nyköping 13.4 (Stefan Wastegård, Astrid Wastegård). 1 hane rastande Torsberga ängar, Lövsund, Nyköping 14.4 (Kalle Brinell, Samuel Wivstad). 1 ex. sträckande O Norrsundet, Hjälmaresund, Eskilstuna 22.4 (Sten Ljungars, Kent Carlsson, Lennart Eriksson m.fl.). 1 ex. rastande Nordvästra Kolsnaren, Vingåker 30.4 - 2.5 (Lillemor Däckfors, Ronny Nilsson, Birgitta Gustafsson). 1 ex. rastande Järna gårds våtmark, Gnesta 8-9.5 (Kjell Pettersson). 1 1K rastande Kumla viltvatten, Strängnäs 20.8 (Fredrik Hellner). 1 ex. sträckande O Torshälla huvud, Eskilstuna 14.9 (Sten Ljungars).

Brudand (Aix sponsa) (-2021:0/0) (2022:1/1)

Rapportområdets allra första fynd gjordes i Kungsör av denna nordamerikanska art som tillhör kategori E och därför betraktas som en osponsan parkrymning. Fågeln rörde sig även över landskapsgränsen till Västmanland som fick sitt första fynd sedan år 2011. Arten är ett förhållandevis vanligt inslag i europeiska djurparker.

Samtliga fynd: 1 hane Småbåtshamnen, Kungsör, Kungsör 28.9 (Per Jonsson).

Mandarinand (Aix galericulata) (-2021:57/61) (2022:3/3)

Under året gjordes tre fynd gällande totalt tre individer som alla var hannar. Två av dem fåglarna sågs enbart en dag av en observatör, medan en individ stannade kvar en längre tid i Mariefred. Samtliga tre individer bedöms vara spontana.

Samtliga fynd: 1 hane födosökande Marvikarnas naturreservat, Gnesta 18.4 (gnm Maria Barkell). 1 2K+ hane födosökande Mariefred, Strängnäs 3.5 - 20.10 (Maria Barkell, Kjell Thorsén, Camilla Callenmark m.fl.). 1 hane Ramsundsån, Sundbyholms naturreservat, Eskilstuna 13.5 (Kent Carlsson).

Skedand (Spatula clypeata)

Från året finns fem konstaterade häckningar rapporterade vilket är det högsta antalet säkerställda häckningar som har rapporterats sedan år 2008. Utöver dessa så finns det rapporter om uppskattningsvis 42 par med möjliga häckningar. Majoriteten är rapporterade från återställda eller

konstgjorda våtmarker i inlandet, medan 15 av de paren är rapporterade från Nyköpings och Oxelösunds skärgård.

Häckningar: 1 hona bo, ägg/ungar Hävringe, Oxelösund 16.5 (Kalle Brinell). 2 2K+ i par föda åt ungar Långsjön, Ålbäck, Nyköping 21.6 (Jan Gustafsson). 6 ex. (1 adult hona + 5 pulli) pulli/nyligen flygga ungar Oppeby våtmark, Nyköping 14.7 (Mats Andersson). 5 pulli pulli/nyligen flygga ungar Vadsjön, östra sidan, Vadsjön, Nyköping 16.7 (Leif Carlsson). 6 ex. pulli/nyligen flygga ungar Sörby våtmark, Flen 25.8 (Jan Sjöstedt, Ingvar jansson).

Årta (Spatula querquedula)

Årets första fynd gjordes den 18:e mars vilket är det tredje tidigaste fyndet i vårt rapportområde. Ingen konstaterad eller trolig häckning rapporterades i år. Gällande möjlig häckning så har 7 par rapporterats, detta är i paritet med tidigare år.

Första fynd: 2 i par rastande Våmedet, Strandstuviken, Nyköping 18.3 (Peter Lantz).

Snatterand (Mareca strepera)

Ett antal vinterfynd brukar alltid göras, så även i år. Noterbart är att 84 stycken exemplar sågs den 10:e december vid Trosa havsbad, vilket är den näst högsta enskilda vinterobservationen någonsin. Större antal under vintern sågs även i Kylvattendammen i Oxelösund och i Nyköpings hamn. Årets största notering är på 330 exemplar som vid norra Sjösaviken, Nyköping. Detta är i paritet med föregående år. Cirka 30 häckningar har rapporterats i år från Eskilstuna, Katrineholm, Nyköping, Oxelösund och Trosa kommuner, vilket är i paritet med föregående år.

Stora antal (vinter): 50 ex. Stadsfjärden, inre delen, Nyköping 1.12 (Lennart Wahlén). 84 ex. rastande Trosa havsbad, Öbolandet, Trosa 10.12 (Claes Leijon). 36 ex. rastande Kylvattendammen, Oxelösund 16.12 (Kalle Brinell).

Stora antal: 330 ex. stationär Sjösaviken (norra), Nyköping 7.7 (Göran Altstedt). 220 ex. rastande Lagunen, Tynnelsö, Strängnäs 21.8 (Petter Sundin). 160 ex. stationär Brannäs våtmark, Oxelösund 3.10 (Tommy Knutsson).

Bläsand (Mareca penelope)

Det högsta antalet som rapporterats från rapportområdet är 1631 exemplar som sträckte mot sydväst förbi Hävringe den 27:e september. Anmärkningsvärt är att den högsta noteringen gällande rastande eller stationära fåglar enbart ligger på 125 exemplar som sågs vid Vadsjön och Marsäng i Nyköpings kommun, vilket är klart mindre än de upp mot 1000 exemplar som vissa år kan ses i sjön Näsnaren. Ett fåtal vinterfynd har även gjorts från året.

Stora antal: 1631 ex. sträckande SV Hävringe, Oxelösund 27.9 (Kalle Brinell, Niklas Liljebäck, Samuel Wivstad).

Vinterfynd: 2 ex. rastande Ekeby våtmark, Eskilstuna 1.1 (Bengt Alpe). 1 ex. rastande Diket och diket utlopp, Brandholmen, Nyköping 7.12 (Lennart Wahlén). 4 ex. rastande Kylvattendammen, Oxelösund 16.12 (Kalle Brinell). 2 ex. rastande Gästhallen, Oxelösund 17.12 (Jan Karlsson). 2 ex. rastande Damm 1, Ekeby våtmark, Eskilstuna 26.12 (Bengt Alpe).

Gräsand (*Anas platyrhynchos*)

Vissa år kan större mängder gräsänder ses under senhöst och vinter. I år under januari månad sågs 1420 stycken gräsänder stationärt i Kylvattendammen, Oxelösund. Det är den högst noteringen sedan år 2019 då 1500 exemplar sågs, även det i Kylvattendammen.

Stora antal: 1420 ex. rastande Kylvattendammen, Oxelösund 16.12 (Kalle Brinell).

Stjärtand (*Anas acuta*)

Likt tidigare år så finns det några vinterfynd från i år. Ett fåtal rapporter finns även gällande större sträcksiffror.

Vinterfynd: 1 hane stationär Sundbyholms travbana, Eskilstuna 26.1 (Leif Carlsson). 1 hane stationär Strandstuviken, Nyköping 28.12 (Mats Andersson).

Stora antal: 62 ex. sträckande O Skäret, Nävevarn, Nyköping 18.4 (Hans Norelius, Eva Edmert). 39 ex. sträckande SV Hävringe, Oxelösund 27.9 (Kalle Brinell, Niklas Liljebäck, Samuel Wivstad). 54 ex. sträckande V Kolstahatt, Eskilstuna 9.10 (Niklas Holmström). 1 hane stationär Strandstuviken, Nyköping 28.12 (Mats Andersson).

Kricka (*Anas crecca*)

Ett antal vinterfynd finns från året likt föregående år. I år finns vinterfynd från Trosa, Nyköping, Oxelösund, Eskilstuna och Strängnäs kommuner, vilket är i paritet med hur det brukar se ut. Det finns rapporter om säkerställda häckningar från åtta stycken lokaler gällande lika många par. Alla par förutom ett häckade i konstgjorda eller återställda våtmarker i Nyköping, Trosa, Gnesta och Flen kommuner. Ett par häckade på Hävringe i Oxelösunds skärgård.

Häckningar: 7 pulli pulli/nyligen flygga ungar Järna gårds våtmark, Gnesta 2.7 (Leif Carlsson). 7 ex. pulli/nyligen flygga ungar Trosa våtmark, Trosa 11.7 (Marcus Oldebring, Janne Oldebring). 8 ex. pulli/nyligen flygga ungar Nytorp viltvatten, SV Sofielund, Flen 12.7 (Tommy Lindgren). 8 pulli pulli/nyligen flygga ungar Långsjön, Ålbäck, Nyköping 12.7 (Hans Norelius, Eva Edmert). 7 ex. (1 adult hona + 6 1K) pulli/nyligen flygga ungar Hammartorp, Nyköping 14.7 (Mats Andersson). 4 1K pulli/nyligen flygga ungar Torsåker viltvatten, Gnesta 3.8 (Bertil Karlsson). noterad pulli/nyligen flygga ungar Sörby våtmark, Flen 25.8 (Jan Sjöstedt, Ingvar Jansson).

Amerikansk kricka (*Anas carolinensis*)

(-2021:12/12) (2022:2/2)

Två fynd gjorde under året av den här nordamerikanska arten. Båda fynden gäller hanar. Noterbart är att fyndet vid Åleby våtmark är det första fyndet för Strängnäs kommun.

Samtliga fynd: 1 hane rastande Erkan, Nyköping 11-12.4 (Jan Hägg, Tommy Ubbesen, Monika Dalhäll m.fl.). 1 hane rastande Åleby våtmark, Strängnäs 8-9.5 (Yngve Wiklund, Magnus Brandel, Erik Widuss m.fl.).

Brunand (*Aythya ferina*)

Årets högsta notering är gällande 226 exemplar och likt föregående år så är rapporten från Näsnaren. Inga rapporter gällande konstaterade eller troliga häckningar finns från rapportområdet. Däremot gällande möjliga häckningar så finns rapporter om totalt uppskattningsvis elva par från kommunerna Strängnäs, Nyköping och Katrineholm. Majoriteten är från återställda eller konstgjorda våtmarker.

Stora antal: 226 ex. rastande Näsnaren, Katrineholm 3.8 (Krister Andersson).

Vigg (*Aythya fuligula*)

Som brukligt rastade ett större antal vigg längs kusten i rapportområdet. Årets högsta notering är på 19650 exemplar som rastade vid Gamla Oxelösund vilket är i paritet med föregående år.

Stora antal (>9999 exemplar): 13000 ex. rastande Örsbaken, Oxelösund 4.1 (Peter Skoglund). 11000 ex. förbiflygande Strandstuviken, Nyköping 18.1 (Mikael Ackelman). 19650 ex. rastande Gamla Oxelösund, Oxelösund 25.1 (Ulrik Lötberg, Lars Danielsson, Jan Karlsson).

Bergand (*Aythya marila*)

Inlandsfynd finns från nio stycken lokaler vilket är i paritet med tidigare år. Noterbart är att det finns decemberfynd från Mälaren gällande tio exemplar som sågs vid Sörfjärden. Det är endast tionde året någonsin som detta görs och årets antal är den högsta noteringen någonsin. Likt tidigare år så gjordes ett litet antal sommarfynd. Årets högsta notering var på 1800 exemplar som rastade vid Strandstuviken, vilket är i paritet med föregående år.

Stora antal: 1160 ex. rastande Romholmen, Nyköping 3.2 (Kalle Brinell). 1800 ex. rastande Strandstuviken, Nyköping 14.3 (Jan Sjöstedt). 960 ex. rastande Fiskarstuviken, Bara, Oxelösund 12.4 (Kalle Brinell). 1400 ex. rastande Sjösaviken (norra), Nyköping 21.4 (Jan Karlsson). 760 ex. rastande Horns båtvarv, Nyköping 14.12 (Kalle Brinell).

Inlandsfynd (december): 10 ex. (9 honfärgad + 1 adult hane) Sjöborgsviken, Sörfjärden, Mälaren, Strängnäs 3-5.12 (Elias Ernvik, Ulf Gustafsson, Bengt Larsson m.fl.).

Praktejder (*Somateria spectabilis*)

(-2021:42/42) (2022:1/1)

Efter två års uppehåll sågs arten återigen i vårt rapportområde, då en hane sågs mellan 22:a och 23:e mars vid Örsbaken. Vidare så har ett tillägg från år 1969 upptäckts från en tidningsnotis ifrån det året. Det gäller en hane som sågs rastandes vid Marieskärshällen i Oxelösunds skärgård.

Samtliga fynd: 1 2K+ hane rastande Örsbaken, norra delen, Nyköping 22-23.3 (Tommy Knutsson, Monika Dalhäll, Fredrik Lundberg m.fl.).

Tillägg: 1 adult hane rastande Marieskärshällen, Oxelösund 1.5 1969 (gnm Södermanlands rapportkommitté).

Ejder (*Somateria mollissima*)

Ett inlandsfynd finns från året från Kolstahatt vid Mälaren. Likt tidigare år så gjordes ett antal vinterfynd från kusten. Det enskilt största fyndet från året gäller 5000 exemplar som sträckte österut förbi Hävringe 24:e april.

Inlandsfynd: 1 1K+ hane förbiflygande Kolstahatt, Eskilstuna 19.11 (Niklas Holmström).

Vinterfynd: 1 ex. lockläte, övriga läten Sura viken, Femöre, Oxelösund 15.1 (Leif Ekblom, Bernth Andersson). 7 ex. förbiflygande Ängudden, Ramnöflagen, Nyköping 21.1 (Göran Altstedt). 1 hane rastande Sjalgrundet, Nyköping 2.12 (Lennart Wahlén). 1 hona födosökande Femöre-

flagen, Oxelösund 3.12 (Mats Grahn). 1 hane rastande Örsbaken, östra (Nyköpings kommun), Nyköping 6.12 (Lennart Wahlén). 1 hane stationär Örsbaken, Oxelösund 7.12 (Tommy Knutsson).

Stora antal: 3000 ex. rastande Hävringe, Oxelösund 13.4 (Jan Karlsson, Lennart Wahlén, Lars Danielsson m.fl.). 5000 hane sträckande O Hävringe, Oxelösund 24.5 (Niklas Liljebäck, Johan Månsson). 1000 ex. rastande Stora Garkast, Hartsö skärgård, Nyköping 13.8 (Björn Erixon). 3000 ex. rastande Hävringe, Oxelösund 24.9 (Samuel Wivstad, Peter Lantz, Johan Ehrenkrona m.fl.). 1000 ex. förbiflygande Enskär, Hartsö skärgård, Nyköping 17.10 (Göran Altstedt).

Vitnackad svärta (*Melanitta perspicillata*)

(-2021:4/4) (2022:1/1)

Det femte fyndet för vårt rapportområde av den här nordamerikanska arten gjordes i år vid Hävringe mellan 13:e och 27:e april. Det är andra året i rad som arten ses ute vid Hävringe och även förra året rörde det sig om en adult hane. De tidigare fynden gjordes år 2014 vid Dansbaneudden, Hjälmaresund och åren 2004 samt 1921 vid Hävringe. Samtliga individer i vårt rapportområde har varit hannar.

Samtliga fynd: 1 3K+ hane rastande Hävringe, Oxelösund 13-27.4 (Kalle Brinell, Niklas Liljebäck m.fl.).

Vitnackad svärta
Foto: Leif Nyström

Svärta (Melanitta fusca)

Gällande inlandsfynd så rapporterades det från Mälaren och Hjälmaren under sträckperioderna uppskattningsvis 20 ex under våren och 42 ex under hösten, vilket är i paritet med tidigare år. Ett antal vinterfynd från kusten görs varje år och så också i år. Gällande häckningar/häckningsförsök så rapporterades uppskattningsvis minst 180 stycken par från Hävringe, därutöver lite mer än ett handfull från den övriga skärgården. Cirka 300 ungar rapporterades från tre platser i skärgården; Hävringe, Källskären och Hartsö. Detta är något fler ungar än föregående år.

Häckningar med ungar: 10 1K pulli/nyligen flygga ungar Källskären, Oxelösund 24.7 (Jan Gustafsson, Per Flodin, Marcus Oldebring m.fl.). 283 ex. pulli/nyligen flygga ungar Hävringe, Oxelösund 27.7 (Adam Stålnäbb). 4 pulli pulli/nyligen flygga ungar Stora Garkast, Hartsö skärgård, Nyköping 1.8 (Ragnar Lagerkvist, Gunnar Lagerkvist).

Sjöörrer (Melanitta nigra)

Två stycken större sträcksiffror finns från skärgården i år. 1049 exemplar sågs sträckande förbi Hävringe den 27:e april, vilket är rapportområdets näst största sträcksiffra för sjöörrer någonsin.

Vidare så sågs 674 exemplar sträckande förbi Askö den 17:e april, vilket är den största sträcksiffran för Trosa kommun och rapportområdets fjärde största sträcksiffra någonsin. Likt tidigare år så finns flertalet fynd från inlandet och då speciellt från Mälaren. Noterbart är fyndet gällande 105 exemplar från Kolstahatt den 29:e april, vilket är den tredje enskilt största noteringen från Eskilstuna kommun någonsin.

Stora antal: 674 ex. sträckande NO Oxeludden, Askö, Trosa 17.4 (Göran Andersson, Janne Oldebring, Örjan Jitelius). 1049 ex. sträckande NO Hävringe, Oxelösund 27.4 (Kalle Brinell, Niklas Liljebäck). 105 ex. Kolstahatt, Eskilstuna 29.4 (Niklas Holmström).

Alfågel (Clangula hyemalis)

Årets största noteringar är på 500 individer, vilket är i paritet med föregående år. Likt tidigare år så gjordes det även en del inlandsfynd i år. Noterbart är det junifynd som finns från Oxelösund, vilket är rapportområdets endast sjunde junifynd någonsin.

Stora antal: 500 ex. förbiflygande Öruddenfjärden, Askö, Trosa 17.4 (Göran Andersson, Janne Oldebring, Örjan Jitelius). 401 ex. sträckande NO Hävringe, Oxelösund 27.4 (Kalle Brinell, Niklas Liljebäck). 300 ex. rastande Slätorna, Askö, Trosa 30.4 (Göran Andersson, Örjan Jitelius). 500 ex. förbiflygande Hävringe, Oxelösund 27.11 (Niklas Liljebäck, Tomas Widlund).

Sommarfynd: 1 hane stationär Örsbaken, Brännäs våtmark, Oxelösund 4-5.6 (Tommy Knutsson).

Inlandsfynd: 3 ex. rastande Sörfjärden, östra delen, Mälaren, Strängnäs 26.4 (Ralf Lundmark). 3 ex.

rastande Småholmen, Brobyviken, Eskilstuna 1.5 (Pedro Haglund). 1 hane födosökande Närsjöfjärden, Eskilstuna 2.5 (Yonas Ericsson, Tommy Emanuelsson, Tobias Lundström m.fl.). 2 ex. sträckande V Kviksundsbron, Eskilstuna 24.10 (Jacob Rudhe, Daniel Hedenbo). 2 ex. sträckande V Kolstahatt, Eskilstuna 23.11 (Niklas Holmström). 1 hane födosökande Kviksundsbron, Eskilstuna 26.11 (Elias Ernvik). 1 ex. rastande Edeby våtmark, Strängnäs 30.11 (Markku Kemppe).

Knipa (Bucephala clangula)

Likt de flesta år så finns det även i år notering gällande stort antal rastande knipor från kusten. Noterbart från Mälaren är en rapport gällande 996 exemplar som sågs sträckande västerut förbi Kviksundsbron från gryningen fram till kl. 10.30 den 24:e oktober. Detta är den tredje högsta noteringen gällande sträckande knipor i vårt rapportområde någonsin.

Stora antal: 500 ex. rastande Vivesta badplats, Oxelösund 15.1 (Kalle Brinell). 996 ex. sträckande V Kviksundsbron, Eskilstuna 24.10 (Jacob Rudhe, Daniel Hedenbo).

Salskrake (Mergellus albellus)

Likt tidigare år har enstaka exemplar setts under sommaren i rapportområdet. Stora ansamlingar har även som brukligt observerats längs kusten och i Näsnaren. Gällande just Näsnaren så är årets högsta notering där på 500 exemplar, vilket är det högst sedan år 2018.

Sommarfynd: 1 hane Långsjön, Ålbäck, Nyköping 26.5 (Lars-Hugo Jansson). 1 hane födosökande Grinda våtmark, Nyköping 28.5 (Marianne Mattiasson, Krister Andersson). 1 hane rastande Snäckviken, Nyköping 31.5 (Samuel Wivstad). 1 2K+ hane rastande Strandstuviken, Nyköping 9.6 (Jan Gustafsson). 1 honfärgad födosökande Västerviken Tullgarn, Trosa 19.6 (Claes Leijon).

Stora antal: 500 ex. rastande Gersnäs, Näsnaren, Katrineholm 4.11 (Monica Ström, Ulf Ström). 371 ex. rastande Horns båtvarv, Nyköping 14.12 (Kalle Brinell). 256 ex. födosökande Brännäsaviken, Oxelösund 29.12 (Monika Dalhäll, Fredrik Lundberg). 530 ex. födosökande Aspaffjärden, Nyköping 30.12 (Mikael Ackelman).

Storskrake (Mergus merganser)

Likt tidigare år har större flockar på 500 eller fler exemplar setts under vår och vinter runtom i vårt rapportområde. Dock så är det första året sedan sekelskiftet som ingen rapport finns angående flockar på 1000 eller fler exemplar. Den största flocken i år var på endast 600 exemplar.

Stora antal: 500 ex. födosökande Bredgrundet, Prästfjärden, Mälaren, Strängnäs 6.1 (Markku Kemppe). 500 ex. rastande Getnäs-fjärden, Oxelösund 3.2 (Peter Skoglund). 500 ex. stationär Örsbaken, Oxelösund 5.3 (Tommy Knutsson).

540 ex. rastande Stadsfjärden, Nyköping 17.3 (Jan Sjöstedt). 500 ex. födosökande Tallholmen, Långhalsen, Flen 19.11 (Per Flodin). 600 ex. födosökande Kappstasjön, Nyköping 6.12 (Jan Karlsson, Jan Sjöstedt).

Småskrake (*Mergus serrator*)

Inga konstaterade häckningar rapporterades från inlandet i år. Däremot observerades fem par under häckningstid från Mälaren. Detta är i paritet med föregående år.

Inlandsfynd i häckningstid: 2 i par par i lämplig häckbiotop Torshälla huvud, Eskilstuna 22.5 (Sten Ljungars, Monica Ljungars). 2 i par par i lämplig häckbiotop observerad Dansken, Prästfjärden, Mälaren, Strängnäs 27.5 (Björn Sjögren, Tomas Viktor). 4 i par obs i häcktid, lämplig biotop Kråkholmen, Prästfjärden, Mälaren, Strängnäs 27.5 (Björn Sjögren, Tomas Viktor). 2 i par obs i häcktid, lämplig biotop Tegelskär, Prästfjärden, Mälaren, Strängnäs 27.5 (Björn Sjögren, Tomas Viktor).

Järpe (*Tetrastes bonasia*)

Järpar har rapporterats från sexton olika platser, vilket är i paritet med senaste årens antal. Det tycks vara en sparsam men jämn population. Fynden är som vanligt främst från Mälarmården och Kolmården. Ingen säkerställd häckning finns rapporterad 2022.

Samtliga fynd: 1 ex. förbiflygande Mosstorp, Eskilstuna 2.1 (Björn Skogsberg). 1 ex. Fågelmossen, Eskilstuna 3.2 (Elias Ernvik). 1 ex. Närsjötornet, Eskilstuna 17.3 (Kjell-Arne Larsson). 1 adult permanent revir Starrflo, Nyköping 21.3 (Bo Karlsson, Bert Lindgren, Göran Ekström). 2 ex. par i lämplig häckbiotop Magsjöbergets naturreservat, Strängnäs 2.4 (Samuel Wivstad, Kalle Brinell). 1 ex. obs i häcktid, lämplig biotop, Mys-sjaren, Åker, Strängnäs 15.4 (Maria Barkell, Daniel Brehmer). 1 ex. lockläte, övriga läten Skvalet, Vingåker 16.4 (Jan Ridell). 1 ex. förbiflygande Sättertörpskäret, Nyköping 20.4 (Björn Erixon). 1 hane spel/sång Månbackenskogen, Trosa 24.4 (Göran Andersson). 1 ex. obs i häcktid, lämplig biotop Vreta, Gnesta 9.5 (Leif Carlsson). 1 ex. stationär Kärret SO Stora Bärskär, Nyköping 31.5 (Johan Meyer, Sarah Söderberg). 1 ex. obs i häcktid, lämplig biotop Horssjön, Nyköping 12.6 (Göran Altstedt). 1 adult Emaus, Strängnäs 10.8 (Lars-Ola Westerlund). 1 ex. stationär Hovra, Nyköping 14.10 (Johan Gustafsson). 1 hane Älgkärret, Katrineholm 1.11 (Jan Sjöstedt). 2 ex. stationär Sjösa, Nyköping 24.12 (Morgan Andersson).

Tjäder (*Tetrao urogallus*)

Totalt finns 154 rapporter om sammanlagt 244 tjädrar i rapportområdet under 2022. Både antalet fynd och antalet individer är ungefär i paritet med de senaste årens siffror. Det är svårt att dra några säkra slutsatser baserat på årets rapporter

men det tycks finnas en stabil och väl spridd tjäderpopulation inom rapportområdet. De flesta fynd är som vanligt från Mälarmården och skogsområdena i södra delen av rapportområdet. Som flest har tio tuppar observerats på en spelplats. Tjädern är en viktig indikator på tillståndet i naturen och informationen i Artportalen används av flera myndigheter. I naturvårdsarbetet är det därför av stor vikt att tjäderobservationer rapporteras noggrant och med relevanta häckningskriterier. Endast ett fåtal personer har behörighet att se känslig information.

Orre (*Lyrurus tetrix*)

Från våren finns rapporter om spelande orttuppar på ca 20 lokaler i rapportområdet. Rapporter av större antal spelande tuppar är som vanligt från Mälarmården och Kolmården. Från Fjällmossen finns rapporter av som mest elva tuppar och från Stora Bötet som mest fyra tuppar. Alla siffror är i paritet med de senaste årens siffror. Rapporter om konstaterade häckningar saknas helt från 2022. Den nya tekniken med passiv ljudinspelning kan användas även för kontroll av orrspele. Tekniken har börjat användas inom rapportområdet och kommer säkert att användas av fler och fler.

Rapphöna (*Perdix perdix*)

Rapporter om rapphöns finns från åtta lokaler/områden i rapportområdet och en summering av antalet fåglar ger sammanlagt 22 fåglar i rapportområdet under 2022. Rapporter om större flockar som kan indikera större utsättningar saknas från 2022. Den största noterade flocken under året var fem ex. vid Berga säteri, Strängnäs 10.12 (Andreas Grabs).

De 22 rapporterade rapphönsen fördelar sig under året enligt följande: februari-april 9 ex, maj-juli 5 ex, augusti-december 8 ex.

Fynd under häckningstid (maj-juli): 2 ex. Hugelsta, Eskilstuna 8.5 - 25.6 (Johan Mellquist, Tommy Emanuelsson, Niklas Holmström m.fl.). 1 ex. Emtnäs gård, Nyköping 1.6 (Morgan Andersson). 2 ex. Hålbyskogen, Vansö, Strängnäs 23.7 (Bo Karlsson, Inger Karlsson).

Utöver de fyra lokaler som anges ovan sågs rapphöns även på följande lokaler/områden under 2022:

Bastetörpsmaden, Oxelösund. Skåraområdet, Nyköping. Stora Malm, Katrineholm. Tumbo, Eskilstuna.

Vaktel (*Coturnix coturnix*)

Sammanlagt 95 vaktlar har noterats i rapportområdet under 2022 och 93 av fåglarna har rapporterats som spelande under perioden 15.5 - 2.9. Årets antal är det näst högsta som noterats i rapportområdet ett enskilt år under 2000-talet och antalet ligger klart över medelvärdet på 55 vaktlar/år för perioden 2000-2021. Högsta antalet som noterats ett enskilt år under 2000-talet är de 111 vaktlar som rapporterades 2011.

Årets rapporterade vaktlar fördelar sig kommunvis enligt följande: Nyköping 33, Eskilstuna 26, Strängnäs 13, Katrineholm 8, Trosa 8, Flen 4, Vingåker 2, Oxelösund 1.

Fynd (3 eller fler spelande): 3 ex. spel/sång Hjärme-sta, Nyköping 21.5 - 5.6 (Björn Erixon, Gregorio Para, Kerstin Spjuth m.fl.). 3 ex. spel/sång Sör-kärrsfälten, Nyköping 6-10.6 (Jan Hägg, Gregorio Para, Ragnar Falk m.fl.). 3 ex. spel/sång Löt-fälten, Strängnäs 20.6 - 1.8 (Simon Ström, Kjell Thorsén, Björn Sjögren m.fl.).

Nattskärria (*Caprimulgus europaeus*)

Under året har det uppskattningsvis inkommit rapporter om 91 olika revir i rapportområdet. Det är givetvis svårt att med säkerhet räkna ut antalet revir då spelande nattskärrior kan höras långt och på vissa platser finns flertalet revir inom kort avstånd från varandra. Antalet speglas även av hur frekvent fågelskådare besöker lämpliga lokaler under sommarnätterna när nattskärriorna spelar. Årets antal är inom normalspannet då de senaste årens medelvärde varit runt 90 revir. Liksom tidigare år finns de flesta reviren inom Nyköpings kommun där cirka 50 revir räknats. Årets första nattskärria sågs i början på maj vilket är ett normalt ankomstdatum för arten och den sista individen sågs så sent som 3 oktober vilket bara är tre dagar tidigare än fenologirekordet för hösten.

Kommunfördelning (antal revir): Nyköping 50, Eskilstuna 9, Strängnäs 8, Flen 7, Trosa 7, Gnesta 3, Katrineholm 3, Oxelösund 2, Vingåker 2.

Första fynd: 1 hane rastande Hävringe, Oxelösund 6.5 (Kalle Brinell, Niklas Liljebäck, Samuel Wivstad).

Sista fynd: 1 ex. födosökande Södra udden, Enskär, Nyköping 3.10 (Janne Oldebring, Lennart Wahlén, Nicke Helldorff).

Tornseglare (*Apus apus*)

Första observationerna för året av tornseglare i rapportområdet gjordes på två olika lokaler 8 maj vilket är ett normalt ankomstdatum för arten. Sista observationen för året gjordes i mitten av september vilket även det är ett normalt datum för när den sista tornseglaren lämnar våra breddgrader. I augusti sågs en större flock tornseglare i Oxelösunds kommun.

Första fynd: 2 ex. födosökande Ekeby våtmark, Eskilstuna 8.5 (Lennart Eriksson). 3 ex. förbiflygande Ekeby våtmark, Eskilstuna 8.5 (Kent Carlsson).

Sista fynd: 1 ex. förbiflygande Väderbrunn, Nyköping 14.9 (Jonny Werdin).

Stora antal >999 ex: 1200 ex. sträckande SV Runnmarksudden, Brännäs våtmark, Oxelösund 3.8 (Tommy Knutsson).

Gök (*Cuculus canorus*)

Årets första gök hördes 2 maj vilket är ett normalt ankomstdatum för arten. Sista observationerna

för året gjordes som brukligt i början av september. I år gjordes sista observationerna 3 september från två olika lokaler i rapportområdet.

Första fynd: 1 ex. spel/sång Säbylägret, Nyköping 2.5 (Lars Danielsson).

Sista fynd: 1 IK födosökande Solö 11, Solö, Marsviken, Nyköping 3.9 (Ola Kumlin). 1 ex. stationär Hovgårdsdammen, Hovgården, Vansö, Strängnäs 3.9 (Markku Kemppi).

Turturduva (*Streptopelia turtur*)

(-2021:59/59) (2022:2/2)

Arten är inte årlig i rapportområdet, men nu två år i rad i varje fall. I år ett vårfynd samt ett höstfynd, båda i Nyköping.

Samtliga fynd: 1 adult rastande Bärsta, Skåraområdet, Nyköping 27.5 (Håkan Lidberg). 1 ex. Marsäng, Nyköping 19.9 (Olle Pers).

Turkduva (*Streptopelia decaocto*)

Under året har det rapporterats turkduvor från flertalet lokaler från årets alla månader. Under häckningstid har det på sex lokaler utspridda över rapportområdet setts mellan två och sex individer vid flertalet tillfällen under en längre tid. På dessa sex lokaler har det dessutom hörts spelande duvor vilket tyder på att revir hålls. Att säkerställa häckningar är dock svårt även om det är troligt att häckningar kan ha genomförts på dessa lokaler. Under häckningstid har det dessutom hörts eller setts enstaka individer vid enstaka tillfällen på ytterligare drygt fem lokaler. Strö-observationer under vår och höst har gjorts på många lokaler men inga större flockar har setts under året. I ett villaområde i Strängnäs har det de senaste åren setts en större flock turkduvor under större delen av året. Så sent som 2020 sågs hela 24 individer tillsammans men i år har det som mest setts enbart tre individer inom detta område vilket kan tyda på att detta revir minskat i år vilket i så fall är en tråkig utgång på denna positiva trend inom detta område de senaste åren.

Skogsduva (*Columba oenas*)

Det häckar skogsduvor inom hela rapportområdet. Rapporteringen från 2022 ger en siffra på drygt 160 revir med en jämn geografisk spridning.

Stora sträckssiffror: 348 ex. sträckande SV Horns båtvarv 4.10 (Samuel Wivstad, Kalle Brinell).

Vinterfynd: 3 ex. förbiflygande Marsäng, Nyköping 25.1 (Jonny Werdin). 3 ex. förbiflygande Senesta, Skåraområdet, Nyköping 28.1 (Tomas Gustavsson). 1 ex. rastande Oppeby våtmark, Nyköping 31.1 (Jan Hägg). 1 ex. födosökande Rothoffsparken, Eskilstuna, 15.12 (Ulf Gustafsson). 1 IK födosökande Rinmansparken, Eskilstuna 15.12 (Johan Mellquist). 1 ex. födosökande Ådalen, Nyköping 19.12 (Björn Erixon).

Ringduva (*Columba palumbus*)

Likt tidigare år har en del ringduvor setts i rapportområdet under vintern. I januari sågs enstaka individer på ett flertal lokaler i några olika kommuner. I december sågs några större vinterflockar, bland annat sågs 41 ringduvor inne i Nyköping, 22 i Oxelösund samt 13 inne i centrala Eskilstuna. Likt tidigare vintrar görs de flesta observationer av ringduvor under vintern i städerna eller i villaområdena i utkanterna av städerna. Under hösten när ringduvorna flyttar söderut räknades några dagar höga siffror i Nyköpings kommun. 4 oktober sågs hela 64670 exemplar sträcka söderut vid Horns båtvarv i Nyköping. Denna väldigt höga siffra är enbart några tusen färre än dagsrekordet för ringduvor som gjordes för några år sedan.

Stora antal >4999 ex: 24490 ex. sträckande SV Horns båtvarv, Nyköping 29.9 (Samuel Wivstad, Kalle Brinell). 64670 ex. sträckande SV Horns båtvarv, Nyköping 4.10 (Samuel Wivstad, Kalle Brinell). 26830 ex. sträckande SV Horns båtvarv, Nyköping 9.10 (Samuel Wivstad, Teet Sirotkin). 25260 ex. sträckande SV Horns båtvarv, Nyköping 12.10 (Kalle Brinell, Morgan Andersson).

Vattenrall (*Rallus aquaticus*)

Sammanlagt finns rapporter om 43 vattenrallar från vintermånaderna januari och december. Under januari gjordes elva fynd av totalt 18 fåglar och under december gjordes tio fynd av totalt 25 fåglar. Årets antal är det näst högsta som rapporterats från vintermånaderna ett enskilt år. Det högsta antalet är de 49 vattenrallar som rapporterades från vintermånaderna 2021. Vattenrallen får numera betraktas som en regelbunden övervintrare i rapportområdet med rapporterade vinterfynd varje enskilt år sedan 1993.

Vinterfynd (2 ex. eller fler under januari och december): 4 ex. Brännäs våtmark, Oxelösund 1-29.1 (Tommy Knutsson, Jan Sjöstedt, Ola Kumlin m.fl.). 5 ex. Brandholmens reningsverk, Nyköping 1-25.1 (Samuel Wivstad, Kalle Brinell, Jan Hägg m.fl.). 4 ex. Brännäs våtmark, Oxelösund 1-16.12 (Kalle Brinell, Tommy Knutsson, Lennart Wahlén m.fl.). 10 ex. Brandholmens reningsverk, Nyköping 5-28.12 (Kalle Brinell, Mats Andersson, Peter Lantz m.fl.). 2 ex. Reningsverksdicket, Goringeholm, Strängnäs 9-13.12 (Markku Kempki, Thomas Boden, Janne Wahlström m.fl.). 2 ex. Ekeby våtmark, Eskilstuna 13-18.12 (Bengt Alpe, Johan Mellquist, Sten Ljungars). 2 ex. Sjösa, Nyköping 17.12 (Göran Altstedt).

Kornknarr (*Crex crex*)

Totalt finns rapporter om sammanlagt 30 kornknarrar under perioden 18.5-14.7 och samtliga är rapporterade som spelande. Årssumman får betraktas som rätt normal och ligger något över medelvärdet för de två senaste 10-årsperioderna. Under perioden 2001-2010 var medelvärdet 28 fåglar/år och under perioden 2011-2020

var medelvärdet 23 fåglar/år. Årets kornknarrar är rätt tydligt koncentrade till rapportområdet södra och norra delar och fynd saknas från flera kommuner under 2022.

De 30 fåglarna fördelar sig kommunvis enligt följande: Nyköping 11, Eskilstuna 9, Strängnäs 6, Vingåker 2, Gnesta 2.

Fynd (2 eller fler spelande): 2 ex. spel/sång Kastalfälten, Svanviken, Nyköping 25.5 - 17.6 (Lars Danielsson, Peter Lantz, Björn Erixon). 2 ex. spel/sång Lilla Skälby, Härads skjutfält, Strängnäs 18-27.6 (Ulf Gustafsson, Jesper Norrby).

Småfläckig sumphöna (*Porzana porzana*)

Totalt nio fynd om sammanlagt elva småfläckiga sumphöns finns rapporterade från 2022. Tio av fåglarna har rapporterats som spelande under perioden 25.4 till 12.6 och en fågel sågs rastande under september. Årets antal är något färre än antalen de senaste två åren och ligger något under medelvärdet på 13 fåglar/år under perioden 2000-2021. Årets fynd är koncentrerade till östra halvan av rapportområdet och fynd saknas helt från den västra halvan.

Fynd (samtliga): 2 ex. spel/sång Haversjön, Gnesta 25.4 - 3.5 (Kalle Brinell, Bertil Karlsson, Lennart Wahlén m.fl.). 1 ex. spel/sång Brännäs våtmark, Oxelösund 25.4 (Tommy Knutsson). 1 ex. spel/sång Forsa, Strängnäs 8.5 (Maria Barkell). 2 ex. spel/sång Kinglöt, Sörfjärden, Eskilstuna 8-29.5 (Johan Mellquist, Tommy Emanuelsson, Björn Skogsberg m.fl.). 1 ex. spel/sång Sätterstamaden, Nyköping 13.5 (Jesper Lind). 1 ex. spel/sång Skåraviken, Nyköping 18-22.5 (Mats Andersson, Eva Edmert, Morgan Andersson m.fl.). 1 ex. spel/sång Malmasjön, Nyköping 22.5 - 12.6 (Mats Ittonen, Lars Danielsson, Örjan Jitelius m.fl.). 1 ex. spel/sång Stocksjömosse, Nyköping 9.6 (Jan Sjöstedt). 1 ex. rastande Grinda våtmark, Nyköping 11.9 (Björn Erixon).

Rörhöna (*Gallinula chloropus*)

Rörhöns under häckningstid har rapporterats från totalt 41 lämpliga lokaler i rapportområdet under 2022 och på tolv av dessa lokaler har säkra häckningar konstaterats. En bedömning utifrån de tillgängliga rapporterna från de 41 lokalerna ger totalt 45 par i rapportområdet som helhet. Antalet lokaler med rörhöns under häckningstid och antalet par är något högre än förra årets 36 lokaler och 40 par och en jämförelse med sammanställningarna de senaste fem åren antyder en svag ökning av rapportområdets bestånd av häckande rörhöns. Årets uppskattade 45 par fördelar sig kommunvis enligt följande: Nyköping 17 par, Eskilstuna 9 par, Trosa 6 par, Katrineholm 4 par, Strängnäs 3 par, Oxelösund 2 par, Vingåker 2 par, Flen 1 par, Gnesta 1 par. Från vintermånaderna finns rapporter om 5 ex. i januari och 9 ex. i december.

Vinterfynd (januari och december): 4 ex. Ekeby våtmark, Eskilstuna 1-29.1 (Johan Mellquist,

Tommy Emanuelsson, Marjatta Ericson m.fl.). 1 ex. Skjulsta, Eskilstuna 10.1 (Yonas Ericsson). 2 ex. Ekeby våtmark, Eskilstuna 1-30.12 (Bengt Alpe, Tommy Emanuelsson, Johan Mellquist m.fl.). 1 ex. Jagersö, Oxelösund 4.12 (Anders Jönsson). 1 ex. Strömsholmen, Eskilstuna 5.12 (Hans Herdegen). 2 ex. Nyköpingsån, centrala Nyköping 5-30.12 (Monika Dalhäll, Fredrik Lundberg, Mats Andersson m.fl.). 1 ex. Reningsverksdiket, Gorsingeholm, Strängnäs 10-12.12 (Fredrik Hellner, Bo Karlsson, Inger Karlsson). 2 ex. Brandholmens reningsverk, Nyköping 17.12 (Mats Andersson).

Sothöna (*Fulica atra*)

Större ansamlingar av sothöns har rapporterats från tre lokaler i rapportområdet under 2022. Två av rapporterna kommer från kusten under senhösten och vintern. Dessutom rapporteras höga antal från inlandslokalen Näsnaren, Katrineholm där större antal sothöns regelbundet rapporterats under sensommar och höst flera tidigare år under 2000-talet.

Fynd (500 ex eller fler): 1100 ex. Oxelösunds hamn, Oxelösund 1.1 - 16.12 (Jan Sjöstedt, Kalle Brinell, Tommy Ubbesen m.fl.). 2000 ex. Näsnaren, Katrineholm 5.8 - 30.10 (Krister Andersson, Lillemor Däckfors, Torbjörn Lundahl m.fl.). 2000 ex. Marsviken, inre delen, Nyköping 10.10 - 12.12 (Jan Sjöstedt, Kalle Brinell, Jan Karlsson m.fl.).

Trana (*Grus grus*)

Årets första trana i rapportområdet sågs 18.2 då en fågel sågs sträckande i Nyköping och från 26.2 sågs enstaka tranor dagligen runt om i rapportområdet. De första tranorna har under flera av de senaste åren noterats under andra halvan av februari. Under hösten dröjde sig enstaka tranor kvar fram till åtminstone 23.11. Högre antal rastande tranor under hösten har som vanligt rapporterats från Skåraområdet, Nyköping. Det högsta antalet som noterades i Skåraområdet var 2500 ex. 7.9 (Jonny Werdin). Rapporter av riktigt höga antal sträckande tranor saknas från hösten. Sträcket tycks ha varit relativt utspritt med måttligt höga antal flera dagar under perioden 18.9-4.10. Högsta noterade sträckesiffran från hösten var 1600 ex. sträckande SV Marsäng, Nyköping 4.10 (Jan Sjöstedt). Från året finns även ett vinterfynd av en trana under december.

Vinterfynd (januari och december): 1 ex. rastande Edeby våtmark, Strängnäs 3.12 (Beje Aronsson).

Smådopping (*Tachybaptus ruficollis*)

Under 2022 har smådoppingar rapporterats på sammanlagt 37 lämpliga lokaler under häckningstid och på sex av dessa lokaler kunde elva säkra häckningar konstateras. En summering av antalet par ger totalt 40 par i rapportområdet som helhet. Både antalet lämpliga lokaler med fåglar under häckningstid och antalet uppskattade par är något

högre än vad som rapporterats de senaste åren. Under perioden 2010-2021 varierade antalet lämpliga lokaler med fåglar under häckningstid mellan 12 och 32 med ett medelvärde på 19 lokaler/år.

De uppskattade 40 paren fördelar sig kommunvis enligt följande: Nyköping 18 par, Trosa 6 par, Strängnäs 5 par, Eskilstuna 4 par, Katrineholm 2 par, Gnesta 2 par, Oxelösund 1 par, Vingåker 1 par och Flen 1 par.

Från vintermånaderna finns rapporter om 9 ex under januari och 2 ex under december.

Vinterfynd (januari och december): 2 ex. Gamla Oxelösund, Oxelösund 1-26.1 (Per Flodin, Monika Dalhäll, Peter Lantz m.fl.). 2 ex. Ekeby våtmark, Eskilstuna 6-25.1 (Johan Mellquist, Tobias Lundström, Björn Skogsberg m.fl.). 5 ex. Södersviken-Sura viken, Femöre, Oxelösund 14-15.1 (Leif Ekblom, Lillemor Däckfors, Göran Altstedt m.fl.). 2 ex. Ekeby våtmark, Eskilstuna 1-29.12 (Johan Mellquist, Leif Carlsson, Bengt Alpe m.fl.).

Gråhakedopping (*Podiceps grisegena*)

Från 2022 finns totalt 28 fynd av sammanlagt 62 gråhakedoppingar. Antalet fåglar är det högsta som rapporterats ett enskilt år sedan åtminstone 2010. Sex av fynden gjordes på inlandslokaler och de resterande fynden avser rastande och sträckande fåglar längs kusten under framför allt april, maj och september. Konstaterade häckningar saknas från 2022 men det finns ett par rapporter om fåglar på lämpliga lokaler under häckningstid och tre rapporter om gråhakedoppingar i skärgården under juli månad. Dessutom finns en rapport om en högre sträckesiffran från våren och ett vinterfynd från december.

Fynd av fåglar under häckningstid på lämpliga lokaler: 2 ex. Tegnebols våtmark, Katrineholm 3.5 - 2.6 (Monica Jansson, Ingvar jansson, Stefan Andersson m.fl.). 2 ex. Brannäsaviken, Oxelösund 19.4 - 8.7 (Peter Skoglund, Jan Karlsson, Lennart Wahlén).

Fynd av höga antal: 27 ex. sträckande NO Oxeludden, Askö, Trosa 17.4 (Göran Andersson, Janne Oldebrin, Örjan Jitelius).

Vinterfynd (januari och december): 1 ex. Örsbaken, Oxelösund 5.12 (Tommy Knutsson).

Skäggdopping (*Podiceps cristatus*)

Större ansamlingar av skäggdoppingar noterades på en lokal längs kusten under våren 2022. I övrigt saknas rapporter om högre antal skäggdoppingar i rapportområdet under året. Vid några lokaler i nordvästra delen av rapportområdet har det flera tidigare år inräknats höga antal med rastande skäggdoppingar under hösten. De högsta antalen som inräknats i nordvästra delen av rapportområdet är 1200 ex i Öljaran, Katrineholm/Vingåker 2011 och 2017. Enstaka skäggdoppingar ses årligen under vintermånaderna januari och december. Under 2022 var de högsta rapporterade antalen längs kusten 15 ex. Örsbaken, Oxelösund/Nyköping 5.1 (Tommy Knutsson) och 5 ex. Örsbaken,

Oxelösund/Nyköping 28.12 (Tommy Knutsson). De högsta rapporterade antalen under januari och december i inlandet var 10 ex. Målsåker, Strängnäs 2.1 (Björn Carlsson) och 6 ex. Kolstahatt, Eskilstuna 7.12 (Elias Ernvik).

Fynd (200 ex eller fler): 300 ex. Örsbaken, Oxelösund/Nyköping 14.3 - 1.4 (Tommy Knutsson, Hans Norelius, Mikael Ackelman m.fl.).

Svarthakedopping (*Podiceps auritus*)

Svarthakedoppingar under häckningstid har rapporterats från totalt 70 lämpliga lokaler i rapportområdet under 2022 och på elva av dessa lokaler kunde säkra häckningar konstateras. En summering av antalet par från de olika lokalerna ger sammanlagt 138 par i rapportområdet som helhet. Antalet par är något färre än förra årets rekordhöga 156 par men ligger trots det klart över medelvärdet under perioden 2010-2021 på 99 par/år. Som konstaterats tidigare är rapportområdets svarthakedoppingar mycket tydligt koncentrerade till rapportområdets södra och sydvästra delar.

Fördelningen av lokaler och par kommunvis ser ut enligt följande: Nyköping 32 lokaler/62 par, Flen 11 lokaler/27 par, Katrineholm 10 lokaler/20 par, Vingåker 4 lokaler/11 par, Strängnäs 4 lokaler/4 par, Trosa 4 lokaler/4 par, Gnesta 3 lokaler/8 par och Eskilstuna 2 lokaler/2 par. Inga vinterfynd finns rapporterade 2022.

Svarthalsad dopping (*Podiceps nigricollis*)

(-2021:10/14) (2022:1/2)

Första fyndet av arten sedan 2009, även då var det 1 par som noterades, då i Vadsjön i Nyköping, nu i år höll fågelparet till i vattnet utanför Brannäs våtmark i Oxelösund, i de olika vikarna där. Fågeln upptäcktes av Kenneth Andersson på morgonen/förmiddagen, Kenneth fotograferade fåglarna och antog att det var svarthakedopping han fotograferade. Senare på dagen i samband med att han kollade bilderna i datorn så fick han det inte att stämma med art utan kontaktade då Jan Sjöstedt, och ville ha artbestämningshjälp. Det visade sig då att det var ett par av svarthalsad dopping, sent på eftermiddagen så gjordes återbesök av Kenneth och Jan vid vikarna där fåglarna setts på förmiddagen, och de var kvar och kunde sedan ses av flera denna dag. De höll sig sedan kvar i området ytterligare tio dagar till allas glädje.

Samtliga fynd: 2 i par födosökande Utterholmsällarna - Ångsviken, Örsbaken, Oxelösund 30.4 - 9.5 (Jan Sjöstedt m.fl.).

Strandskata (*Haematopus ostralegus*)

Årets första strandskator sågs den 11 mars vilket är en vecka tidigare än medelvärdet för de föregående tio åren: 2 ex. sträckande NV Marviken, Brannäs våtmark, Oxelösund 11.3 (Tommy Knutsson).

Svarthalsad dopping, Foto: Kenneth Andersson

En konstaterad häckning är rapporterad som inte ligger i direkt anslutning till kusten: 2 adult i par ruvande observerad Slottsholmen, Gripsholms slottspark, Mariefred, Strängnäs 8.5 (Daniel Sörensen).

Ljungpipare (*Pluvialis apricaria*)

Precis som brukligt ses de största ansamlingarna vid dåligt väder i samband med att vårflytten kulminerar under månadskiftet april-maj. Dessa fynd görs normalt vid stora öppna fält i jordbruksbygd. Årets utfall blev något färre med stora flockar än vad som brukar ses normalt. Årets första fynd kom 13.3 vilket är några veckor tidigare än den typiska ankomsten för ljungpipare som är sista veckan i mars.

Stora antal: 100 ex. sträckförsök Hammarby kyrka, Eskilstuna 29.4 (Elias Ernvik). 150 ex. rastande Lötfälten, Gorsingeholm, Strängnäs 3.5 (Kjell Thorsén). 105 ex. sträckande NO Utsiktsberget, Västergården, Trosa 5.5 (Örjan Jitelius).

Första fynd: 1 ex. lockläte, övriga läten Marsäng, Nyköping 13-14.3 (Lennart Wahlén, Jan Karlsson, Morgan Andersson m.fl.).

Kustpipare (*Pluvialis squatarola*)

Under 2000-talet har enstaka vårfynd varit nära nog årliga. Fyndet den 10.6 sticker ut som ett sent datum för nordsträckande kustpipare. I Artportalen finns bara ett tiotal fynd någonsin som rapporterats från juni månad i vårt rapportområde.

Vårfynd: 1 2K rastande Närkemaderna, Marsviken, Nyköping 26-27.5 (Jan Hägg, Samuel Wivstad m.fl.). 1 ex. rastande Strandstuviken, Nyköping 27-31.5 (Samuel Wivstad, Olle Pers m.fl.). 1 ex. födosökande Närkemaderna, Marsviken, inre delen, Nyköping 10.6 (Ola Kumlin)

Största sträckande flockarna: 42 ex. sträckande V Kolstahatt, Eskilstuna 2.8 (Niklas Holmström). 28 ex. sträckande S Domarringsvägen, Hällbybrunn, Eskilstuna 14.8 (Tommy Emanuelsson). 14 ex. sträckande Södra udden, Enskär, Nyköping 7.10 (Lennart Wahlén).

Sund höstfynd: 3 ex. rastande Vattungarna, Oxelösund 22.10 (Samuel Wivstad, Niklas Liljebäck).

Tofsvipa (*Vanellus vanellus*)

Årets förstafynd i rapportområdet är rapporterad den 5.2, vilket får anses som relativt tidigt hos oss. Sista fyndet runt månadskiftet i november/december är typiskt för arten i vårt område på senare tid. Från våren är ett par större flockar noterade i vårt område. Flockar på 1000 ex eller fler är bara rapporterade till Artportalen med ett tiotal fynd från länet någonsin, som flest 4200 ex sträckande vid Mälby kvarn, Malmköping den 14.4 2013.

Första vårfynd: 1 ex. födosökande Gorsingeholms våtmark, Gorsingeholm, Strängnäs 5-6.2 (Markku Kemppi m.fl.).

Stort antal: 700 ex. stationär Vadsjön, Nyköping 15.9 (Jonny Werdin), 500 ex. rastande Sofie-

bergsåsen naturreservat, Eskilstuna 12.4 (Lennart Eriksson).

Sista höstfynd: 2 ex. födosökande Apalsjön, Lista, Vingsleör, Eskilstuna 26.11 (Niklas Holmström).

Större strandpipare (*Charadrius hiaticula*)

Ett nytt fenologirekord är noterat och det är tredje gången som arten rapporteras under februari månad. Fynd av arten under november, december förutom januari saknas i rapportområdet. Glädjande nog har det konstaterats tio häckningar från åtta lokaler vilket är ett par fler än de senaste årens snitt. Sedan tillkommer enstaka fåglar eller par i lämplig biotop där det kan vara svårt att skilja stationära revirhävande individer från flyttande dito. Att det ses ansamlingar på upp emot 100 större strandpipare är ovanligt i vårt rapportområde och detta är endast fjärde gången det noteras i Artportalen. Fyndet är dessutom den största ansamling som har noterats i vårt rapportområde.

Fenologirekord vår: 1 ex. rastande Vämedet, Strandstuviken, Nyköping 27.2 (Mikael Ackelman).

Rekord ansamling: 128 ex. rastande Vadsjön, Nyköping 20.8 (Björn Erixon, Kerstin Spjuth).

Mindre strandpipare (*Charadrius dubius*)

Trenden från de senaste åren består med fortsatt mycket få rapporter med konstaterade häckningar.

Häckningar: 2 i par ruvande Snäckviksmaden, Nyköping 28.5 (Markus Forsberg). 3 ex. pulli/nyligen flygga ungar Gredbyvägen 26, Eskilstuna 26.6 (Niklas Holmström). 3 1K pulli/nyligen flygga ungar Vadsjön, Nyköping 29-30.6 (Jan Hägg, Kalle Brinell). 1 1K pulli/nyligen flygga ungar Schacktområdet, Björshults soptipp, Nyköping 29.6 (Hans Norelius, Eva Edmert). 1 pulli pulli/nyligen flygga ungar Hårsta våtmark, Nyköping 23.7 (Hans Norelius, Eva Edmert). 2 ex. (1 adult + 1 1K) pulli/nyligen flygga ungar Tornmaden, Strandstuviken, Nyköping 6.8 (Mats Andersson).

Fjällpipare (*Charadrius morinellus*)

Året bjöd på en mycket udda fyndbild där inga fynd alls gjordes i rapportområdet under flyttningen mot norr i mitten av maj. Även i Östergötlands rapportområde saknades det vårfynd.

Samtliga fynd: 5 ex. rastande Gärdena mellan sägen och Valsta, Valsta, Nyköping 19.8 (Morgan Andersson). 1 1K rastande Fjällskär, Nyköping 20-21.8 (Morgan Andersson m.fl.).

Småspov (*Numenius phaeopus*)

Det är svårt att exakt avgöra det totala antalet individer som rapporterats vilket inte bara gäller småspov utan det stora flertalet av vadarna. Är det samma rastande småspov som går kvar på tredje dagen eller har det varit ett utbyte mellan dagarna och att det i verkligheten rör sig om tre olika individer? Denna typ av frågor är givetvis svårt att få ett helt korrekt svar på och i de redo-

Fjällpipare, Foto: Mauri Karlsberg, www.karlsbergfoto.com

visade antalen finns därför ett visst mått av estimering. Totalt är 142 ex. rapporterade under året med fördelningen 91 ex. på våren och 51 ex. under hösten. Ett nytt fenologirekord är noterat. Det föregående rekordet är från den 16.4 år 2011.

Fenologirekord vår: 2 ex. förbiflygande Skogsbol, Sjösa, Nyköping 11.4 (Göran Altstedt).

Storspov (*Numenius arquata*)

Under flyttningen mot norr stannar en del individer upp under en kortare period och noteras då som sjungande med häckningskriteriet spel/sång. Tyvärr finns inget som tyder på att någon storspov hållit revir under mer än en kort period på våren.

Större sträck >99: 1020 ex. sträckande O Skäret, Nävekvarn, Nyköping 18.4 (Hans Norelius, Eva Edmert). 526 ex. sträckande NO Femörehuvud, Oxelösund 14.4 (Kalle Brinell, Samuel Wivstad). 242 ex. sträckande NO Oxeludden, Askö, Trosa 19.4 (Göran Andersson). 163 ex. sträckande NO Oxeludden, Askö, Trosa 14.4 (Göran Andersson, Janne Oldebring, Örjan Jitelius). 116 ex. sträckande NO Oxeludden, Askö, Trosa 17.4 (Göran Andersson, Janne Oldebring, Örjan Jitelius). 109 ex. sträckande NO Närsjötornet, Eskilstuna 17.4 (Johan Mellquist). 108 ex. sträckande NO Femörehuvud, Oxelösund 18.4 (Lennart Wahlén).

Myrspov (*Limosa lapponica*)

Vårfynd noteras årligen men antalsmässigt är dessa oftast fåtaliga och många gånger handlar det om enstaka individer. Samtliga vårens fynd

kommer från en lokal, Hävringe, Oxelösund. Under hösten handlade rapportskörden huvudsakligen om enstaka eller grupper om några individer. Ett sent höstfynd från den 14.10 är vårt lite extra uppmärksamhet med tanke på att från oktober finns bara totalt tio fynd rapporterade från rapportområdet till Artportalen.

Största flock som rapporterats: 35 ex. sträckande V Kolstahatt, Eskilstuna 2.8 (Niklas Holmström).

Vårfynd: 12 ex. sträckande NO Hävringe, Oxelösund 27.4 (Kalle Brinell, Niklas Liljebäck). 26 ex. sträckande O Hävringe, Oxelösund 24.5 (Niklas Liljebäck, Johan Månsson). 1 ex. sträckande O Hävringe, Oxelösund 25.5 (Niklas Liljebäck).

Sent höstfynd: 1 ex. rastande Källskären, Oxelösund 14.10 (Samuel Wivstad, Kalle Brinell, Niklas Liljebäck).

Rödspov (*Limosa limosa*)

Genomsnittligt antal rödspovar per år har för 2000-talet legat strax över fyra individer, men då variationen är stor från år till år kan årets uppträdande anses normalt.

Samtliga fynd: 1 ex. sträckande N Idö udde, Sörfjärden, Mälaren, Eskilstuna 29.4 (Johan Mellquist, Elias Ernvik). 1 ex. rastande Labromaden, Labro ängar, Nyköping 29.5 (Monika Dalhäll, Fredrik Lundberg, Morgan Andersson). 1 ex. rastande Vämedet, Strandstuviken, Nyköping 31.7 - 6.8 (Jan Gustafsson, Samuel Wivstad, Jan Sjöstedt m.fl.). 2 ex. rastande Vadsjön, Nyköping 12.8 (Kjell Nilsson).

Isländsk rödspov (*Limosa limosa islandica*)

(-2021:12/23) (2022:1/1)

Ökad kunskap om skillnaderna mellan de olika raserna *limosa* och *islandica* har gjort det möjligt att bestämma allt fler av de observationer som görs under hösten till isländsk rödspov. Med dagens kunskaper skulle troligen många av de äldre rapporterna från hösten av rödspov kunna tillföras rasen *islandica*.

Samtliga fynd: 1 ex. rastande Vadsjön, Nyköping 23-29.10 (Johan Ehrenkrona).

Roskarl (*Arenaria interpres*)

Ingen konstaterad häckning är rapporterad men fåglar i lämplig biotop under häckningstid är rapporterade från lämpliga lokaler i Nyköpings-, Oxelösunds- och Trosa skärgård. Häckningsutfallet är alltid svårt att värdera eftersom lokalerna är belägna i den yttre skärgården där besöksfrekvensen kan variera mellan olika år.

Trolig reproduktion: 4 ex. permanent revir Hävringe, Oxelösund 23.5 - 21.6 (Jan Karlsson, Lennart Wahlén, Lars Danielsson).

Kustsnäppa (*Calidris canutus*)

Ett enda vårfynd från 2022 då ett ex sträckte mot NO förbi Hävringe, Oxelösund 16.5 (Kalle Brinell). Höstsäsongen för arten sträckte sig från 13.7-26.8. Totalt räknas det 166 sträckande och tolv rastande kustsnäppor i inlandet under sommar och höst. Noterbart är att av dessa sträckande fåglar noteras hela 87 ex i en och samma flock som passerar Kvicksundsbron, Eskilstuna 20.7 (Sten Ljungars, Björn Fors, Johan Karlsson). Antalen inlandsfynd är väl i nivå med bättre år under 2000-talet.

Brushane (*Calidris pugnax*)

Årets första rastande brushane brukar rapporteras under den mittre tredjedelen av april och 2022 blev inget undantag. Trenden pekar dock på en allt tidigare ankomst där förstafynden allt mer närmar sig första veckan av april.

Vårfynd: 2 ex. födosökande Lötfälten, Gorsingeholm, Strängnäs 15.4 (Janne Wahlström, Gittan Wahlström).

Myrsnäppa (*Calidris falcinellus*)

2021 var ett av de sämsta åren för myrsnäppan på 2000-talet hos oss, tyvärr blev det ännu sämre 2022. Endast fyra individer från fyra lokaler är noterade.

Vårfynd: 1 ex. rastande Tornmaden, Strandstuviken, Nyköping 30.5 (Morgan Andersson, Ragnar Falk, Samuel Wivstad m.fl.).

Hörfynd: 1 ex. rastande Vadsjön, Nyköping 24-26.7 (Johan Ehrenkrona, Tord Johansson, Yngve Wiklund m.fl.). 1 2K+ rastande Granömaden, Marsäng, Nyköping 24-25.7 (Thomas Larsson, Lennart Wahlén, Jan Karlsson). 1 ex. rastande Hårsta våtmark, Nyköping 27.7 (Hans Norelius, Eva Edmert, Örjan Jitelius m.fl.).

Spovsnäppa (*Calidris ferruginea*)

Under 2022 noterades det spovsnäppor inom intervallet 13.7-29.9. Alltså inga vårfynd vilket fortsätter att vara ett förhållandevis sparsamt fenomen. Det sista fyndet för året är sent, men inte anmärkningsvärt då det sedan tidigare föreligger ett antal fynd från slutet av september och början av oktober. Noterbart är att det endast gjordes en enda notering av sträckande spovsnäppor från säsongen.

Sent höstfynd: 1 1K rastande Horns båtvarv, Nyköping 29.9 (Samuel Wivstad, Kalle Brinell). 1 ex. födosökande Nya fågeltornet, Strandstuviken, Nyköping 29.9 (Tommy Carlsson).

Sträckande fåglar: 2 ex. sträckande V Torshälla huvud, Eskilstuna 26.8 (Sten Ljungars).

Mosnäppa (*Calidris temminckii*)

Årets första mosnäppa rapporterades från Strandstuviken, Nyköping tidstypisk den 7:e maj (Mats Andersson m.fl.). Första veckan av maj är som regel det som gäller när det handlar om fenologifynd av mosnäppa (median=6 maj). Undantaget, och det nuvarande fenologirekordet är dock från den 30:e april 2020. Något senare än normalt var dock höstens sista observation, även det i Strandstuviken, Nyköping (Bertil Karlsson) den 9:e september. Det är dock inom rimliga ramar, då fynd fram till mitten av månaden undantagsvis förekommer. Inga större flockar noterades under året.

Stora antal (>10 exemplar): 11 ex. födosökande Strandstuviken, Nyköping 13.5 (Mats Andersson, Tommy Ubbesen).

Sandlöpare (*Calidris alba*)

Endast två rapporter i vårt rapportområde. Bägge observationerna gjordes som vanligt i den yttre skärgården där den är årlig och rimligen rätt regelbunden. Antalet fynd här ute beror mest på hur många som skådar där under lämpligt tid och vid rätt väder.

Samtliga fynd: 2 ex. rastande Stora Garkast, Hartsö skärgård, Nyköping 18.9 (Göran Altstedt). 2 1K rastande Vattungarna, Oxelösund 30.9 (Samuel Wivstad, Adam Stålnäbb, Kalle Brinell m.fl.).

Kärnsnäppa (*Calidris alpina*)

Årets första kärnsnäppa rapporterades från Linudden, Nyköping den 8.5 (Lennart Wahlén). Utöver detta fynd, så gjordes som vanligt endast en handfull vårobservationer fram tills i övergångsperioden i mitten av juni då det faktiskt är svårt att veta om det är sena nordflyttare eller tidiga sydflyttare som ses. Under årets finns endast en rapport om >100 exemplar, vilket ändå får anses som anmärkningsvärt. Detta antal är förmodligen rätt vanligt förekommande om man befinner sig ute i ytterskärgården vid rätt tid på året och i samband med sämre väder. Årets sista kärnsnäppa sågs också på en sådan lokal, nämligen Källskären,

Oxelösund den 22.10 (Samuel Wivstad, Niklas Liljebäck).

Stora antal (>100 exemplar): 110 ex. rastande Vattungarna, Oxelösund 20.8 (Kalle Brinell, Niklas Liljebäck, Samuel Wivstad).

Skärsnäppa (*Calidris maritima*)

Som vanligt flest rapporter i anslutning till Oxelösund. Arten ses frekvent även från fastland vintertid, även om de stora flockarna håller till långt ute i den yttre skärgården och flest brukar ses i slutet av mars då arten uppenbarligen tycks vara i sin flyttningspeak. Flockstorlekarna har ökat något med åren i vårt område. Frågan är väl om ökningen faktiskt är reell, eller om det snarare är så att man fått fram exakta antal utifrån att man har fotograferat flockarna snarare än bara uppskattat antalen. Förr om åren så sågs det ofta större flockar i Hartsö skärgård (f.a. Garkast), men därifrån är det nu länge sedan vi fick in några rapporter ifrån. Rimligen kan det dock ses större antal även här under f.a. tidig vår (slutet av mars-början av april) och att en minskad skådaraktivitet i området är förklaringen till avsaknaden av rapporter? Värt att notera från i år är att vi också har ett inlandsfynd av arten, något som inte hör till vanligheten: 1 ex. förbiflygande Granholmen, Eskilstuna 5.11 (Ralf Lundmark).

Största ansamling: 800 ex. födosökande Vattungarna, Oxelösund 23.3 (Ingvar Jansson, Jan Karlsson, Lars Danielsson m.fl.).

Småsnäppa (*Calidris minuta*)

Arten är sparsamt förekommande på våren, men i år gjordes två fynd i slutet av maj. Retursträcket under sommaren inleddes med en rastande fågel i Strandstuviken, Nyköping den 7:e juli (Morgan Andersson) och under den resterande delen utav de adulta fåglarnas retursträck fram till början av augusti, så rapporterades ytterligare endast två exemplar. Arten brukar hos oss vara tämligen sparsam fram tills dess att ungfågeln börjar dyka upp, så det var m.a.o. inget undantag i år. Från början av september så rapporterades dock arten nära nog dagligen fram till och med den 18:e, med som flest sju ex rastande i Vadsjön, Ny-

köping den 4:e september. I storleksordningen 25-30 ex rapporterades totalt i början av september, även om det är svårt att med säkerhet avgöra hur många individer det rör sig om. Årets sista småsnäppor sågs relativt sent, då 2 ex rastade vid Utterholmshällarna, Brännäs våtmark, Oxelösund den 7:e oktober (Tommy Knutsson).

Vårfynd: 1 ex. födosökande Strandstuviken, Nyköping 26.5 (Lennart Wahlén). 1 ex. rastande Närkemaderna, Nyköping 27.5 (Samuel Wivstad, Lennart Wahlén m.fl.).

Morkulla (*Scolopax rusticola*)

Anmärkningsvärt nog inga januarifynd detta år. Arten har blivit något av ett regelbundet inslag vintertid och faktum är att vi får gå tillbaka ända till år 2011 innan vi hittar ett år helt utan januarifynd. Däremot så sågs två fåglar i februari som man nog kan gissa gäller just övervintrande individer, men då vintern var tämligen mild så tenderar antalet observationer att gå ner. Anledningen till detta är förstås att morkullorna i sådant väder hellre sitter i skogen och inte tvingas fram till varmvattenflöden, så som exempelvis Brännäs våtmark, p.g.a. snö och is. Rapporterna tycktes öka kraftigt från andra veckan i mars och det kan förstås delvis gällande övervintrande fåglar det med, men årets första spelande morkulla rapporterades i alla fall från Sörgården, Nyköping den 8:e mars (Kalle Brinell, Samuel Wivstad).

Vinterfynd (januari och december): 1 ex. förbiflygande Högkärr, Nyköping 10.12 (Göran Altstedt). 1 ex. födosökande Lacka, Trosa 12.12 (Pierre Stålnäbb). 1 ex. rastande Gamla Oxelösund, Oxelösund 15.12 (Kalle Brinell). 1 ex. rastande Täppan, Brännäs våtmark, Oxelösund 18-19.12 (Jan Karlsson, Lennart Wahlén).

Dvärgbeckasin (*Lymnocyptes minimus*)

Ett fyrtiotal fynd av dvärgbeckasin finns rapporterade från 23 olika lokaler. Det är enbart rastande eller övervintrande individer. Det finns inga indikationer på häckningar inom rapportområdet.

Spelande dvärgbeckasiner: 1 ex. spel/sång Ekudens ängar, Haversjön, Gnesta 25.4 (Kalle Brinell).

Skärsnäppor, Foto: Ingvar Jansson

2 ex. spel/sång Aspamaden, Nyköping 25.4 (Kalle Brinell). 1 ex. spel/sång Ekeby 1:10 Tomt, Gnesta 25.4 (Kalle Brinell, Samuel Wivstad). 2 adult spel/sång Stora Bötet, Nyköping 30.4 (Mikael Ackelman). 1 ex. spel/sång Brobyviken, Eskilstuna 9.5 (Niklas Holmström).

Vinterfynd (jan, dec): Inga januarifynd. Decem-berfynd finns från följande lokaler: Brannäs våtmark, Oxelösund. Kylvattendammen, Oxelösund. Brandholmens jordtipp, Nyköping. Ängstugans fågelton, Nyköping. Hamra viltvatten, Nyköping.

Dubbelbeckasin (*Gallinago media*)

Det har varit få vårfynd utav spelande fåglar under de senaste 4-5 åren. Det är väl svårt att tro att det bara skulle ha med oss skådare att göra, utan man får nog anta att vädret också påverkar hur många som faktiskt går ner och rastar hos oss. Årets två vårfynd gjordes bägge under normal tidpunkt och den ena på en, vad man nog får kalla det, normal lokal. Utöver det så gjordes faktiskt inte ett enda höstfynd i år, något som inte hör till det vanliga. Under den senaste 20-års perioden så saknas nämligen höstfynd endast från år 2014.

Samtliga fynd: 1 ex. spel/sång Nyköpingsån, Skavstarondellen, Nyköping 6-7.5 (Samuel Wivstad, Kalle Brinell m.fl.). 1 ex. spel/sång Lacka, Trosa 7-8.5 (Pierre Stålnäbb).

Enkelbeckasin (*Gallinago gallinago*)

Endast ett januarifynd under inledningen av året. Anledningen till den låga andelen vinterfynd i inledningen av året är gissningsvis av samma anledning som med morkullorna, d.v.s. att mildväder gjorde att fåglarna inte tvingades fram till varmvattenflöden i samma utsträckning som man annars hade kunnat förvänta sig. Desto fler fåglar sågs dock i december månad, men det är inte säkert att fyndbilden visar samma sak i januari 2023 bara för det. Vi kan nog anta att vårens första nyanlända enkelbeckasiner var de som rapporterades från Marsäng, Nyköping och Stensjön, Katrineholm den 13:e mars.

Stora antal (>50 exemplar): 80 ex. rastande Ällmora, Flen 9.4 (Eva Edmert). 61 ex. födosökande Lötälten, Gorsingeholm, Strängnäs 15.4 (Kjell Thorsén). 60 ex. stationär Aspamaden, Nyköping 25.4 (Kalle Brinell, Samuel Wivstad).

Vinterfynd (januari och december): 1 ex. rastande Brandholmens reningsverk, Nyköping 7-17.12 (Lennart Wahlén, Mats Andersson). 4 ex. rastande Tappan, Brannäs våtmark, Oxelösund 10-19.12 (Kalle Brinell, Tommy Knutsson, Lennart Wahlén m.fl.). 2 ex. rastande Västra Ängsviken, Oxelösund 10.12 (Peter Skoglund). 1 ex. rastande Trosaån nedanför Stationsvägen, Vagnhärad, Trosa 12.12 (Thomas Persson). 2 ex. rastande Gamla Oxelösund, Oxelösund 15.12 (Kalle Brinell). 1 ex. förbiflygande Hummelviks fiskeläge, Nyköping 18.12 (Mats Andersson).

Smalnäbbad simsnäppa (*Phalaropus lobatus*)

Arten är väldigt oregelbundet hos oss och under våren styrs antalet fynd i hög grad efter vädret. Månadsskiftet maj/juni i samband med sämre väder och gärna nordvindar, är så att säga grundpelaren för att lyckas få se arten. Denna kryddblandning förekom under en dag under artens sträcktopp i år, och ganska väntat så dök det också upp två stycken i Strandstuviken, Nyköping denna morgon. Fåglarna lättade dock snabbt i och med att vädret förbättrades. Oftast görs något eller några höstfynd också, men även sådana fynd har varit sparsamma de senaste åren.

Samtliga fynd: 2 ex. rastande Strandstuviken, Nyköping 31.5 (Arne Hellström, Sven-Olov Karlsson m.fl.).

Drillsnäppa (*Actitis hypoleucos*)

Arten ses mycket sparsamt från runt mitten av april (median=19 april). I år rapporterades den första drillsnäppan den 15:e april vid Stora Lottsjön, Flen (Johan Eriksson). Några dagar senare dök nästa individ upp i Ekeby våtmark, Eskilstuna innan det saktat, men säkert, började dyka upp fler. Det stora inflödet tycks dock inte ske förrän i sista veckan denna månad. Arten är ärligt talat lite märklig och en liknande fyndbild kan skönjas även under hösten, där de flesta drillsnäppor lämnar före mitten av september (median=20 september), men där riktigt sena fynd kan förekomma. Årets sista drillsnäppa rapporterades dock som normalt vid Marsäng, Nyköping den 14:e september (Jan Sjöstedt).

Första och sista fynd: 1 ex. Stora Lottsjön, Flen 15.4 (Johan Eriksson). 1 ex. rastande Marsäng, Nyköping 14.9 (Jan Sjöstedt).

Skogssnäppa (*Tringa ochropus*)

Skogssnäpporna dyker normalt upp i sista veckan av mars (median=26 mars), men fynden tenderar att bli tidigare och tidigare. I år rapporterades den första skogssnäppan vid Marsäng, Nyköping redan den 12:e mars (Morgan Andersson). Detta är riktigt tidigt ska påpekas, även om det är några dagar senare än nuvarande fenologirekord från den 10:e mars år 2007. Utöver denna fågel, så gjordes det ytterligare två fynd fram till den 18:e, innan rapporterna började fylla på som vanligt från den 25:e och framåt. Årets sista skogssnäppa sågs även den något senare än normalt (=11 september) vid Brannäs våtmark, Oxelösund den 18:e september.

Stora antal (>15 exemplar): 20 ex. sträckande NO Strandstuviken, Nyköping 14.4 (Andreas Grabs). 18 ex. rastande Aspamaden, Nyköping 25.4 (Kalle Brinell, Samuel Wivstad).

Rödbena (*Tringa totanus*)

Årets första rödbena rapporterades, föga förvånande, i Strandstuviken, Nyköping den 22:a mars (Mikael Ackelman). Detta är mycket tidigt

(median=1 april) och sedan år 2000 så har artens bara setts tidigare under 3 år. Frågan är dock hur länge fenologirekordet från den 20:e mars 2004 ska hålla i sig? Årets sista rödbena, även den i Strandstuviken, Nyköping, rapporterades tidstypiskt den 15:e september. Under året har det rapporterats drygt åtta par i lämplig häckningsbiotop från inlandet, varav den övervägande majoriteten är i Nyköpings kommun. Rapporter utmed kusten, där arten har sitt starka fäste, gör gällande om lite drygt 60 par under året. Det finns dock alla anledningar att tro att antalet par är ganska mycket högre än denna siffra utmed kusten. Arten är hur som helst en väldigt sparsam häckfågel i övriga delar av rapportområdet.

Grönbenan (*Tringa glareola*)

Årets första grönbenan rapporterades från Dagsjön, Flen redan den 18:e april. Detta är mycket tidigt, om än inte fenologirekord. Observationer före den 25:e april är att klassa som tidiga för denna art och observationer mellan den 20-25:e är att klassa som mycket tidiga. Vi vill därför visa ett varningens finger att man verkligen är noga med att utesluta alternativet skogssnäppa före den 25:e april. Arten lämnar oss normalt i sista veckan av september, även om oktoberfynd förekommer. Årets sista fågel sågs i Strandstuviken, Nyköping den 16:e september, vilket alltså är normalt tidigt.

Stora antal (>100 exemplar): 120 ex. rastande Aspamaden, Nyköping 9.5 (Samuel Wivstad). 230 ex. rastande Lövsund, Nyköping 9.5 (Samuel Wivstad). 115 ex. rastande Strandstuviken, Nyköping 24.7 (Jan Karlsson). 141 ex. födosökande Vadsjön, Nyköping 24.7 (Örjan Jitelius). 130 ex. rastande Strandstuviken, Nyköping 5.8 (Jan Karlsson).

Tretåig mås (*Rissa tridactyla*)

(-2021:99/101) (2022:2/2)

Arten är fortsatt årlig i rapportområdet. Totalt två fynd finns från året. Båda är vårfynd från Hävringe i Oxelösunds skärgård. Således har inga inlandsfynd från Mälaren gjorts i år, vilket är första året sedan år 2018 som det saknas fynd från den delen av rapportområdet. Det är även första året sedan år 2017 som det saknas höstfynd från rapportområdet.

Samtliga fynd: 1 2K sträckande SV Hävringe, Oxelösund 10.5 (Kalle Brinell). 1 adult sträckande SV Hävringe, Oxelösund 17.5 (Kalle Brinell).

Skramtmås (*Chroicocephalus ridibundus*)

Under året har uppskattningsvis 805 par rapporterats med trolig eller säkerställd häckning från 19 stycken lokaler/kolonier.

Kommunvis fördelar sig enligt följande: Oxelösund (5), Nyköping (2), Gnesta (1), Katrineholm (1), Vingåker (1), Eskilstuna (7), Strängnäs (2). Detta är i paritet med föregående år. Dock så finns

det en del rapporter gällande konstaterade häckningar som inte har specificerat hur många par det har handlat om och därför är det svårt att göra en bra uppskattning av antalet par per kommun. Rrk vill därför uppmana alla rapportörer att försöka göra en uppskattning av antalet individer när man rapporterar och helst inte enbart ange "noterad".

Stora antal (<999 individer): 2000 ex. rastande Stadsfjärden, Kungshagen, Nyköping 30.3 (Samuel Wivstad). 1400 ex. rastande Sjösaviken (norra), Nyköping 9.4 (Peter Lantz). 1800 ex. rastande Snesta, Nyköping 14.4 (Kalle Brinell, Samuel Wivstad). 1000 ex. födosökande Kastalfälten, Kastalruinen, Nyköping 14.4 (Markus Forsberg). 2900 ex. rastande Svanviken, Nyköping 14.4 (Kalle Brinell, Samuel Wivstad). 1000 ex. födosökande Tybblefälten, SO Stensjön, Katrineholm 27.10 (Lennart Pettersson).

Dvärgmås (*Hydrocoloeus minutus*)

Totalt har det rapporterats uppskattningsvis 368 individer i vårt rapportområde, vilket är den högsta summan sedan år 2017 då cirka 626 individer rapporterades och högre än förra årets uppskattningsvis 294 individer. Fynden fördelar sig över de olika kommunerna enligt följande (antal individer): Oxelösund (3), Nyköping (21), Vingåker (151), Katrineholm (5), Strängnäs (7), Eskilstuna (181).

Stora antal: 30 adult födosökande Kolstahatt, Eskilstuna 8.5 (Niklas Holmström). 150 ex. rastande Södra Hjälmaresund (Vingåker), Vingåker 5.9 (Lillemor Däckfors).

Fiskmås (*Larus canus*)

Några rapporter gällande stora flockar på 500 exemplar eller fler från kustområdet finns från året, vilket är i paritet med föregående år.

Stora antal: 600 ex. rastande Närkemaderna, Marsviken, Nyköping 11.5 (Jan Sjöstedt). 500 ex. rastande Kaffebacksälten, Nyköping 20.5 (Kalle Brinell). 1000 ex. rastande Hävringe, Oxelösund 5.10 (Jan Sjöstedt m.fl.).

Havstrut (*Larus marinus*)

Fyra stycken inlandshäckningar rapporterades i år vilket är i paritet med föregående år. Ett större antal har rapporterats under vintern från Nyköpings kustområde. Bland annat finns rapport om 40 individer födosökandes på Björhults soptipp och en rapport om 75 individer från Ramnöflagen. Det sistnämnda är det största vinterfyndet sedan år 2004.

Inlandshäckningar: 1 ex. ruvande Dansken, Prästfjärden, Mälaren, Strängnäs 26.4 (Björn Sjögren). 2 i par bo, ägg/ungar Kolstahatt, Eskilstuna 8.5 (Niklas Holmström). 2 par bo, ägg/ungar Norrsundet, Hjälmaresund, Eskilstuna 17.5 (Niklas Holmström).

Stora antal (vinter): 75 ex. Ramnöflagen, Nyköping 5.1 (Mikael Ackelman). 40 ex. rastande

Björshults soptipp, Nyköping 3.2 (Kalle Brinell). 23 ex. födosökande Björshults soptipp, Nyköping 20.12 (Björn Erixon).

Gråtrut (*Larus argentatus*)

Likt tidigare år så har ett stort antal individer övervintrat i området mellan Stadsfjärden, Nyköping och Björshults soptipp där de födosöker. Årets toppnotering på 1500 individer är det högsta antalet som har rapporterats i rapportområdet sedan år 2015, då ett liknande fynd finns från samma fyndplats.

Stora antal: 700 ex. rastande Björshults soptipp, Nyköping 1.2 (Kalle Brinell). 674 ex. rastande Stadsfjärden, Kungshagen, Nyköping 3.2 (Kalle Brinell). 1200 ex. rastande Björshults soptipp, Nyköping 3.2 (Kalle Brinell). 600 ex. rastande Svanviken, Nyköping 12.2 (Samuel Wivstad). 500 ex. födosökande Ramnöflagen, Nyköping 12.3 (Ingvar Jansson). 1500 ex. rastande Stadsfjärden, Kungshagen, Nyköping 14.12 (Kalle Brinell).

Kaspisk trut (*Larus cachinnans*)

(-2021:28/28) (2022:3/3)

Under hösten sågs tre kaspiska trutar i området kring Nyköpings hamn-Björshults soptipp. Arten förekommer sparsamt, men regelbundet under f.a. hösten. Arter dyker framför allt upp i samband med vindar från syd eller sydost och regelbundna granskningar av trutar i området skulle garanterat generera fler fynd. Arten är således något förbisedd, men vi uppmanar fortfarande till försiktighet med artbestämningen. Utöver dessa så har det rapporterats, samt fotograferats, en ungfågel i Nyköpings hamn den 10:e september (Kalle Brinell, Samuel Wivstad) som vi har bedömt som en sannolik hybrid kaspisk trut X gråtrut. Denna fågel ingår således inte i fyndstatistiken.

Samtliga fynd: 1 2K rastande Björshults soptipp - Nyköpings hamn, Nyköping 27.9 (Kalle Brinell, Samuel Wivstad, Niklas Liljebäck). 2 1K rastande Björshults soptipp - Nyköpings hamn, Nyköping 8-15.11 (Kalle Brinell m.fl.).

Silltrut (*Larus fuscus*)

I år rapporterades troliga eller möjliga häckningar från sju stycken lokaler, vilket är i paritet med föregående år. Sex av dem lokalerna är från Oxelösunds skärgård, medan en lokal är ön Dansken i Strängnäs kommun. Detta är den enda regelbundna häckningslokalen i Mälaren från vårt rapportområde.

Kentsk tärna, Foto: Niklas Liljebäck

Häckningskriterier: 1 2K+ obs i häcktid, lämplig biotop Norrskär, Källskären, Oxelösund 17.5 (Jan Gustafsson, Jan Karlsson, Lars Danielsson m.fl.). 12 3K+ obs i häcktid, lämplig biotop Källskären, Oxelösund 17.5 (Jan Gustafsson, Jan Karlsson, Lars Danielsson m.fl.). 1 3K+ obs i häcktid, lämplig biotop Södra Stångskär, Källskären, Oxelösund 17.5 (Jan Gustafsson, Jan Karlsson, Lars Danielsson m.fl.). 1 3K+ obs i häcktid, lämplig biotop Vattungarna, Oxelösund 17.5 (Jan Gustafsson, Jan Karlsson, Lars Danielsson m.fl.). 1 3K+ obs i häcktid, lämplig biotop Stora Rödbaken, Hävringe, Oxelösund 17.5 (Jan Gustafsson, Jan Karlsson, Lars Danielsson m.fl.). 1 3K+ obs i häcktid, lämplig biotop Dödsens klubb, Oxelösund 17.5 (Jan Gustafsson, Jan Karlsson, Lars Danielsson m.fl.). 16 ex. permanent revir observerad Dansken, NO Yttersele, Prästfjärden, Mälaren, Strängnäs 27.5 (Björn Sjögren, Tomas Viktor).

Skräntärna (*Hydroprogne caspia*)

Summering av skräntärnorna i Srm 2022, Stora Skäret, Källskären, Oxelösund, 1 bo, 2 ungar märkta, Litet skär NV Risskären, Nyköping, 15 bon, 26 ungar märkta, Hällen, Nyköping, 30 bon, 42 ungar märkta, Långa Hället, Nyköping, 32 bon, 39 ungar märkta. (På Yttre Benskären, Ögl, inga lyckade häckningar i år, de flyttade över till Hällen-Långa Hället efter predation). Totalt 109 ungar märkta på 78 bon

Häckningar: 156 adult (78 par) föda åt ungar Södermanland (rapportområde) 1.4 - 14.8 (Jan Gustafsson m.fl.).

Kentsk tärna (*Thalasseus sandvicensis*)

Arten fortsätter att vara årlig i vårt rapportområde sedan år 2003. I år görs bedömningen att det sågs sju stycken individer i vårt rapportområde. Noterbart är att ett fynd gäller tre individer som sågs samtidigt, vilket är det högsta antalet i vårt rapportområde sedan år 1979. För tredje året i rad sågs en individ i Eskilstuna kommun, vilket är det trettonde fyndet för kommunen någonsin.

Samtliga fynd: 1 ex. lockläte, övriga läten Hävringe, Oxelösund 16.5 (Kalle Brinell). 3 ex. rastande Hävringe, Oxelösund 20.5 (Kalle Brinell, Niklas Liljebäck). 1 ex. sträckande S Torshälla huvud, Eskilstuna 7.7 (Sten Ljungars, Kent Carlsson). 2 ex. Strandstuviken, Nyköping - SV Marviken, Brännäs våtmark, Oxelösund 12.9 (Mats Andersson, Björn Johansson, Tommy Knutsson m.fl.).

Fisktärna (*Sterna hirundo*)

Årets första fisktärna sågs den 8:e april och den sista sågs den 19:e september, vilket stämmer bra överens med hur fyndbilden brukar se ut.

Första och sista fynd: 1 ex. födosökande Östra Stadsfjärden, Trosa, 8.4 (Göran Andersson). 1 1K födosökande Kniholmarna, Öbolandet, Trosa 19.9 (Claes Leijon).

Silvertärna (*Sterna paradisaea*)

Årets första fynd gjordes den 23:e april och det sista fyndet gjordes den 18:e september vilket stämmer bra överens med hur fyndbilden brukar vara. Noterbart är att 480 par har rapporterats från området omkring Hävringe som med den siffran utmärker sig och visar på betydelsen som det området har för sjöfågel i vårt rapportområde. Årets högsta siffra på födosökande individer är på hela 3000 individer och är även det rapporterat från Hävringe. Det är den näst högsta enskilda noteringen någonsin i vårt rapportområde.

Första och sista fynd: 1 ex. födosökande Mellanfjärden, Nyköping 23.4 (Samuel Wivstad). 1 ex. rastande Torskbådan, Hartsö skärgård, Nyköping 18.9 (Göran Altstedt).

Stora antal: 3000 ex. förbiflygande/fodosökande Hävringe, Oxelösund 9.5 (Kalle Brinell). 960 i par ruvande Hävringe, Oxelösund 19.5 (Kalle Brinell).

Svarttärna (*Chlidonias niger*)

Under året sågs uppskattningsvis 161 stycken individer som kommunvis fördelar sig enligt följande: Eskilstuna (107), Katrineholm (44), Nyköping (8), Oxelösund (1), Trosa (1). Noterbart är fyndet från Östra Stadsfjärden, Trosa, som är Trosa kommuns endast femte fynd någonsin och det första fyndet sedan år 2020. Dessutom så gjordes det under året ett fynd vid Lövsund, Nyköpings kommun, vilket är det allra första fyndet av arten för den lokala likväl som för hela Runtuna socken. Vidare så finns det i år ett fynd från Tegnebols våtmark, vilket är den lokala allra första fynd och Björkviks sockens andra fynd någonsin. Fyndet gällande 40 exemplar från Mattsaberget, Katrineholm, är det enskilt största fyndet av arten från Katrineholms kommun någonsin. Det tidigare rekordet från år 2003 låg på tolv exemplar.

Samtliga fynd: 1 ex. födosökande Närsjöfjärden, Eskilstuna 1.5 (Edwin Sahlin, Björn Skogsberg, Johan Mellquist m.fl.). 5 ex. sträckande NV Kolstahatt, Eskilstuna 3.5 (Niklas Holmström). 3 ex. sträckande V Kolstahatt, Eskilstuna 4.5 (Niklas Holmström). 1 ex. födosökande Östra Stadsfjärden, Trosa 7.5 (Göran Andersson, Janne Oldebring, Örjan Jitelius m.fl.). 1 2K+ födosökande Mellanfjärden, Nyköping 7.5 (Peter Lantz). 51 ex. födosökande Kolstahatt, Eskilstuna 8.5 (Niklas Holmström). 1 2K+ födosökande Marsviken, inre delen, Nyköping 8.5 (Thomas Larsson). 2

ex. födosökande Ekeby våtmark, Eskilstuna 8.5 (Anders Sundkvist, Christina Lindquist). 3 ex. födosökande Sjöholm, Näsnaren, Katrineholm 10-11.5 (Kristen Andersson, Gunilla Carlsson, Leif G Carlsson). 1 ex. födosökande Tegnebols våtmark, Katrineholm 11.5 (Kristen Andersson). 1 ex. födosökande Lövsund, Nyköping 13.5 (Samuel Wivstad). 1 ex. sträckande NO Hävringe, Oxelösund 14.5 (Kalle Brinell). 4 ex. födosökande Marsviken, inre delen, Nyköping 14.5 (Jan Sjöstedt). 3 ex. förbiflygande Ståkmaderna, Nyköping 15.5 (ingvar jansson). 4 ex. födosökande Ekeby våtmark, Eskilstuna 16.5 (Tobias Lundström). 1 ex. födosökande Strandstuviken, Nyköping 20.5 (Jan Hägg). 5 ex. födosökande Kolstahatt, Eskilstuna 26.5 (Niklas Holmström). 23 ex. födosökande Kolstahatt, Eskilstuna 20.7 (Niklas Holmström). 40 ex. rastande Mattsaberget, Södra Hjälmaren, Katrineholm 2.8 (Anders Jacobsson, Patrik Hedengren, Conny Hedengren).

Kustlabb (*Stercorarius parasiticus*)

I år har det rapporterats fyra stycken konstaterade häckningar och sju stycken troliga häckningar. Detta är i paritet med föregående år. Noterbart är att det i år gjordes två stycken inlandsfynd. Gällande fyndet från södra Hjälmaren, Vingåker, så är det endast det tredje fyndet någonsin från Vingåkers kommun.

Häckningar: 2 i par ruvande Svartranten, Hävringe, Oxelösund 21.6 (Jan Sjöstedt, Jan Karlsson, Lennart Wahlén m.fl.). 2 i par ruvande Soparklubbshällorna, Hävringe, Oxelösund 21.6 (Jan Sjöstedt, Jan Karlsson, Lennart Wahlén m.fl.). 2 2K+ i par ruvande Skär NV Järnklubben, Nyköping 23.6 (Jan Gustafsson, Per Flodin, Ulrik Lötberg m.fl.). 1 1K pulli/nyligen flygga ungar Västra Vattungarna, Oxelösund 24.7 (Jan Gustafsson, Per Flodin, Marcus Oldebring m.fl.).

Häckningsindikation: 2 2K+ i par permanent revir Hällen SÖ ön, Hällenaarna, Nyköping 26.5 (Jan Gustafsson, Henrik Andersson, Kajsa Mellbrand m.fl.). 1 adult upprörd, varnande Örskär, Lacka, Trosa 18.6 (Pedro Haglund). 2 ex. permanent revir Norr-Skäle, Oxelösund 21.6 (Jan Karlsson). 1 ex. upprörd, varnande Östra Hamnskärklubben, Oxelösund 21.6 (Jan Sjöstedt, Jan Karlsson, Lennart Wahlén m.fl.). 2 2K+ i par permanent revir Skog-Risskär (södra), Nyköping 26.6 (Jan Gustafsson, Janne Oldebring, Henrik Andersson m.fl.). 2 2K+ i par permanent revir Lilla Skäret, Oxelösund 28.6 (Jan Gustafsson, Jan Karlsson, Claes Kyrk m.fl.). 2 2K+ i par permanent revir Skär SV Långa Hället, Långa Hället, Nyköping 17.7 (Jan Gustafsson, Ulrik Lötberg, Henrik Andersson m.fl.).

Inlandsfynd: 1 adult sträckande SO Kolstahatt, Eskilstuna 20.5 (Tommy Emanuelsson, Niklas Holmström). 1 ex. sträckande V Södra Hjälmaren (Vingåker), Vingåker 5.9 (Ronny Nilsson).

Bredstjärtad labb (*Stercorarius pomarinus*)

(-2021: 36/76) (2022: 1/1)

I år rapporterades en 1K-individ förbisträckande mot sydväst under hösten vid Femörehuvud, Oxelösund. Det är rapportområdets första fynd sedan den 13:e maj 2017 då en adult fågel sågs förbisträckande mot nordost, även det vid Femöre.

Samtliga fynd: 1 1K sträckande SV Femörehuvud, Oxelösund 21.11 (Samuel Wivstad).

Sillgrissla (*Uria aalge*)

Kolonin vid ön Tordmulen, Oxelösund kvarstår, max 150 par häckar här vid inventeringskontroll med ringmärkning, därutöver har ett par etablerat sig vid ön Asenskallen i Trosa. Den första obsen för året var en övervintrande fågel som hittades den 8 januari utanför Ängudden, Bråviken, Nyköping, den såg sedan åtminstone till den 27 januari. Sista observation av arten för året var i mitten av november utanför Femöre i Oxelösund.

Vinterfynd (januari): 1 ex. rastande Ängudden, Ramnöflagen, Nyköping 8.1 - 27.1 (Samuel Wivstad, Kalle Brinell, m.fl.).

Häckningar/revir: 1 par. obs i häcktid, lämplig biotop Asenskallen, Askö, Trosa (Göran Andersson, Janne Oldebring, Örjan Jitelius, m.fl.). Max 150 par besöker bebott bo Tordmulen, Källskären, Oxelösund 28.6 (Jan Gustafsson, Jan Karlsson, Claes Kyrk m.fl.).

Sista fynd för året: 1 ex. rastande Femöreflagen, Oxelösund 18.11 (Lennart Wahlén).

Tordmule (*Alca torda*)

Totalt har det inkommit rapporter ifrån skärgården om cirka 793 par fördelade kommunvis enligt följande: Nyköping (27 par), Trosa (70 par), Oxelösund (696 par). Detta är i paritet med föregående år. Noterbart är att i år så gjordes det allra första fyndet för Eskilstuna kommun tillika rapportområdets första fynd av arten i Mälaren. Fågeln sågs mellan den 4:e och 25:e november i området mellan Kvicksundsbron - Torshälla huvud - Kolstahatt. Den rörde sig även stundtals över landskapsgränsen upp till Västmanland och blev det landskapets andra fynd någonsin. Likt tidigare år har det även gjorts ett antal vinterfynd. Noterbart är de 50 exemplar som sågs vid Femöre i februari, vilket är det högsta vinterantalet sedan år 2017. Totalt finns det bara sju år totalt med inrapporterade vinterfynd gällande 50 exemplar eller mer.

Vinterfynd: 50 ex. stationär Vinterklasen, Oxelösund 26.2 (Bertil Karlsson). 2 ex. Femöreflagen, Oxelösund 3.12 (Mats Grahn).

Inlandsfynd: 1 ex. rastande Kvicksundsbron - Torshälla huvud - O Kolstahatt, Eskilstuna 4-25.11 (Joachim Karlsson, Ulf Hansson, Elias Ernvik m.fl.).

Tobisgrissla (*Cephus grylle*)

Årets rapportering har medfört tre par i Nyköpings skärgård, nio par i Trosa skärgård och 146 par i Oxelösunds skärgård. Jämfört med tidigare år så är antalet i Nyköpings- och Oxelösunds skärgårdar i paritet med tidigare år. Gällande Trosa skärgård så är antalet lägre än förra årets 20 rapporterade par, men i paritet med åren dessförinnan då det har legat mellan 3-15 par. Ett antal vinterfynd görs varje år, så även i år.

Vinterfynd: 2 ex. Ramnöflagen, Nyköping 7.1 (Monika Dalhäll, Fredrik Lundberg). 1 ex. rastande Femöreflagen, Oxelösund 15.1 (Peter Lantz, Markus Forsberg, Per Folkesson m.fl.). 2 ex. rastande Karten, Hävringe, Oxelösund 25.1 (Ulrik Lötberg, Lars Danielsson, Jan Karlsson). 1 ex. rastande Södra Grässkär, Oxelösund 25.1 (Ulrik Lötberg, Lars Danielsson, Jan Karlsson). 1 ex. förbiflygande Sjäklubbarna, Nyköping 3.2 (Lennart Wahlén). 1 ex. stationär Gulskallen, Yttre Hällsfjärden, V Askö, Trosa 27.2 (Göran Andersson). 1 ex. rastande Femöreflagen, Oxelösund 9.12 (Jan Karlsson). 1 ex. förbiflygande östra Örsbaken, Nyköping 22.12 (Lennart Wahlén). 1 ex. födosökande Ramnöflagen, Nyköping 30.12 (Åke Danielsson).

Smålom (*Gavia stellata*)

47 fynd av sammanlagt 119 smålommar finns rapporterade från 2022. Merparten av fynden gjordes som vanligt längs kusten under april och maj. Från inlandet finns rapporter om sammanlagt nio smålommar fördelat på åtta fynd från lokaler vid Mälaren och Hjälaren. Antalet smålommar som ses årligen i rapportområdet styrs huvudsakligen av sträckbevakningen längs kusten under april och maj. Högsta sträcknotering från 2022 var 34 ex. sträckande NO Hävringe, Oxelösund 10.5 (Kalle Brinell).

Fördelningen av de 119 smålommarna under året ser ut enligt följande: mars 1, april 49, maj 61, juli 1, september 3, oktober 4, november 6, december 4.

Sommarfynd (juni-juli): 1 ex. rastande Prästfjärden, Mälaren, Strängnäs 18.7 (Markku Kemppi).

Vinterfynd (januari och december): 4 ex. Örsbaken, Oxelösund/Nyköping 1.12 - 28.12 (Tommy Knutsson, Lennart Wahlén, Peter Skoglund m.fl.).

Storlom (*Gavia arctica*)

Rapporter om säkerställd häckning, d.v.s. observerade ungar, finns från 17 sjöar. Storlommar har rapporterats från drygt 100 möjliga häcknings-sjöar. 2021 rapporterades det om säkerställd häckning från 15 sjöar. Även 2022 finns intressanta rapporter om stora ansamlingar av storlommar från sensommaren.

Störst antal: 97 ex. i Gölsjön, Flen, 29.8 (Leif Carlsson).

Vinterfynd: 1.12 sågs en storlom vid Kolstahatt, Eskilstuna (Johan Mellquist, Elias Ernvik). Un-

der perioden 14-22.12 rastade två storlommar på Örsbaken, Nyköping (Lennart Wahlén, Tommy Knutsson, Kalle Brinell m.fl.).

Vitnäbbad islom (*Gavia adamsii*)
(-2021:13/13) (2022:1/1)

Ett fynd under 2022 innebär att det nu setts 14 vitnäbbade islommar i rapportområdet. Årets fynd av en sträckande fågel i ytterskärgråden under april faller rätt väl in i mönstret från tidigare år. Sex av de tidigare 13 fynden avser fåglar längs kusten och i ytterskärgråden under april och maj. Första fyndet för rapportområdet gjordes vid Strandstuviken, Nyköping 27.5 1983.

Samtliga fynd: 1 3K+ sträckande O Hävringe, Oxelösund 13.4 (Kalle Brinell, Niklas Liljebäck, Samuel Wivstad).

Vit stork (*Ciconia ciconia*)
(-2021:62/246) (2022:1/2)

Ett fynd av två vita storkar under 2022 innebär att det nu gjorts 63 fynd i rapportområdet och 2022 blir tredje året i rad med fynd av vit stork. Vit stork är numera näst intill årlig i rapportområdet. Under perioden 2010-2022 finns fynd av vit stork från nio av de 13 åren under perioden.

Fynd (samtliga): 2 ex. Svalsta, Nyköping 7-8.5 (Kalle Brinell, Ragnar Falk, Monika Dalhäll m.fl.).

Storskarv (*Phalacrocorax carbo*)

Häckande storskarvar har under 2022 rapporterats från totalt 19 lokaler/kolonier i rapportområdet som helhet. En summering av antalet rapporterade par i de 19 kolonierna ger totalt 2575 par i rapportområdet under 2022. Antalet par är dock högst osäkert då några rapporter saknar uppgifter om antalet par, samt att rapport saknas från Snöholmen i Trosa med omgivning. Årets antal par är något lägre än vad som rapporterats de senaste åren men sett i ett längre perspektiv får summan betraktas som rätt normal. Av årets 19 kolonier är sex belägna längs kusten och 13 i insjöar. Årets största rapporterade kolonier var 1400 par på Korpholmen, Oxelösund och 550 par på Höga Hästholmen, Oxelösund. Den geografiska fördelningen av de 19 kolonierna ser ut enligt följande: Östersjökusten 6, Hjälmarén 3, Mälaren 3, Yngaren, Flen och Katrineholm 3, Hallbosjön, Nyköping 1, Lidsjön, Nyköping 1, Näsnaren, Katrineholm 1, Kyrksjön, Gnesta 1.

Rördrom (*Botaurus stellaris*)

Antalet spelande rördrommar i rapportområdet 2022 får betraktas som högst normalt. En sammanräkning utifrån de tillgängliga rapporterna landar på 92 spelande fåglar i rapportområdet som helhet. Medelvärdet för perioden 2000-2021 är 93 spelande fåglar/år och under samma

Vit stork, Foto: Leif Nyström

tidsperiod har antalen varierat mellan 63 (2017) och 145 (2000) spelande fåglar/år. Årets 92 spelande rördrommar fördelar sig kommunvis enligt följande: Eskilstuna 27, Nyköping 25, Strängnäs 19, Katrineholm 6, Gnesta 6, Flen 5, Vingåker 2, Oxelösund 1 och Kungsör 1. En uppskattning baserad på ett stort antal rapporter ger en årssumma på tio spelande rördrommar i Sörfjärden, Eskilstuna/Strängnäs. Under vintermånaderna gjordes två fynd av tre fåglar i januari och två fynd av två fåglar i december.

Vinterfynd (januari och december): 2 ex. Brandholmens reningsverk, Nyköping 1-23.1 (Samuel Wivstad, Kalle Brinell, Adam Stålnäbb m.fl.). 1 ex. Sjösa, Nyköping 13-18.1 (Göran Altstedt). 1 ex. Sjösa, Nyköping 3-26.12 (Göran Altstedt). 1 ex. Ångstugans fågeltorn, Nyköping 17.12 (Monika Dalhäll, Fredrik Lundberg).

Gråhäger (*Ardea cinerea*)

Rapporter om gråhäger där säkra häckningar konstaterats finns från totalt åtta lokaler/kolonier i rapportområdet 2022. Utöver det finns ytterligare fem lokaler där rapporterna antyder troliga eller möjliga häckningar. Flera av rapporterna är bristfälliga, vad gäller antal par i de olika kolonierna, varför en uppskattning av antalet par i rapportområdet blir högst osäker. En summering från de åtta lokalerna med säkra häckningar ger omkring 115 par i rapportområdet 2022 och man kan nog utgå ifrån att den siffran inte speglar det verkliga antalet par med gråhäger i rapportområdet särskilt väl. De största rapporterade kolonierna under 2022 var 65 par Korpholmen, Oxelösund 26.5 (Jan Gustafsson, Jan Karlsson) och 30 par Näveksvarn, Nyköping 26.4 (Hans Norelius).

Ägretthäger (*Ardea alba*)

Fynden av ägretthäger fortsätter att öka i rapportområdet och under 2022 gjordes omkring 70 fynd i rapportområdet som helhet. Antalet inblandade fåglar är mycket svårt att avgöra men ett försök till sammanräkning ger 140 ägretthäger i rapportområdet under 2022. Både antalet fynd och antalet fåglar är de klart högsta som rapporterats i rapportområdet ett enskilt år. Det tidigare högsta noterade antalet ett enskilt år var de 90 ägretthäger som rapporterades 2019. Fynden är mycket tydligt koncentrerade till södra delen av rapportområdet med 84 % av fynden från kustkommunerna Oxelösund, Nyköping och Trosa. Ägretthäger har setts en stor del av året men fynd saknas från februari och december. Flest fynd har gjorts under månaderna april, maj och augusti.

De 70 fynden fördelar sig kommunvis enligt följande: Nyköping 40, Oxelösund 12, Trosa 7, Eskilstuna 5, Katrineholm 2, Strängnäs 2, Vingåker 1 och Gnesta 1.

Fynd (5 ex eller fler): 10 ex. Sjösaviken-Mellanfjär-

den, Nyköping 26.3 - 8.5 (Peter Lantz, Markus Forsberg, Göran Altstedt m.fl.). 7 ex. sträckande NO Nötudden, Oxelösund 18.4 (Tommy Knutsson). 13 ex. Strandstuviken, Nyköping 31.7 - 5.9 (Morgan Andersson, Kerstin Spjuth, Christer Strömberg m.fl.). 7 ex. Oppeby våtmark, Nyköping 1.8 (Jan Hägg, Johan Ehrenkrona). 9 ex. sträckande V Vadsjön, Nyköping 20.8 (Johan Ehrenkrona). 5 ex. Inre Marsviken, Nyköping 7.9 (Reino Hirvonen, Ola Kumlin, Sven-Olov Karlsson).

Vinterfynd (januari och december): 1 ex. Brandholmens reningsverk, Nyköping 5.1 (Fredrik Lundberg). 2 ex. Svartnacka, Nyköping 30.1 (Monika Dalhäll).

Fiskgjuse (*Pandion haliaetus*)

Vi har fått en liten förbättring av noggrannhet i rapporterna av var bon är av häckande fiskgjusar. Tyvärr är det fortfarande svårt att tolka rapporter av var häckande fiskgjusar är i rapportområdet, till största delen på helt enkelt dålig rapportering av var boet är, i många fall så anges en lokal man själv är på, vilket blir svårtolkat, framförallt när flera rapportörer anger en sådan lokal och sedan ger en kommentar åt olika håll eller ingen kommentar alls. Hela 47 rapporter av säkerställda häckningar av fiskgjuse från 2022, en klar förbättring mot fjolårets 32. Ligger då i nivå av medelvärdet på strax under 50 par.

Första och sista fynd för året: 1 ex. förbiflygande Öster-Malma, Nyköping 23.3 (Ingemar Palmberg). 1 ex. sträckande SV Horns båtvarv, Nyköping 11.10 (Robert Petersen, Kalle Brinell).

Kungsörn (*Aquila chrysaetos*)

Under 2022, har inventering utförts i tre områden inom rapportområdet, i ett av dessa områden har individer haft tillfällig spelflykt. Vid vidare kontroller under året i dessa områden har inga revir kunnat bekräftas, inte heller i det område där spelflykt noterats. Från övriga delar av rapportområdet har endast en rapport inkommit om fågel under maj - augusti. Hur många par det ev. finns inom rapportområdet går inte längre att säga då inga inventeringar görs i hela rapportområdet.

Södermanland: Tillfälligt 2 adult i par spel/sång Södermanland (rapportområde) (Jan Gustafsson m.fl.).

Sparvhök (*Accipiter nisus*)

Från hösten fyra rapporter om högre sträckssiffror, alla som vanligt från kusten.

Stora sträckssiffror (>150 ex): 242 ex. sträckande SV Horns båtvarv, Nyköping 4.10 (Samuel Wivstad, Kalle Brinell). 150 ex. sträckande SV Marsäng, Nyköping 4.10 (Jan Sjöstedt). 174 ex. sträckande SV Horns båtvarv, Nyköping 12.10 (Kalle Brinell). 192 ex. sträckande SV Horns båtvarv, Nyköping 19.10 (Kalle Brinell, Anders Eriksson).

Duvhök (*Accipiter gentilis*)

Som vanligt enbart ett fåtal rapporter om säkerställd häckning. Detta speglar inte på något sätt verkligheten.

Stäpphök (*Circus macrourus*)

(-2021:80/80) (2022:10/10)

Likt fjolåret har tio olika fåglar rapporterats, arten är numera årlig i rapportområdet. Mest fynd kommer som vanligt från kusten, men mer och mer rapporter från övriga delar av rapportområdet. Arten är ej häckande i rapportområdet. Under hösten sågs en "stäpphök", adult hane, i Eskilstuna som först bedömdes som stäpphök, efter bildkontroll så förmodade man att det kunde vara en hybrid mellan stäpphök och blå kärrhök. Rapport med bild är skickad till Rk vilka meddelat detta: "Rk kan inte utesluta ren stäpphök utifrån bilderna och kan därför inte publicera denna som hybrid". Rrk Srm har därefter fått ansvaret att själva göra bedömningen och man har då beslutat att underkänna fyndet av hybrid stäpphök x blå kärrhök och istället här i kommentarstexten meddela att den kommer noteras i artportalen som stäpphök?

Samtliga fynd:

Vår: 1 adult hane sträckande NO Lindbacke, Svanviken, Nyköping 10.4 (Samuel Wivstad). 1 adult hane sträckande NO Skåraviken, Skåraområdet, Nyköping 10.4 (Jan Sjöstedt). 1 2K födosökande Vadsjön, Nyköping 17.4 (Mattias Ohlsberg, Johan Ehrenkrona). 1 2K födosökande Strandstuviken, Nyköping 12.5 (Lennart Wahlén). 1 2K+ hona sträckande N Vävle allé, Sörfjärden, Eskilstuna 4.6 (Niklas Holmström).

Höst: 1 1K rastande Stora Lövhulta, Eskilstuna 3.9 (Niklas Holmström m.fl.). 1 honfärgad förbiflygande Väderbrunnsvälfälten, Nyköping 12.9 (Olle Pers). 1 2K+ hona sträckande SV Horns båtvarv, Nyköping 18.9 (Kalle Brinell, Samuel Wivstad, Alex Roetemeijer). 1 1K sträckande SV Marsång, Nyköping 28.9 (Jan Sjöstedt). 1 1K sträckande SV Romholmen, Nyköping 29.9 (Samuel Wivstad, Kalle Brinell, Tommy Knutsson).

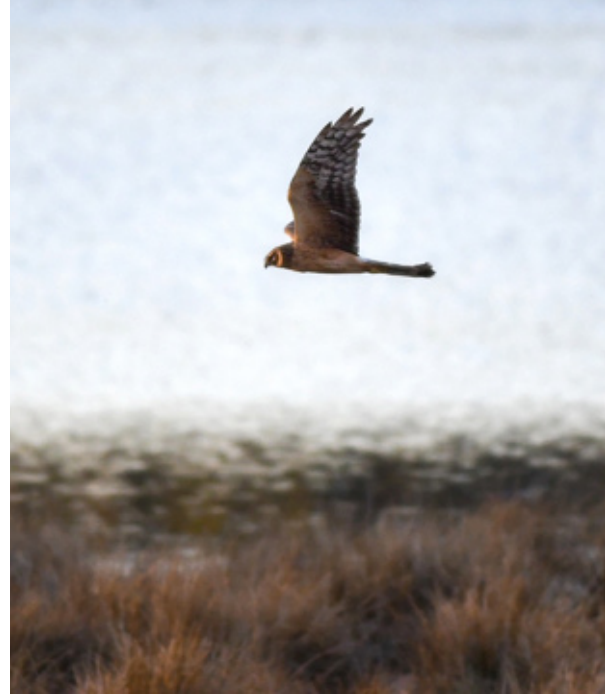
Ob. stäpphök/blå kärrhök (*Circus macrourus/cyaneus*)

Tre fynd i år, säkerligen finns det flera fynd av obestämmd stäpphök/blå kärrhök och där man inte rapporterar när man inte lyckats med artbestämningen.

Samtliga fynd: 1 ex. förbiflygande Norrtorp, Nyköping 13.4 (Morgan Andersson). 1 honfärgad förbiflygande Marsång, Nyköping 6.9 (Monika Dalhäll, Fredrik Lundberg m.fl.). 1 ex. sträckande S Björndalsbergens naturreservat, Gnesta 10.9 (Göran Andervass, Helene Lindahl).

Ob. stäpp-/ängshök (*Circus macrourus/pygargus*) (-2021:42/42) (2022:4/4)

Fyra fynd i år. Här är det nog också att rapporter saknas då man i inte rapporterar på denna kate-

Stäpphök, Foto: Mattias Ohlsberg

gori när man inte lyckats artbestämma en fågelobservation av en "vitgumpad" kärrhök.

Samtliga fynd: 1 ex. sträckande NO Nötudden, Brannäs våtmark, Oxelösund 3.5 (Tommy Knutsson). 1 honfärgad förbiflygande Nötudden, Brannäs våtmark, Oxelösund 16.5 (Tommy Knutsson). 1 honfärgad sträckande S Kolstahatt, Eskilstuna 9.9 (Niklas Holmström). 1 1K sträckande SV Kolstahatt, Eskilstuna 9.10 (Niklas Holmström).

Brun kärrhök (*Circus aeruginosus*)

Redan 14 mars sågs den första bruna kärrhöken då en individ sågs i Flens kommun. Detta väldigt tidiga fynd är ett tangerat nytt fenologirekord för rapportområdet. Även förra året gjordes den första observationen detta datum vilket då var ett nytt fenologirekord. Är dessa tidiga observationer åren efter varandra en slump eller har artens ankomstdatum flyttats fram på senare år återstår att se. Sista observationen för årets gjordes inom normalspannet i mitten av oktober.

Första fynd: 1 2K+ honfärgad förbiflygande Bårestafälten, Vadsbro k:a, Flen 14.3 (Per Flodin). Sista fynd: 1 1K sträckande SV Horns båtvarv, Nyköping 13.10 (Kalle Brinell).

Blå kärrhök (*Circus cyaneus*)

Under häckningstid gjordes tre observationer i rapportområdet men dessa observationer rör sig enbart om ensamma individer som setts vid enstaka tillfällen och därmed inget som tyder på försök till häckning. De senaste åren har det gjorts en hel del vinterfynd och även under 2022 finns ett flertal fynd från både januari och december. Dessutom har det under hösten vid flertalet tillfällen observerats höga sträckssiffror i Nykö-

pings kommun. Bland annat sågs hela 17 individer sträckande under en dag i början av oktober.

Sommarfynd (20 maj-31 juli): 1 hona födosökande Gamla viltvattnet, Gesta gård, Strängnäs 20.5 (Petter Kappel). 1 honfärgad förbiflygande Oröfålden, Tärnö, Nyköping 30.5 (Jan Hägg). 1 ex. födosökande Katrineholm, Katrineholm 24.7 (Monica Jansson).

Vinterfynd (januari, december): 1 ex. förbiflygande Diket och dikets utlopp, Brandholmen, Nyköping 15.1 (Samuel Wivstad, Adam Stålnäbb, Kalle Brinell). 1 honfärgad födosökande Stohagen - Främre, Gesta gård, Strängnäs 19.1 (Petter Kappel). 1 honfärgad förbiflygande Dammlötskolan, Runtuna, Nyköping 24.1 (Samuel Wivstad). 1 honfärgad förbiflygande Hallebro, Gnesta 25.1 (Mats Larsson). 1 honfärgad födosökande Emtnäs gård, Nyköping 18-19.12 (Ola Kumlin, Mats Andersson, Jan Karlsson). 1 1K födosökande Sältingen, Marsång, Nyköping 20.12 (Lennart Wahlén). 1 adult hane födosökande Solö, Marsviken, Nyköping 31.12 (Ola Kumlin). 1 1K födosökande Marsång, Nyköping 31.12 (Samuel Wivstad).

Stora antal >9 ex: 17 ex. sträckande SV Horns båtvarv, Nyköping 4.10 (Samuel Wivstad, Kalle Brinell). 11 ex. sträckande SV Marsång, Nyköping 9.10 (Jan Sjöstedt). 13 ex. sträckande SV Horns båtvarv, Nyköping 19.10 (Kalle Brinell, Anders Eriksson). 11 ex. sträckande SV Marsång, Nyköping 19.10 (Jan Sjöstedt).

Ängshök (*Circus pygargus*)

Under året sex rapporter, vi tolkar det som om det rörde sig om fyra olika fåglar. Samtliga observationer är från perioden maj-juni. Inga indikationer om häckande par eller revir för arten i rapportområdet. Numera är det färre fynd av arten än av dess släkting stäpphök.

Samtliga fåglar: 1 adult hane förbiflygande Lyckhem, Tandla, Eskilstuna 6.5 (Björn Skogsberg). 1 adult hane förbiflygande Marsångsfålden, Stora Marsängs gård, Nyköping 26.5 (Jan Hägg). 1 2K hane förbiflygande Överbosjön och dagen efter Stora Flättna, Nyköping 3-4.6 (Jan Hägg, Gregorio Para). 1 adult hane födosökande Kilaån, bron S om Berga-Tuna - och dagen efter Arnö, Nyköping 23-24.6 (Lars Sundin, Markus Forsberg).

Röd glada (*Milvus milvus*)

Under året nära 600 rapporter, givetvis rör det sig i många fall om samma individer, fjolåret bjöd på ca 450 rapporter. Beräkningar visar att minst 33 revir har noterats inom rapportområdet för 2022. Från fjolåret var det 20 revir, så vi ser år för år en ökning av revir. Att beräkna dessa kommer/är redan nu en svår uppgift. Hur många par som lyckades med sin häckning är omöjligt att få fram utifrån de rapporter som finns i Artportalen. Rapporteringen måste bli noggrannare angående häckningsaktivitet och ålder på observerade fåglar, alltså om det är 1K fåglar eller 2K+ fåglar.

Revir: 66 2K+ (33 par) permanent revir Södermanland (rapportområde) 1.4 - 14.8 (Jan Gustafsson m.fl.).

Brun glada (*Milvus migrans*)

Ca 175 rapporter från året, en ökning med nära 75 från fjolåret, givetvis är det samma individer i många fall. I år så har vi två häckande par inom rapportområdet. Nyköpingsparet fortsätter sin saga, och nu även lyckad häckning i Eskilstuna. Tyvärr finns från året inga tecken på det misstänkta paret från Katrineholm i fjol.

Häckningar: 4 2K+ (2 par) lyckad häckning (1+3 flygga ungar) Södermanland (rapportområde), 25.3 - 31.8 (Nicke Helldorff, Jan Sjöstedt, m.fl.).

Havsörn (*Haliaeetus albicilla*)

17 rapporterade säkerställda eller misslyckade häckningar, en marginell ökning från i fjol. Därutöver rapport om tre par med trolig häckning. Långt ifrån det verkliga antalet, som uppskattas till minst 65 aktiva bon 2018, och har säkerligen ökat med flertalet. Vi kanske ligger närmare 100 aktiva bon numera. Tyvärr inga meddelanden om hur många par som beräknas i rapportområdet utanför de rapporterade i Artportalen.

Säkerställda häckningar: 34 adult i par besöker bebott bo Södermanland (rapportområde) 1.2 - 15.8 (Pedro Haglund m.fl.).

Fjällvråk (*Buteo lagopus*)

Massvis med rapporter från vintermånaderna januari och december. Hur många individer det rör sig om är vanskligt att sia om. Två dagar med bra sträcksiffra är rapporterad.

Stora sträcksiffror: 146 ex. sträckande SV Horns båtvarv, Nyköping 11.10 (Kalle Brinell). 198 ex. sträckande SV Horns båtvarv, Nyköping 12.10 (Kalle Brinell, Morgan Andersson).

Ormvråk (*Buteo buteo*)

Massvis med rapporter från vintermånaderna januari och december, det är omöjligt att utläsa hur många individer det rör sig om. För den nyfikne så får man söka på Artportalen. Sträcket räknades vid 19 tillfällen vid Horns båtvarv under perioden 15:e september-15:e november. Flera riktigt bra dagar inträffade och totalt passerade 3018 ex lokalen.

Stora antal (>500 exemplar): 1106 ex. sträckande SV Horns båtvarv, Nyköping 4.10 (Samuel Wivstad, Kalle Brinell). 503 ex. sträckande SV Horns båtvarv, Nyköping 12.10 (Kalle Brinell). 707 ex. sträckande SV Horns båtvarv, Nyköping 19.10 (Kalle Brinell, Anders Eriksson).

Pärluggla (*Aegolius funereus*)

Fem spelande pärlugglor finns rapporterade från våren.

Spelande: 1 ex. permanent revir Storhultets naturreservat, Nyköping 27.2 - 20.3 (Lennart Wahlén, Monika Dalhäll, Fredrik Lundberg m.fl.). 1 ex. permanent revir Fjällmossen, Nyköping 27.2 - 31.3 (Samuel Wivstad, Fredrik Larsson, Tommy Ubbesen m.fl.). 1 ex. spel/sång Utängstugan, Ny-näs naturreservat, Nyköping 11.3 (Claes Leijon, Ida Leijon). 1 ex. spel/sång, Gisekvarn, Trosa 12.3 (Janne Oldebring, Marcus Oldebring). 1 2K+ upprörd, varnande Rödkomossen, Nyköping 2.4 (Jan Gustafsson).

Höstfynd: 1 ex. lockläte, övriga läten Kolstubäcken, Nyköping 25.7 (Hans Norelius, Eva Edmert). 1 1K ringmärktes på Hartsö-Enskär fågelstation, Nyköping 3.10 (Nicke Helldorff, Lennart Wahlén). 1 ex. stationär Ången, Nyköping 4-5.10 (Mauri Karlsberg, Christopher Karlsberg, Morgan Andersson). 1 ex. förbiflygande Marietorp, Läggesta, Strängnäs 20.11 (Janne Wahlström, Gittan Wahlström).

Hökuggla (*Surnia ulula*)

Fyra fynd gjordes under året och samtliga sågs i Nyköpings kommun. Tre av fynden är från tidig vår medan det fjärde fyndet gjordes i september. Samtliga fynden rör individer som setts tillfälligt och ingen av dessa sågs under längre tid. Årets antal är ett fler än fjolårets tre individer.

Samtliga fynd: 1 ex. stationär Kärrstugan, Nyköping 10.2 (Björn Erixon, Jan Karlsson, Jan Sjöstedt m.fl.). 1 ex. Hälgo, Nyköping 19.2 (Monika Dalhäll, Fredrik Lundberg). 1 ex. Evedal, Nyköping 4.3 (Morgan Andersson). 1 ex. födosökande Björkstutäppan, Nyköping 18.9 (Jan Tammisto, Joel Tammisto).

Sparvuggla (*Glaucidium passerinum*)

Rapporter om spelande sparvugglor finns från ett fyrtiotal platser. Men bara en säkerställd häckning har rapporterats: 2 pulli pulli/nyligen flygga ungar Ålspånga Fridhem, Ålspångaviken, Långhalsen, Flen 4.6 (Henrik Aspeborg). Utifrån årets rapporter är det svårt att se någon tydlig trend hur det går för arten.

Jorduggla (*Asio flammeus*)

I rapportområdet har det gjorts 18 fynd av 22 individer. Denna siffra är inom normalspannet och de flesta fynden gjordes som brukligt på våren då jordugglorna flyttar norrut mot sina häckningsområden. Bland annat sågs tre jordugglor jaga tillsammans vid Marsäng i Nyköpings kommun under april månad. De flesta av höstfynden gjordes på öar i skärgården där de sågs rasta på väg söderut mot övervintringsområdena. Inga vinterfynd gjordes under året och inga indikationer finns på att något häckningsförsök gjorts.

Kommunfördelning: Nyköping 8, Oxelösund 7, Gnesta 1, Katrineholm 1, Strängnäs 1.

Hornuggla (*Asio otus*)

30 säkerställda häckningar, där tiggande ungar hörts eller setts, är rapporterade. Observationerna är jämnt spridda över rapportområdet.

Första fynd: 1 adult födosökande Klitsberga, Lilla Lundby, Strängnäs 18.1 (Ulf Gustafsson). Inga sena höstfynd finns rapporterade.

Berguv (*Bubo bubo*)

Under året konstaterades endast sex häckningar i Södermanlands län. Likt föregående år rapporterades ropande uv under våren från ganska få lokaler. Utöver de lokaler där häckning konstaterades så hördes eller sågs uv under våren i anslutning till ytterligare 14 tänkbara lokaler. Av dessa besöktes sedan drygt hälften i syfte att ringmärka eventuella ungar, men inga spår efter häckning noterades. Uppgifter från Göran Altstedt.

Häckningar: 6 häckningar Södermanland (rapportområde) 9.1 - 1.7 (Samuel Wivstad m.fl.).

Revir: 14 revir Södermanland (rapportområde) 9.1 - 1.7 (Göran Altstedt m.fl.).

Slaguggla (*Strix uralensis*)

(-2021:11/11) (2022:2/2)

Året 2022 upptäcktes en slaguggla i Nyköpings kommun under våren, fågeln både sågs, fotograferades och ropade vid de tillfällen den sågs. Efter kontakter med markägare och jägare så beslöts det att inte göra fågeln offentlig, då dessa inte ville ha en massa bilar och folk i området. Under hösten så inkom sedan en uppgift från Ryssbergen i Nyköping om en slaguggla som satt utmed motionsspåret, upptäckt av motionär som hade sinnesnärvaro att stanna och fotografera fågeln med sin mobilkamera. Senast vi hade slaguggla rapporterade inom rapportområdet var 2018 och då i mars inne i Eskilstuna. Inga tecken på häckning inom rapportområdet.

Samtliga fynd: 1 2K+ Rullängen, Nyköping 11.2 - 2.4 (Mauri Karlsberg, Morgan Andersson, Christopher Karlsberg m.fl.). 1 ex. Ryssbergens naturreservat, Nyköping 13.11 (gnm Jan Sjöstedt).

Lappuggla (*Strix nebulosa*)

Från 2022 fyra revir där häckning/möjlig häckning utförts, tre i Eskilstuna och en i Nyköping, därutöver en höstobservation.

Fynd under häckningstid: 1 2K+ lockläte, övriga läten Eskilstuna 13.3 - 2.4 (gm Rrk Sörmland). 1 ex. spel/sång Eskilstuna 14.3 (gm Rrk Sörmland). 1 2K+ hane spel/sång Nyköping 17-21.4 (gm Rrk Sörmland). Hörda ungar Eskilstuna 5.6 (gm Rrk Sörmland).

Höstfynd: 1 ex. rastande Stenbro, Merlänna, Strängnäs 11.11 (Sören Eriksson).

Härfågel (*Upupa epops*)

Sex fynd har gjorts under året vilket är en hög siffra för rapportområdet även om antalet är nå-

Slaguggla

Foto: Mauri Karlsberg, www.karlsbergfoto.com

got lägre än senaste två årens höga antal. Fynden är gjorda i fem olika kommuner och av dessa gjordes fyra på våren och två på hösten. Inga långstannande individer sågs under året.

Samtliga fynd: 1 ex. Knutsta Ekshagen, Eskilstuna 30.4 (Gittan Nilsson). 1 ex. födosökande Blomsterhult Ångby, Blomsterhult Olars, Vingåker 2.5 (Mikael Eliasson). 2 ex på dold lokal i Nyköpings kommun 1.6 (Göran Altstedt). 1 ex. rastande Lacka, Trosa 27-28.9 (Pierre Stålnäbb). 1 ex. förflygande Stegeludden, Oxelösund 29.9 (Thomas Larsson).

Kungsfiskare (*Alcedo atthis*)

De senaste åren har det skett en ökning av antalet kungsfiskare i rapportområdet vilket är väldigt glädjande samtidigt som detta gör det omöjligt att uppskatta hur många individer som setts under året. I år har denna positiva trend fortsatt och många rapporter från årets alla månader har inkommit. Vinterfynd har gjorts från många lokaler i flertalet kommuner och även detta år har det inkommit rapporter som tyder på lyckade häckningar. Vid två olika lokaler har det setts två individer tillsammans under häcksäsongen och vid båda lokalerna har det dessutom observerats när fåglar har matat ungar vilket indikerar att häckning genomförts. Under häcksäsong har det dessutom på ytterligare några lokaler setts fåglar flertalet gånger men på dessa platser har inte häckning kunnat konstateras.

Göktyta (*Jynx torquilla*)

Totalt har det rapporterats fåglar från 245 revir i rapportområdet. Det är en ny toppnotering och antalet revir överstiger med råge det förra rekordet på 222 revir från 2014.

Reviren fördelar sig enligt följande på de olika kommunerna: Eskilstuna (85), Flen (16), Gnesta (6), Katrineholm (10), Nyköping (50), Oxelösund (14), Strängnäs (39), Trosa (12), Vingåker (13).

Första och sista fynd: Vår 1 ex. spel/sång Prästgården, Vallby, Eskilstuna 19.4 (Hans Herdegen). 1 ex. spel/sång Tegelslagarvägen 10, Sanda, Tosterön, Strängnäs 19.4 (Susanne Lindqvist Larsson, Bengt Larsson). 1 ex. spel/sång Kasgarn, Strängnäsbron, Strängnäs 19.4 (Markku Kemppi). 1 ex. spel/sång Harsätra, Mellösa, Flen 19.4 (Stefan Wastegård, Astrid Wastegård). Höst; 1 ex. spel/sång Trekanten, Vik, Vadsbro, Flen 2.9 (Melcher Falkenberg).

Tretåig hackspett (*Picoides tridactylus*)

Endast ett fynd från året finns i rapportområdet. Detta gäller en hane som observerats på en skyddad lokal i Trosa kommun under februari månad.

Mindre hackspett (*Dryobates minor*)

Årets 179 revir är en ny rekordnotering och slår den gamla toppnoteringen från 2007 på 175 revir. Det är nästan en fördubbling sen 2019 när endast 89 revir konstaterades. Det är svårt att avgöra exakt vad som ligger bakom ökningen.

De senaste årens uppgång har gått hand i hand med de stora angreppen av granbarkborre och det finns många observationer av mindre hackspett som födosöker på grenarna av döda granar. Det blir spännande att se om liknande trend kan skönjas på nationell nivå utifrån standardrutter och andra inventeringar.

Reviren fördelar sig på följande sätt mellan kommunerna: Eskilstuna (58), Flen (2), Gnesta (3), Katrineholm (4), Nyköping (67), Oxelösund (15), Strängnäs (14), Trosa (12), Vingåker (4).

Spillkråka (*Dryocopus martius*)

Totalt 20 troliga eller säkra häckningar finns inom rapportområdet. Troligen finns ett stort mörkertal då det finns väldigt många rapporter av arten under året. En uppmaning är således att de som rapporterar blir noggrannare och försöker lägga till aktivitet i sina rapporter om så är möjligt. Speciellt intressanta är då kriterierna permanent revir eller högre.

Gråspett (*Picus canus*) (-2021:34/36) (2022:1/1)

Ett fynd från Eskilstuna, senast den sågs i rapportområdet var 2017.

Samtliga fynd: 1 ex. observerad Eskilstuna 6.11 (Uffe Merell).

Pilgrimsfalk (*Falco peregrinus*)

Resultatet 2022 var identiskt med 2021: Fyra kända och besatta revir gav två lyckade häck-

ningar med 1+3 ungar (Pilgrimsfalk Sverige/Per Folkesson). Från vintermånaderna januari och december finns flertalet rapporter, som rör den fågel som övervintrar i Strängnäs. Utöver det finns det tre rapporterade fåglar från januari i övriga delar av rapportområdet, inga andra rapporter från december.

Häckningar, lyckade och misslyckade: 8 adult (4 par), 2 lyckade (1+3 pull) + 2 misslyckade Södermanland (rapportområde) 1.3 - 31.8 (Per Folkesson).

Stenfalk (*Falco columbarius*)

Endast ett udda datumfynd för året, en sen fågel i slutet av maj. Inga fynd från vintermånaderna januari och december.

Sent vårfynd: 1 ex. sträckande NV Torshälla huvud, Eskilstuna 30.5 (Sten Ljungars).

Tornfalk (*Falco tinnunculus*)

Tio konstaterade häckning inom rapportområdet är rapporterade i Artportalen. Därutöver flera rapporter om troliga eller möjliga häckningar. Från januari finns rapport om max sex olika fåglar och från december rapport om tre olika fåglar.

Lärkfalk (*Falco subbuteo*)

Första fyndet var den 5 maj, och då redan ett par, fyndet var i Strängnäs. Årets sista fynd var 9 oktober i Trosa. Från 2022 rapport om 24 revir, där möjlig, trolig eller säkerställd häckning har utförts. Från fjolåret var den siffran 30 revir

Gråspett, Foto: Ulf Merell

och från 2020 28. Så ett sämre år än de två föregående, beror det på sämre rapportering eller hänger det samman med den generellt minskade fågelmängden, som det har upplevts, i våra marker 2022. Höstens sträcksisffror är likvärdiga med fjolåret, enbart enstaka fåglar varje dag.

Sommargylling (*Oriolus oriolus*)

Som vi konstaterat så många gånger förut är det normala för vårt rapportområde något eller några enstaka fynd runt månadsskiftet maj/juni. Med det i åtanke får årets tre fynd anses tämligen normala.

Samtliga fynd: 1 ex. förbifflygande Gripsholms golfklubb, Mariefred, Strängnäs 27.5 (Sonia Siropian). 1 ex. spel/sång Ångsbacken, Marsäng, Nyköping 4.6 (Thomas Larsson, Tomas Gustavsson, Ola Kumlin m.fl.). 1 ex. spel/sång Alskogen, Brännäs våtmark, Oxelösund 7.6 (Tommy Knutsson).

Törnskata (*Lanius collurio*)

Första och sista fynd för året:

Vår: 1 ex. födosökande Ekelund Ridskola, Strängnäs 11.5 (Annika Henschen).

Höst: 1 ex. Vassbältet S Skogsstigen, Trosa 25.9 (Göran Andersson).

Nötkråka (*Nucifraga caryocatactes*)

Arten fortsätter att vara mycket svårinventerad och likt de senaste åren finns inga säkra häckningar konstaterade. Det finns dock rapporter från elva olika lokaler under häcktid.

Råka (*Corvus frugilegus*)

Arten uppträder främst hos oss under flytten till och från häckplatser norr om oss. Undantagsvis görs det dock både vinter-och sommarfynd i rapportområdet. Under sommaren gjordes det inga fynd under året medan det gjordes två fynd i januari och ett fynd i december.

Vinterfynd (januari, december): 1 ex. födosökande Vannala, Vingåker 1-7.1 (Raimo Laurila). 2 ex. födosökande Gorsingeholm, Strängnäs 3-28.1 (Petter Sundin, Kjell Thorsén, Markku Kemppi m.fl.). 1 2K+ födosökande Klitsbro, Aspö k:a, Strängnäs 26.12 (Petter Sundin).

Svartmes (*Periparus ater*)

Vissa år kan mesar uppträda mer allmänt under höstflyttningen och det inbegriper svartmesen. Det har varit måttligt med sådana rörelser under 2000-talet och årets högsta notering är i ett längre perspektiv ändå rätt modest. Vid sträckräkning tidigare år har dagsnoteringar över 500 ex gjorts vid kusten och vid Kvicksund, Mälaren, men man får gå tillbaka till 2008 respektive 1997 för att hitta sådana antal.

Hög sträcksisffa: 144 ex. sträckande SV Horns båtvarv, Nyköping 18.9 (Samuel Wivstad, Kalle Brinell).

Pungmes (*Remiz pendulinus*)

(-2021:23/24) (2022:2/3)

Arten är långt ifrån årlig i vårt rapportområde. De senaste åren med fynd är 2007, 2014 och 2019 så pungmesen får nog kallas raritet i vår del av landet. Årets två fynd är dessutom noterbara på olika vis. Det på Hävringe då det rör sig om en sträckande individ, och det vid Söderfjärden då det är två fåglar i lämplig häckningsbiotop. Dock inga ytterligare rapporter från den senare lokalen under året, men som bekant rör det sig om ett svåröverskådligt vasshav.

Samtliga fynd: 1 ex. sträckande N Hävringe, Oxelösund 7.5 (Kalle Brinell, Samuel Wivstad). 2 ex. födosökande Fagervik, Sörfjärden, Eskilstuna 27.5 (Kent Hellström).

Skäggmes (*Panurus biarmicus*)

Fyndbilderna från senare år håller i sig med två begränsade områden med observationer under häckningsperioden 1.5-31.7. Det handlar dels om en handfull fynd från Söderfjärden samt något fler fynd från vassvikar strax ost om Nyköping. Därutöver endast spridda fynd nära Nyköping eller Eskilstuna. Det rör sig alltså om fortsatt låga nivåer och stora delar av rapportområdet som inte hyser rapporter om skäggesmar under häckningstid.

Trädlärika (*Lullula arborea*)

Den första trädlärikan för året dök upp den 3:e mars vid Skåra, Nyköping (Lennart Wahlén) vilket är något tidigare än genomsnittligt (=10 mars). Fyndet sticker dock inte ut på något sätt, utan vid milda vårar kan de dyka upp redan i slutet av februari. Årets sista fynd, även det i Nyköpings kommun, gjordes den 4:e nov (Björn Erixon). Fortsatt god rapporteringen utav arten under häckningstid, vilket såklart uppskattas. Arten ökar och årets rapportering under perioden 20/4-31/7 ger en uppskattning om totalt 209 sjungande hanar/par i lämplig häckningsbiotop. Enstaka tillfälliga rastare kan såklart ingå i materialet, då en viss sträckrörelse fortfarande förekommer. Majoriteten av alla trädlärikor anländer dock redan under mars eller inledningen av april, så felmarginalen är förmodligen låg. Årets siffra är med god marginal den högsta årstotalen som har rapporterats från länet någonsin, men trots det så finns det stora luckor i rapporteringen i ett stråk från Vingåker/Katrineholm, upp genom Flen och vidare mot Gnesta. Givetvis beror det i stor utsträckning på ett lågt antal fågelskådare i dessa områden. Gissningsvis finns det dock gott om trädlärikor även här. Sträcket räknades vid Horns båtvarv, Nyköping vid 15 tillfällen under perioden 10 sept-31 okt. Under denna period passerade totalt 123 trädlärikor lokalen, med som flest 27 ex den 4.10 (Samuel Wivstad, Kalle Brinell). Som jämförelse kan då nämnas att det räknades

i snitt 33 ex/år vid Oxelösunds Vattentorn höstarna 2005-07, trots m.e.m. daglig bevakning.

Sånglärka (*Alauda arvensis*)

Sannolikt inga övervintrande fåglar över nyår och under årets första månad. I slutet av januari, närmare bestämt den 25:e, så sågs det dock sånglärkor vid såväl Marsäng (Jonny Werdin) som vid Sjösa (Göran Altstedt) i Nyköping. Dessa observationer gjordes i samband med väder som gör att man kan misstänka att det är nyanlända fåglar även om det är mycket tidigare än normalt (=24 februari). Det dröjde dock ett par veckor till innan större antal började anlända i mitten av februari. Under början av april sågs mycket stora flockar på två lokaler i Strängnäs i samband med ett ordentligt bakslagsväder då det föll rikligt med snö. Ett antal bra dagar med sånglärkesträck brukar inträffa utmed kusten på hösten. Årets högsta sträcksiffra är dock högsta som har rapporterats från vårt rapportområde.

Stora antal (>300 exemplar): 300 ex födosökande Marsängsfälten, Nyköping 25.2 (Jonny Werdin m.fl.). 2000 ex. rastande Hörnfältet, Aspö k:a, Strängnäs 9.4 (Fredrik Hellner). 1000 ex. rastande Gorsingeholm, Strängnäs 9.4 (Kjell Thorsén). 711 ex sträckande SV Horns båtvarv, Nyköping 13.10 (Kalle Brinell).

Berglärka (*Eremophila alpestris*) (-2021:75/153) (2022:2/2)

Även om arten är nära nog årlig i rapportområdet, så förekommer det då och då att fynd helt saknas. Sedan millenniumskiftet så saknas det t.ex. fynd under fem utav åren. Även om fynd görs, så är arten ofta svår att få se. Allt som oftast sker fynd på otillgängliga lokaler som skärgårdsöar, alternativt så rör det sig om flyktiga observationer av rastande/sträckande fåglar under vår eller senhöst. Således inget undantag i år vad gäller den biten.

Samtliga fynd: 1 ex. rastande Marsäng, Nyköping 11.2 (Mikael Ackelman). 1 ex. sträckande O Sjövikstornet, Kolsnaren, Vingåker 13.3 (Ronny Nilsson).

Tillägg: Fynd från 1964, skall vara 2 ex (tidigare 1 ex), samt lokalen Kungshagen (gamla soptippen), Nyköping, observatör Ingemar Nord.

Korttälärka (*Calandrella brachydactyla*) (-2021:2/2) (2022:1/1)

Endast tredje fyndet av denna art i rapportområdet. De två föregående i april 1994 och juni 1971. Fyndet gjordes, liksom rapportområdet första fynd, på en ö i Oxelösund skärgård i samband med lokalt dåligt väder och vindar från SO. Även om detta är rapportområdet första höstfynd av arten, så är inte fyndet otypiskt om tittar på den nationella fyndbilden.

Samtliga fynd: 1 ex rastande Hävringe, Oxelösund 10.9 (Niklas Liljebäck, Kalle Brinell, Samuel Wivstad).

Korttälärka, Foto: Niklas Liljebäck

Ladusvala (*Hirundo rustica*)

Årets första ladusvala rapporterades vid Trompesta, Nyköping den 19:e april, vilket är något senare än genomsnittligt (=16:e april, rekord =28:e mars). Med senare års mått så är det dock onormalt sent och vi får faktiskt gå tillbaka ända till 2002 för att hitta ett senare anlänningsdatum än årets. Den stora anledningen till det är rimligen bakslagsvädet som inföll i andra veckan av april, då man annars kanske hade kunnat förvänta sig den första ladusvalan. Årets sista ladusvala sågs mer normalt vid Kvicksundsbron, Eskilstuna den 26:e oktober (Jacob Rudhe, Bengt Alpe), även om det är några dagar senare än mediandatumet.

Stora antal (>2000 exemplar): 3000 ex. födosökande Berga-Tuna, Nyköping 2.9 (Jonny Werdin).

Hussvala (*Delichon urbicum*)

Arten är som vi skrivit tidigare ofta väldigt punktlig. Första och sista fynd sker ofta när de s.a.s bör och antalet avvikelser är få. Årets första hussvala är således anmärkningsvärd, även fast det bara är sex dagar före mediandatumet (=21 april). Så pass att det faktiskt är tangerat fenologirekord. Årets sista hussvalor sågs dock något tidigare än vad man hade förväntat sig då de sista passerade söderut förbi Horns båtvarv den 18:e september. Normalt ses den sista hussvalan under sista veckan av september, medan antalet oktoberfynd i rapportområdet bara är något fler än en handfull.

Första och sista fynd: 1 ex förbiflygande Skogsstigen, Trosa 15.4 (Göran Andersson). 3 ex sträckande SV Horns båtvarv, Nyköping 18.9 (Samuel Wivstad, Kalle Brinell).

Stjærtmes, underarterna caudatus x europaeus (Aegithalos caudatus caudatus x europaeus)
(-2021:4/9) (2022:0/0)

Sedan 2017 har det regelbundet setts stjærtmesar i sydöstra Trosa med ett utseende som pekar mot hybrid mellan vår nordliga ras caudatus och den ras som finns i norra Europa europeus. Så sent som i december 2021 sågs en individ på Skogsstigen och bedömningen är att det är samma fågel som sedan ses i början av 2022. Där av ingen ändring i antal fynd eller fåglar.

Samtliga fynd: 1 ex. födosökande Skogsstigen, Trosa 23.1 - 5.2 (Göran Andersson).

Tajgasångare (Phylloscopus inornatus)

Som noterats i årsammansställningarna på sistone har vi de senaste knappa tio åren blivit rejält bortskämda med tajgasångare där årstotalen varierat stort från fyra individer upp till rekordet 28 (år 2020). I det perspektivet får årets sex fynd om sju individer numera anses tämligen normalt. Även fyndbilderna både geografiskt (kustbandet) och i tiden (hösten) stämmer med det förväntade.

Samtliga fynd: 1 ex. lockläte, övriga läten Tärnans fågelmatning/Ångstugan, Ångstugeområdet, Nyköping 17.9 (Olle Pers). 1 ex. rastande 1:a Mellandammen, Brännäs våtmark, Oxelösund

24-29.9 (Per Folkesson, Tommy Knutsson, Jan Karlsson m.fl.). 1 ex. lockläte, övriga läten Näset, Gillsviken, Trosa 25.9 (Gunnar Lagerkvist). 1-2 ex. rastande Hävringe, Oxelösund 26-27.9 (Kalle Brinell, Niklas Liljebäck, Samuel Wivstad). 1 ex. lockläte, övriga läten Norra parkeringsskogen, Gamla Oxelösund, Oxelösund 1-3.10 (Samuel Wivstad, Teet Sirotkin, Morgan Andersson m.fl.). 1 ex. rastande Hävringe, Oxelösund 5.11 (Samuel Wivstad, Niklas Liljebäck).

Kungsfågelsångare (Phylloscopus proregulus)

(-2021:35/35) (2022:2/2)

Om kungsfågelsångaren noteras i vårt rapportområde så brukar det vara en till två individer i kustbandet under oktober. Därför får årets fynd anses som synnerligen normalt även om arten förvisso inte riktigt är årlig.

Samtliga fynd: 2 ex. rastande Hävringe, Oxelösund 22.10 (Samuel Wivstad, Niklas Liljebäck).

Lövsångare (Phylloscopus trochilus)

Det första vårfyndet gjordes i år 18.4 precis som 2021, och detta betraktar vi numera som normalt. Vi brukar även uppmärksamma sena oktoberfynd och det finns ett dylikt från mitten av månaden. Det som är särskilt anmärkningsvärt med detta är att det är ett inlandsfynd. Oktoberfåglar brukar annars noteras kustnära eller ute i skärgården.

Sent höstfynd: 1 ex. födosökande Odensgränd 6, Gnesta 16.10 (Johan Lexell).

Tajgasångare, Foto: Jan Karlsson

Kungsfågelsångare, Foto: Niklas Liljebäck

Gransångare (*Phylloscopus collybita*)

Gransångaren är numera välspriid i landskapets norra och södra delar där sjungande individer noteras under juni och juli. Att reda ut hur många revir och eventuella häckningar det rör sig om blir svårt, men vi kan konstatera att gransångaren numera etablerat sig i vårt rapportområde. Detta kan jämföras med början av 2000-talet då det noterades en handfull sjungande gransångare under sommartid. De senaste vintrarna har vi blivit bortskämda med enstaka vinterfynd, men så inte från 2022.

Sibirisk gransångare (*Phylloscopus collybita tristis*) (-2021:37/40) (2022:3/3)

Fyndbilden inte helt olik den från 2021 och med ett förväntat uppträdande i tid och rum för denna ostliga ras av gransångare. Det innebär en relativt hög årstotal i ett längre perspektiv, men långt under rekordnoteringen om 16 individer från 2019. Vi får se hur det utvecklar sig framöver, d.v.s. om *tristis* ökar likt tajgasångare eller ligger på en mer jämn plan nivå likt kungsfågelsångare.

Samtliga fynd: 1 ex. rastande Hävringe, Oxelösund 24.9 (Kalle Brinell, Niklas Liljebäck, Teet Sirotkin m.fl.). 1 ex. ringmärktes Södra udden, Enskär, Nyköping 5.10 (Janne Oldebring, Nicke Helldorff, Lennart Wahlén). 1 ex. rastande Brandholmens reningsverk, Brandholmen, Nyköping 18.10 (Björn Erixon).

Trastsångare (*Acrocephalus arundinaceus*)

De senaste åren har totalen landat på mellan 30 och 40 sjungande individer med någon enstaka

tyst fågel. Därför får årets total om 38 sjungande fåglar med en tyst individ (troligen makan till en sjungande fågel) betecknas som tämligen normalt. Det råder fortfarande en uttalad tyngdpunkt till Eskilstuna och Strängnäs med Söderfjärden som vanligt stoltserande med flest fynd.

Sävsångare (*Acrocephalus schoenobaenus*)

Under våren anlände de första sävsångarna under de sista dagarna i april som brukligt. Från hösten föreligger ett förhållandevis sent fynd vilket bör uppmärksammas.

Sent höstfynd: 1 ex. rastande Hävringe, Oxelösund 26.9 (Kalle Brinell, Niklas Liljebäck).

Busksångare (*Acrocephalus dumetorum*)

(-2021:98/98) (2022:7/7)

Efter de senaste två årens rekordnoteringar hamnar vi för 2022 på en mer normal nivå för den senaste tioårsperioden med sju individer. I år en ovanligt tydlig övervikt för kusten (läs Nyköping) och norra delarna av landskapet. Notera även en intressant ansamling av individer strax väster om Nyköping där det varit svårt att säkert uppskatta det korrekta antalet individer.

Samtliga fynd: 1 ex. spel/sång Krokodilkärret, Kungshagen, Nyköping 1-3.6 (Gregorio Para, Peter Lantz, Ragnar Falk m.fl.). 1 ex. spel/sång Hagby Säteri, Hagby, Eskilstuna 11-18.6 (Niklas Holmström, Elias Ernvik, Johan Mellquist m.fl.). 1 ex. spel/sång Öja Bynäs, Eskilstuna 11.6 (Niklas Holmström, Alf Isaksson, Brith Isaksson). 2 ex. spel/sång Råsbäcken, Siguns väg, Svalsta, Nyköping 14.6

- 3.7 (Fredrik Larsson, Lars Danielsson, Jan Hägg m.fl.). 1 ex. spel/sång Råsbäcken, Svalsta, Nyköping 14.6 - 1.7 (Jan Karlsson, Lars Sundin, Lenart Wahlén m.fl.). 1 ex. spel/sång Fada, Nyköping 28-29.6 (Jan Hägg, Kalle Brinell, Peter Lantz).

Kärrsångare (*Acrocephalus palustris*)

Gångna säsongen blev rekordartad med ca 140 sjungande kärrsångare. Tidigare toppnotering var 116 revir 2015. Vi ska då komma ihåg att 40-50 revir ansågs normalt i början på 2000-talet. Som tidigare ligger tyngdpunkten dels i kusttrakterna och dels i Mälarenregionen där kommunerna Eskilstuna (50 sjungande individer) och Nyköping (58) sticker ut. Datummässigt ett normalt år med tyngdpunkten de två första veckorna i juni.

Härmsångare (*Hippolais icterina*)

Uppträdandet under året får betraktas som fullt normalt vad gäller exempelvis ankomstdatum på våren. Det som sticker ut är ansamlingen på ön Hävringe utanför Oxelösund där det den 25.5 uppskattades till 40 individer (Niklas Liljebäck, Johan Månsson). Det är första gången det rapporteras mer än tio individer på en och samma lokal inom vårt rapportområde.

Flodsångare (*Locustella fluviatilis*)

Endast tre fynd under 2022 för flodsångaren som varierar en hel del över åren och decennierna. De

senaste fem-sex åren har det varit färre än tio per år efter en kortare period när det som regel var över 20 per år. Svårt alltså att tala om någon tydlig långsiktig trend, även om just tre individer får betraktas som lågt.

Samtliga fynd: 1 ex. spel/sång Eksågsåkurvan Snytbärga, Härad, Strängnäs 8.6 - 2.7 (Ulf Gustafsson, Maria Barkell, Bo Karlsson m.fl.). 1 spel/sång Bruksallén 1, Flen 15.6 (Ramona Grönberg). 1 ex. spel/sång Våtmark S Husby-Rekarne K:a, Eskilstuna 23-24.6 (Niklas Holmström, Elias Ernvik, Nicke Helldorff m.fl.)

Vassångare (*Locustella luscinioides*)

(-2021:70/70) (2022:9/9)

Ett rekorduppträdande för arten gångna säsongen. Tidigare gällande tidigare årsrekord i antal individer är från 2015 då sex fynd gjordes. I år alltså som synes nio individer. Särskilt intressant förstås fyndet vid Brännäs våtmark där en tyst individ noterades samtidigt som hanen sjöng. Så noterar vi förstås även att det hörts vassångare återigen vid Haversjön. Det innebär att undantaget 2019 har arten hörts på den lokalen alla år sedan 2013.

Samtliga fynd: 1 ex. spel/sång Sjövikstornet, Nordvästra Kolsnaren, Vingåker 29.4 (Kristen Andersson, Lillemor Däckfors, Ronny Nilsson). 1 ex. spel/sång Yttre dammen, Brännäs våtmark, Oxelösund 1-11.5 (Tommy Knutsson, Jan Karls-

Vassångare, Foto: Per Thyren, www.flickr.com/photos/71812399@N02

Fotoskådning vassångare, Foto: Jan Gustafsson

son, Fredrik Lundberg m.fl.) och ytterligare en tyst individ på samma plats 4.5 (Jan Sjöstedt). 1 ex. spel/sång Haversjön, Björnlunda, Gnesta 9.5-1.6 (Per Skyllberg, Henrik Björk, Bertil Karlsson m.fl.). 1 ex. spel/sång Jägern, norra delen, Katrineholm 13-14.5 (Ulrika Ahlblom, Gunilla Carlsson, Monica Ström m.fl.). 1 ex. spel/sång Sundbyån, Lövsund, Nyköping 18-22.5 (Hans Norelius, Eva Edmert, Mats Andersson). 1 ex. spel/sång Snäckviksvassen, Strandstuviken, Nyköping 19-31.5 (Markus Forsberg, Morgan Andersson, Gregorio Para m.fl.). 1 ex. spel/sång Vagnhäradsvattnet, Trosa 29.6 (Kauno Hämeenkorpi).

Gräshoppsångare (*Locustella naevia*)

Samtidigt som vi ser en ökande trend för busk- och kärrsångare fortsätter släktingen gräshoppsångare att variera rätt mycket mellan åren. Efter två goda år sett ur ett sentida perspektiv, med över 60 sjungande fåglar både 2020 och 2021, är vi nu för gångna säsongen återigen nere på tämligen blygsamma 44 stycken. Precis som för övriga nattsångare föreligger en tvådelad utbred-

ning med flest fåglar utmed kusten och i Mälarens närhet. Därutöver ett mycket sent höstfynd som utgör nytt fenologirekord. Även ur ett riksperspektiv är det noterbart då fåglar funna efter 10.10 brukar hittas i södra Sverige.

Sent höstfynd: 1 ex. rastande Hävringe, Oxelösund 14.10 (Samuel Wivstad, Kalle Brinell, Niklas Liljebäck).

Svarthätta (*Sylvia atricapilla*)

Vi har tidigare konstaterat att det är svårt att förutse hur många svarthättor som ska övervintra. Det varierar mellan åren, men normalt sett är det enstaka individer både i början och slutet av året. Med det i åtanke får man ändå säga att 2022 blev tämligen normalt. Mer udda är ansamlingen på ön Hävringe i Oxelösund. Det har rapporterats höga antal tidigare från vårt rapportområde och då alltid från just Hävringe och från slutet av april till en bit in i maj. Rekordnoteringen är 110 ex från 11.5 2019.

Vinterfynd: 1 hane födosökande Torshälla huvud, Eskilstuna 4.1 - 10.2 (Sten Ljungars, Monica Ljungars, Björn Fors m.fl.). 1 hane Jören Vävares gata 21, Eskilstuna 20.1 (Joachim Strengbom). 1 honfärgad födosökande Fröslunda, Eskilstuna 1.2 (gnm Markku Kemppi). 1 hona födosökande Rosenhällsvägen, Nyköping 5-6.12 (Monika Dahl).

Högt antal: 80 ex. rastande Hävringe, Oxelösund 5.5 (Niklas Liljebäck, Adam Stålnäbb).

Trädgårdssångare (*Sylvia borin*)

För andra året i rad noteras det trädgårdssångare under oktober i vårt rapportområde. Det är fortfarande ovanligt med sådana och normalt sett rör det sig om fynd vid ringmärkning på Hartsö-Enskär. Årets inlandsfynd blir därför extra anmärkningsvärt.

Sent höstfynd: 1 ex. Odensgränd 6, Gnesta 2.10 (Johan Lexell).

Ärtsångare (*Curruca curruca*)

Under vissa väderförhållanden kan småfåglar under flyttningen uppträda i stora koncentrationer på öar i kustbandet. Ön Hävringe utanför Oxelösund ligger i det avseendet lämpligt och här sker det regelbundet sådana s.k. nedfall. Ärtsångaren flyttar under början av maj så då har man chansen att få uppleva sådana koncentrationer av arten, och det var precis vad som hände i år. Även om dessa antal är respektingivande är det ändå en bit kvar till rekordnoteringen från 11.5 2019 då det uppskattades till >700 ärtsångare på samma ö.

Höga antal: 200 ex. rastande Hävringe, Oxelösund 5.5 (Niklas Liljebäck, Adam Stålnäbb). 300 ex. rastande Hävringe, Oxelösund 20.5 (Kalle Brinell, Niklas Liljebäck).

Brandkronad kungsfågel (*Regulus ignicapilla*)

(-2021:62/64) (2022:9/9)

En liten uppräckning avseende sjungande fåglar jämfört med 2021. Gångna säsongen kan vi summera fyra sjungande fåglar jämfört med förra årets enda. Enstaka fynd i kustbandet under vår- och höstflyttningen är numera förväntat och Hävringe sticker ut som extra säker lokal för arten.

Samtliga fynd: 2 ex. spel/sång Janstorpsskogens NR, Nyköping 22-23.4 (Morgan Andersson, Tomas Gustavsson, Jan Karlsson m.fl.). 1 hane spel/sång Syd Sloget, St Sundby, Eskilstuna 23.4 (Niklas Holmström, Johan Mellquist, Joachim Strengbom). 1 ex. rastande Hävringe, Oxelösund 26.4 (Kalle Brinell, Niklas Liljebäck). 1 ex. rastande Hävringe, Oxelösund 4.5 (Adam Stålnäbb). 1 ex. spel/sång Parkeringen, Lilla Strandstugan, Strandstuviken, Nyköping 4.6 (Ingvar Jansson). 3 ex. rastande Hävringe, Oxelösund 5.11 (Samuel Wivstad, Niklas Liljebäck).

Brandkronad kungsfågel, Foto: Jan Karlsson

Sidensvans (*Bombycilla garrulus*)

Det fanns endast måttligt med sidensvansar under inledningen av året och inga större ansamlingar rapporterades. Ströfloccar sågs som vanligt en bra bit in i april och vårens sista observation gällde 7 ex sträckande N vid Hjälmareund, Eskilstuna 23.4 (Niklas Holmström). Under hösten så skedde en relativt tidig sträcktopp, då större antal noterades på sträck redan i mitten utav oktober. Under slutet av året sågs återigen väldigt få sidensvansar i rapportområdet, vilket gissningsvis har sin förklaring i dålig födotillgång.

Stora antal (>1000 exemplar): 1372 ex. sträckande SV Horns båtvarv, Nyköping 12.10 (Kalle Brinell). 2154 ex. sträckande SV Horns båtvarv, Nyköping 19.10 (Kalle Brinell, Anders Eriksson). 1000 ex. födosökande Högbrunn, Nyköping 25.10 (Ingvar Jansson).

Stare (*Sturnus vulgaris*)

Under januari, som inleddes relativt milt, var det ändå ganska få fåglar som rapporterades. Endast ca 71 exemplar är rapporterades. I december var det ingen större skillnad, där ca 68 exemplar rapporterades. Detta är betydligt färre än de senaste åren. Att förutse övervintring är fortsatt mycket svårt och väder tenderar inte spela någon större roll.

Taltrast (*Turdus philomelos*)

Som vanligt, för man väl ändå säga, ett antal vinterfynd. Fortfarande är det kustområdet i Nyköping/Oxelösund som kraftigt dominerar i antalet vinterfynd. I år gjordes fyra fynd under januari månad och ytterligare ett par under februari. Däremot så saknas det helt rapporter från december månad. Vad man får anta var årets första nyanlände taltrast sågs i Eskilstuna den 13:e mars (Lars-Owe Hagman, Kristina Hagman) vilket är några dagar tidigare än genomsnittet (=16:e mars). Årets sista taltrast rapporterades från Hävringe, Oxelösund den 27:e november (Niklas Liljebäck, Tomas Widlund).

Vinterfynd (januari, december): 1 ex. Bryngelstorp, Nyköping 1-21.1 (Samuel Wivstad, Kalle Brinell m.fl.). 1 ex. förbiflygande Gamla Oxelösund, Oxelösund 6.1 (Tomas Gustavsson, Lars Danielsson, Ola Kumlin). 1 ex. stationär Rom, Nyköping 21.1 (Jan Karlsson, Jan Sjöstedt). 1 ex. förbiflygande Skåraområdet, Nyköping 26.1 (Jonny Werdin).

Dubbeltrast (*Turdus viscivorus*)

Vi nöjer oss med att, vad gällande vinterfynd, publicera januarifynd. Precis som med så många andra arter så är det lättare att under januari (jämfört med december) avgöra hur pass många fåglar som faktiskt övervintrar. Därmed är det också lättare att göra jämförelser mellan åren. Under årets januarimånad så var dels tackningen god (i stora drag Leif Carlsson) längs med Mälarstränder, men det sågs också ovanligt många

i övriga delar av landskapet. Det totala antalet dubbeltrastar under januari månad uppgår till ungefär 90-95 individer i rapportområdet. Under hösten inföll en riktigt bra sträckmorgon för arten. Detta är en av de högre sträckciffrorna som har rapporterats, men ändå är det en bra bit ifrån sträckrekordet.

Stora antal (>500 exemplar): 629 ex sträckande SV Horns båtvarv, Nyköping 4.10 (Samuel Wivstad, Kalle Brinell).

Björktrast (*Turdus pilaris*)

Under lite drygt en veckas tid i mitten av oktober inföll en bra sträcktopp för björktrastar. Det ska i samband med detta också sägas att det samtidigt var god rörelse på sidensvans. Anledningen var förmodligen födobrist, då det t ex var väldigt ont med rönnbär i år. Toppen för björktrastarna inföll den 12.10 och siffran från denna dag är den högsta som har rapporterats från landskapet som helhet.

Stora antal (>2000 exemplar): 4087 ex. sträckande SV Horns båtvarv, Nyköping 9.10 (Samuel Wivstad, Teet Sirotkin). 15781 ex. sträckande SV Horns båtvarv, Nyköping 12.10 (Kalle Brinell, Teet Sirotkin m.fl.). 2269 ex. sträckande SV Horns båtvarv, Nyköping 18.10 (Kalle Brinell).

Ringtrast (*Turdus torquatus*)

Ett mediokert år för andra året i rad. Endast sju fynd under våren av lika många fåglar och utöver det ett fynd under hösten. Som vanligt ett par tidiga fynd, medan majoriteten föreligger i slutet av april/början av maj som sig bör. Höstfyndet i mitten av oktober sticker inte ut datumsmässigt. Däremot omständigheterna att det är en dagsträckande fågel som ingick i en flock med dubbel-/ och björktrastar är däremot ganska avvikande.

Samtliga fynd: 1 hane rastande Litselby gård, Ny-näs, Trosa 13.4 (Janne Oldebring, Örjan Jitelius, Lennart Wahlén). 1 honfärgad rastande Hävringe, Oxelösund 16.4 (Niklas Liljebäck). 1 hane rastande Tjuvholmen, Nyköping 24-25.4 (Olle Höjer m.fl.). 1 ex. födosökande Storängen, Sör-fjärden, Strängnäs 30.4 (Kristoffer Alp). 1 hane födosökande Hägran, Eskilstuna 1-3.5 (Niklas Holmström m.fl.). 1 adult hane rastande Lövså-gården, Katrineholm 3.5 (Bengt Larsson). 1 2K+ hane stationär Västersjö, Eskilstuna 9.5 (Nicke Helldorff). 1 hane sträckande SV Horns båtvarv, Nyköping 12.10 (Kalle Brinell, Teet Sirotkin).

Grå flugsnappare (*Muscicapa striata*)

Det är inte vanligt med ansamlingar av grå flugsnappare på >50 individer i vårt rapportområde, men cirka tre veckor in i maj var det "nedfall" av arten på ön Hävringe utanför Oxelösund och just sådana mängder av arten kunde noteras.

Höga antal: 50-100 ex. rastande Hävringe, Oxelösund 19-25.5 (Kalle Brinell, Niklas Liljebäck, Johan Månsson).

Rödihake (*Erithacus rubecula*)

Rödihaken fortsätter att vara en tämligen vanlig övervintrare numera i vissa områden. Tydligast koncentrationer föreligger i Eskilstuna, Strängnäs, Nyköping och Trosa. Möjligen speglar det fågel-skådarnas koncentrationer och vinteraktiviteter lika mycket som rödhakarna även om vi kan notera endast ett vinterfynd vardera i Artportalen från Vingåker, Katrineholm och Gnesta medan det helt saknas från Flen. Vi kan hur som helst konstatera att det är svårt att hålla reda på de korrekta antalen varför bevakningen av övervintrande rödhakar fortsätter framöver, men då utan sammanställning i årsboken såvida det inte sker något tydligt trendbrott.

Blåhake (*Luscinia svecica*)

Varje vår brukar det rapporteras några enstaka blåhakar och då ofta från ön Hävringe utanför Oxelösund. Så också i år och så långt är allt som vanligt då det sågs enstaka blåhakar på ön 6-25.5, men "nedfallet" den 20:e maj är något utöver det vanliga. Aldrig tidigare har det rapporterats tvåsiffrigt antal från en och samma dag/lokal under våren i vårt rapportområde. Från hösten däremot finns fynd om många blåhakar samma dag, och då oftast i samband med ringmärkning.

Vårfynd utanför Hävringe samt större ansamling:

1 ex. rastande Ösvretafälten, Larslund, Nyköping 14.5 (Samuel Wivstad). 1 hane spel/sång Apalsjön, Lista, Vingsleör, Eskilstuna 18.5 (Niklas Holmström). 50 ex. rastande Hävringe, Oxelösund 20.5 (Kalle Brinell, Niklas Liljebäck).

Ringtrast

Foto: Jan Karlsson

Tajgablåstjärt (*Tarsiger cyanurus*)

(-2021:3/3) (2022:1/1)

Fynd andra året i rad för denna notoriskt svårsedda art. Med tanke på det ökande antalet fynd av sjungande fåglar i nordligaste Sverige kanske det inte är helt förvånande, men arten är som sagt mycket svår att få syn på under flyttningen varför ringmärkningsfynd fortfarande utgör lejonparten. Plats och tidpunkt får annars anses tämligen förväntade.

Samtliga fynd: 1 ex. rastande Norra parkeringskogen, Gamla Oxelösund, Oxelösund 1-3.10 (Kalle Brinell, Samuel Wivstad, Teet Sirotkin m.fl.).

Halsbandsflugsnappare (*Ficedula albicollis*)

(-2021:46/46) (2022:3/3)

Det rör sig nu om fjärde året i rad det noteras halsbandflugsnappare på ön Hävringe utanför Oxelösund. Fynd under maj i kustbandet är annars typiskt för denna art, och numera alltså mer specifikt på nämnda ö.

Samtliga fynd: 1 2K hane rastande Hävringe, Oxelösund 5.5 (Niklas Liljebäck, Adam Stålnäbb). 2 2K hane rastande Hävringe, Oxelösund 12.5 (Kalle Brinell).

Svartvit flugsnappare (*Ficedula hypoleuca*)

Under våren skedde ett ovanligt tidigt inflöde av svartvit flugsnappare i vårt rapportområde. Gällande fenologirekord för arten är 16.4 så det står sig fortfarande, men fynd före 20.4 är fortfarande sparsamma. Totalt i Artportalen finns 14 rapporter före 20.4, och sex av dessa alltså från 2022. Utöver fenologifynd så kan väl rapporten från Hävringe den 14.5 vara värd att notera.

Tidiga värfynd: 1 hane födosökande Eriksberg, Ripsa, Nyköping 17.4 (Leif Lindvall). 1 hane obs i häcktid, lämplig biotop Lillgården Fågelsund, Flen 17.4 (Sven Pettersson). 1 ex. spel/sång Karpvägen, Kviksund, Eskilstuna 18.4 (Pedro Haglund). 1 hane spel/sång Kopparbol, Nyköping 18.4 (Alf Andersson). 1 ex. spel/sång Märlunden, Strängnäs 18.4 (Markku Kemppi). 1 ex. rastande parkering Sjövikstornet, Nordvästra Kolsnaren, Vingåker 19.4 (Lillemor Däckfors).

Stora antal: 150 ex. rastande Hävringe, Oxelösund 14.5 (Kalle Brinell).

Mindre flugsnappare (*Ficedula parva*)

Från vårflytten noteras totalt 9-11 individer och från hösten 4-5. De allra flesta fåglar som tydligt bör räknas som flyttande rastar på ön Hävringe utanför Oxelösund där uppskattningsvis 9-11 fåglar noteras 5-26/5 samt 3-4 ex 10-26/9. Från häckningssäsongen noterar vi tio sjungande individer från nio lokaler. Då har vi antagit att det rör sig om två sjungande fåglar vid Örstignäs, Nyköping varifrån det finns många rapporter. Ingen konstaterad häckning dock. Utfallet från häckningssäsongen får betraktas som tämligen normalt.

Tajgablåstjärt, Foto: Samuel Wivstad

Svart rödstjärt (*Phoenicurus ochruros*)

Den negativa trenden håller tyvärr i sig. Från gångna säsongen saknas helt fynd av arten i Eskilstuna och Katrineholm där det tidigare noterats revirhävande fåglar. Utanför Nyköpings- och Oxelösunds kommuner föreligger endast ett fynd under häckningstid och det gäller en årsunge rapporterad från Strängnäs kommun och då från Slottsfogdevägen, Mariefred 20.7 (Erik Widuss). Som vanligt svårt att hålla isär reviren i Nyköping utifrån rapporteringen, men två permanenta revir kring Sunlight resulterade i minst fem årsungar. I de sydvästra delarna av Nyköping kring Idbäckens industriområde noterades endast en sjungande fågel från april månad denna säsong så det tycks inte ha resulterat i någon lyckad häckning. Inte heller från Oxelösund finns någon konstaterad häckning. Från den annars så säkra lokalen SSAB finns endast ett par noteringar om en sjungande fågel i början av maj. Bristen av rapporter från industriområdet SSAB kan delvis hänga samman med att vi numera har få fågelskådare som jobbar innanför grindarna. Summan ger alltså ca fyra revir i rapportområdet vilket resulterade i två eller möjligen tre kullar. Man får backa 20-talet år i tiden för att hitta ett lika lågt antal revir.

Strömstare (*Cinclus cinclus*)

En fåtalig häckfågel, men där häckningar konstateras nära nog årligen i rapportområdet. I år en högst trolig sådan, även om inga ungar har rapporterats. Det gäller en fågel i maj där bifogade bilder visar en adult fågel som har fullt med larver i näbben. Således bör den mata ungar i närheten.

Troliga häckningar: 1 adult föda åt ungar Vretaån, Stavsjö, Nyköping 2.5 (Lars Danielsson).

Järnsparv (*Prunella modularis*)

Sam vanligt några vinterfynd under januari månad. Utöver dessa finns det även ett par rapporter om andra fåglar under februari som man får anta också gäller övervintrare. Årets förmodade första nyanlända järnsparv rapporterades från Oxelösund den 16:e mars.

Vinterfynd (januari, december): 1 ex. Brandholmens reningsverk, Nyköping 2-18.1 (Samuel Wivstad, Adam Stålnäbb, Kalle Brinell m.fl.). 1 ex. lockläte, övriga läten Brannäs våtmark, Oxelösund 5.1 (Lennart Wahlén). 1 ex. födosökande Härads skjutfält, Strängnäs 15.1 (Bo Karlsson, Inger Karlsson). 1 ex. stationär Brandholmens jordtipp, Nyköping 12.12 (Jan Karlsson, Jan Sjöstedt).

Gulärta (*Motacilla flava*)

Inga uppseendeväckande fynd av sena, tidiga eller stort antal gulärtor under 2022.

Första fynd: 3 ex. rastande Arnö Strandpark, Nyköping 22.4 (Lennart Wahlén, Samuel Wivstad).

Sista fynd: 1 ex. sträckande SV Horns båtvarv, Nyköping 21.9 (Kalle Brinell, Peter Lantz).

Säkerställda häckningar av underarten sydlig gulärta (*flava*) finns rapporterade från: Ekeby våtmark, Eskilstuna. Marsäng, Nyköping. Hjärmesta, Nyköping. Underarten nordlig gulärta (*thunbergi*) har rapporterats rasta på elva olika lokaler.

Forsärta (*Motacilla cinerea*)

Nästan 500 rapporter under årets gång. Återigen många vinterobservationer, medan antalet konstaterade häckningar eller rapporter från lämpliga lokaler ligger kvar på ungefär samma nivå som tidigare. Intresset för arten är dock inte det samma som det en gång var, varför arten sannolikt inte heller eftersöks i samma utsträckning och häckningsutfallet kontrolleras dessutom sällan. Under året har det dock rapporterats åtta säkra häckningar och därutöver har arten setts på ytterligare 18 lokaler där man i alla fall misstänka att häckning har skett eller att häckningsförsök har gjorts, men där uppföljningsrapporter saknas. Mörkertalet är förmodligen dock stort och rapporteringen visar förmodligen inte det rätta antalet häckande par. Fortfarande är Trosa, som ensam kommun, dock utan häckande forsärtor.

Vinterfynd (januari, december): 1 ex stationär Gorsingeholms reningsverk, Strängnäs 1-18.1 (Björn Carlsson m.fl.), 1 ex stationär Brandholmens reningsverk, Nyköping 1-26.1 (Samuel Wivstad, Kalle Brinell m.fl.), 1 ex stationär Storhusqvarn, Nyköping 1-31.1 (Göran Altstedt m.fl.), 1 ex rastande Gorsingeholms reningsverk, Strängnäs 9-10.12 (Markku Kemppi, Fredrik Hellner), 1 ex födosökande Brandholmens reningsverk, Nyköping 10.12 (Christer Strömberg), 1 ex rastande Rosenfors, Eskilstuna 11.12 (Tobias Lundström), 1 ex födosökande Ekeby våtmark, Eskilstuna 26-30.12 (Johan Mellquist,

Bengt Alpe), 1 ex födosökande Kvarnen, Torsålla, Eskilstuna 30-31.12 (Niklas Holmström).

Sädesärta (*Motacilla alba*)

Egentligen inte mycket att skriva om den här arten i år, bortsett fenologin. Årets första sädesärta rapporterades redan den 12:e mars, vilket utgör ett tangerat fenologirekord om man bortser från övervintrande fåglar. Det är ju givetvis svårt att utesluta att så är fallet även med denna fågel, men på senare år så har arten regelbundet dykt upp i mitten av mars. Det är således inte helt märkligt eller oväntat. Årets sista sädesärta rapporterades ovanligt tidigt den 6:e november. Normalt brukar det kunna ses någon sädesärta ytterligare någon vecka in i november.

Första och sista fynd: 1 ex. födosökande Loskär, Nyköping 12.3 (Ingvar Jansson). 1 ex. Närkemaderna, Nyköping 6.11 (Åke Danielsson).

Trädpiplärka (*Anthus trivialis*)

Årets första trädpiplärkor rapporterades från Fjällmossen, Norrköping den 12.4 (Kerstin Spjuth). Detta är fyra dagar före mediandatumet och endast en dag senare än fenologirekordet. Detta är således väldigt tidigt. Arten är dock punktlig och just den 16:e april verkar vara en brytpunkt då arten allt som oftast anländer inom loppet av 2-3 dagar från och med detta datum. I år kom stöten den 17:e då artens sågs på flera platser och därefter fyllde det på med antalet observationer. Årets sista trädpiplärka ringmärktes på Hartsö-Enskär fågelstation, Nyköping tidstypiskt (på mediandatum) den 3:e oktober. Inga anmärkningsvärta stora sträckciffror rapporterades under året. Däremot får man väl anse värsiffran från Hävringe som ganska avvikande i vår del av landet.

Stora antal (>300 exemplar): 300 ex. sträckande N Hävringe, Oxelösund 7.5 (Kalle Brinell, Niklas Liljebäck, Samuel Wivstad). 424 ex. sträckande SV Horns båtvarv, Nyköping 21.8 (Samuel Wivstad, Kalle Brinell).

Sibirisk pipplärka (*Anthus hodgsoni*)

(-2021:1/1) (2022:1/1)

Blott några år efter rapportområdets första fynd så kom det andra. Årets fynd är dock avvikande då det gäller en sträckande fågel som aldrig sågs sitta. Det är således ett av få fynd i landet som helhet som har gjorts under sådana omständigheter. Fågeln uppmärksammades i fält, men bestämdes säkert först i efterhand tack vare ljudinspelning och sonogramanalys.

Samtliga fynd: 1 ex. sträckande SV Horns båtvarv, Nyköping 22.9 (Kalle Brinell, Teet Sirotkin).

Rödstrupig pipplärka (*Anthus cervinus*)

Uppskattningar över antalet fynd börjar bli enkelt att genomföra. Tyvärr är väl anledningen till det inte särskilt positiv. Det går nämligen dåligt

för arten och det märks tydligt av i rapporteringen. I år sågs uppskattningsvis endast 13 individer under höststräcket och två under våren.

Vårfynd: 1 ex rastande Marsäng, Nyköping 1.5 (Jan Karlsson). 1 ex rastande Hävringe, Oxelösund 5.5 (Niklas Liljebäck).

Ängsfiolärka (*Anthus pratensis*)

Januari inleddes med att återigen sågs övervintande ängsfiolärkor vid Gorsingeholm, Strängnäs. Utöver dessa så dröjde det till den 9:e mars då, vad man får förmoda, årets första nyanlända fågel sågs i Strandstuviken (Lennart Wahlén). Följande dagar sågs ängsfiolärkor på fler platser, men det dröjde ett par veckor innan de anlände i större numerär. Inga anmärkningsvärt större sträcksiffror finns rapporterade under hösten.

Vinterfynd (januari, december): 2 ex. födosökande Gorsingeholm, Strängnäs 6-31.1 (Bo Karlsson, Inger Karlsson m.fl.). 1 ex. rastande åkrar norr om Bryngelstorp, Nyköping 2.12 (Fredrik Enoksson). 1 ex. rastande Kvarnbäcken, Nyköping 21.12 (Jan Karlsson).

Skärpiolärka (*Anthus petrosus*)

Årets första rapport gäller 10 ex på Hävringe den 19.3 (Tommy Ubbesen, Reino Hirvonen, Leif Nyström). Rimligen anländer arten tidigare än så, men besök i yttre skärgården görs sällan i någon större utsträckning före mitten av mars så vi har inte riktigt koll på när de första faktiskt anländer. Årets sista fågel sågs förvånansvärt tidigt på säsongen, nämligen den 4:e november på Femörehuvud, Oxelösund (Samuel Wivstad). Det rapporterades 33 par från öar i skärgården i år, varav 13 av dessa på öen Hävringe, Oxelösund. På samma ö gjordes årets toppnotering om 40 ex den 22:a mars. I denna siffra ingår det gissningsvis en del rastare och siffran om antalet par som vi tagit från denna lokal är från en noggrannare inventering. Skärgården täcks av hyfsat väl i samband med inventeringar och även fast det förmodligen finns fler par, så rör det sig sannolikt inte om fler än 70-100 par i rapportområdet. I samband med en heltäckande kustfågelinventering år 2015 så sågs arten på 53 olika öar, men då ska man ha i åtanke att arten förekommer med flera par på vissa öar. Det var några år sedan det senast gjordes något inlandsfynd, men i år så har det också gjorts inte mindre än tre observationer under året.

Inlandsfynd: 1 ex födosökande Ekeby våtmark, Eskilstuna 9-11.4 (Bengt Alpe, Elias Ernvik, Tommy Emanuelsson m.fl.). 1 ex rastande Vadsjön, Nyköping 14.4 (Johan Ehrenkrona). 1 ex sträckande V Kolstahatt, Eskilstuna 17.9 (Niklas Holmström).

Tallbit (*Picolina enucleator*)

Under första halvan av året observerades det, föga förvånande, betydligt fler tallbitar än nor-

malt. Detta är såklart fåglar från föregående hösts invasion av arten. Majoriteten av fynden är gjorda i januari och rör då individer som höll sig kvar i vårt rapportområde. Enbart ett fåtal observationer gjordes i februari och mars. Under höststräcket är fyndbilden tillbaka till mer normala nivåer och det gjordes sex fynd om sju fåglar under hösten.

Höstfynd: noterad 1K+ sträckande SV Galtviken; Nyköping 4.10 (Jan Gustafsson). 2 ex. förbiflygande Skogsbol, Sjösa, Nyköping 13.10 (Göran Altstedt). 1 ex. lockläte, övriga läten Mälarsjukhuset, Eskilstuna 18.10 (Ulf R Larsson). noterad sträckande S Blommenhovsvägen 18, Nyköping 27.10 (Lennart Wahlén). noterad lockläte, övriga läten Marviken, Brannäs våtmark, Oxelösund 27.10 (Tommy Knutsson). 1 hane födosökande Torshälla huvud, Eskilstuna 15.11 (Sten Ljungars, Monica Ljungars).

Rosenfink (*Carpodacus erythrinus*)

Årets första rosenfink dök upp 10:e maj. Detta är ganska förväntat och ligger i linje med de senaste åren. Från året finns rapporter på drygt 52 sjungande hanar, där majoriteten är i de kustnära kommunerna. Kärnområdet för arten är därmed fortsatt längst kusten och bara enstaka fynd görs normalt i inlandet.

Första och sista fynd: 1 ex. spel/sång Tureholms allé, Trosa 10.5 (Örjan Jitelius). 1 ex. spel/sång Skogsstigen, Trosa 22.7 (Göran Andersson). 1 ex. spel/sång Saxvikens brygga, Ångstugeområdet, Nyköping 22.7 (Hans Norelius, Eva Edmert).

Vinterhämling (*Linaria flavirostris*)

Antalet vinterobservationer varierar från år till år. Under året gjordes elva fynd om 110 fåglar under vintermånaderna. Arten kan variera kraftigt och årets summa är i nivå med förra året, men betydligt lägre än åren dessförinnan. Endast ett fynd gjordes under vintermånaderna av en lite större flock och det var i Eskilstuna kommun i början av december.

Största antalet (januari, december): 50 ex. rastande Larslundaområdet, Nasen, Eskilstuna 1.12 (Kjell-Arne Larsson).

Hämling (*Linaria cannabina*)

Vinterfynd av arten är fortsatt ovanligt. Under vintermånaderna gjordes det bara fyra fynd av arten. Tre fynd i januari om hela 19 fåglar och ett fynd i december om en individ. Ett av januarifynden utgjorde en flock på hela 17 fåglar. En så pass stor flock hör inte till vanligheterna i januari.

Vinterfynd (januari, december): 1 ex. Kvittens avfallsstation, Strängnäs 7.1 (Fredrik Hellner). 1 hona födosökande Enstaberga, Nyköping 14.1 (Hans Norelius, Eva Edmert). 17 ex. födosökande Hillesta, Västerljug, Trosa 22-23.1 (Göran Andersson, Örjan Jitelius, Agneta Sundkvist m.fl.). 1 ex. rastande Hemgårdens industriområde, Nyköping 16.12 (Kalle Brinell).

Gråsiska (*Acanthis flammea*)

Under sommarperioden juni-juli finns det åtta fynd av arten i rapportområdet. Det är framförallt sjungande fåglar som observerats och inga högre häckningskriterier är noterade

Sommarfynd (juni, juli): 1 ex. spel/sång Koholmsflan, Askö, Trosa 5.6 (Göran Andersson). 1 ex. spel/sång Askölabbet, Askö, Trosa 5.6 (Göran Andersson). 2 ex. spel/sång Stora parkeringen, Femöre, Oxelösund 5.6 (Gregorio Para). 1 ex. spel/sång Brannäs våtmark, Oxelösund 25.6 (Tommy Knutsson). 1 ex. spel/sång Baravägen 42, Oxelösund 28-30.6 (Kalle Brinell). 1 ex. lockläte, övriga läten Missnevägen, Trosa 7.7 (Marcus Oldebring). 1 ex. obs i häcktid, lämplig biotop Getnäsudden, Oxelösund 13.7 (Lennart Wahlén). 1 ex. förbiflygande Marvikarnas naturreservat, Strängnäs 21.7 (Niklas Holmström).

Snösiska (*Acanthis flammea exilipes*)

Det har endast inkommit tre rapporter om fyra individer av denna underart. Det är mycket färre än de senaste åren. Samtliga rapporter är från slutet av året och inga fynd gjordes under våren. Om den klena rapporteringen har med lite sämre förekomsten av gråsiskor generellt att göra eller om det har med den förlorade artstatusen att göra är svårt att säga säkert.

Samtliga fynd: 1 ex. sträckande SV Horns båtvarv, Nyköping 8.11 (Kalle Brinell). 1 ex. födosökande Råby-Rekarne Stora Sörtorp 1, Eskilstuna 13.11 (Niklas Holmström). 2 ex. rastande Lacka, Trosa 23.12 (Pierre Stålnäbb).

Bändelkorsnäbb (*Loxia bifasciata*)

Under året finns elva fynd om 16 fåglar i rapportområdet. Detta är lite färre än föregående år, men relativt normalt utpräglad utanför invasionsåren. Fynden är jämnt fördelade mellan vår och höst med sex respektive fem fynd.

Samtliga fynd: 2 ex. födosökande Starrkärret, Nyköping 2.1 (Göran Altstedt). 1 ex. lockläte, övriga läten Tuna kyrka, Nyköping 15.1 (Peter Lantz, Markus Forsberg, Per Folkesson m.fl.). 1 ex. lockläte, övriga läten Håcknesta, Nyköping 16.1 (Monika Dalhäll, Fredrik Lundberg). 2 ex. lockläte, övriga läten Ångaskogarna, Baggebol, Nyköping 11.2 (Morgan Andersson, Mauri Karlsberg). 1 ex. lockläte, övriga läten Odlares, Eskilstuna 2.3 (Lennart Cronholm). 1 ex. sträckande NO Lövön, Eskilstuna 13.3 (Elias Ernvik). 1 ex. rastande Södra udden, Enskär, Nyköping 4.10 (Janne Oldebring, Nicke Helldorff). 4 ex. förbiflygande Klövsta Furuudden, Gnesta 9.10 (Martin Berg). noterd lockläte, övriga läten Brannäs våtmark, Oxelösund 13.10 (Tommy Knutsson). 1 ex. förbiflygande Åsen SO Västerdal, Eskilstuna 26.10 (Ralf Lundmark). 1 ex. lockläte, övriga läten Granmossen, Nyköping 8.11 (Björn Erixon).

Steglits (*Carduelis carduelis*)

Större flockar av arten rapporteras numera regelbundet efter häckningen på hösten och flockar på 100 individer eller mer är numera mer regel än undantag. Två riktigt stor flock noterades också under året, varav den ena på uppskattningsvis 500 individer. Flockar i den storleken är fortfarande inte helt vanliga och förekommer inte varje år.

Stora antal >300 ex: 500 ex. födosökande Tybblefält, SO Stensjön, Katrineholm 25.9 (Lennart Pettersson). 350 ex. födosökande Hemgårdens industriområde, Nyköping 4-19.12 (Jan Sjöstedt, Jan Karlsson).

Gulhämpling (*Serinus serinus*)

(-2021:10/10) (2022:1/1)

För tredje året i rad gjordes det ett fynd av denna art i vårt rapportområde. Om det tyder på en ökande trend återstår att se. Detta var det elfte fyndet i rapportområdet och gjordes den här gången mitt i sommaren i Mariefred, Strängnäs kommun.

Samtliga fynd: 1 ex. förbiflygande Fatbursvägen 36, Mariefred, Strängnäs 10.7 (Erik Widuss).

Lappsparrv (*Calcarius lapponicus*)

Under vårsträcket gjordes två fynd om två fåglar, medan det observerades tolv individer från nio olika lokaler under höststräcket (5.9 - 25.10). Endast ett av årets fynd utgör med mer än en fågel. Det var tre sträckande individer vid Furuholmens skans, Trosa kommun.

Vårfynd: 1 ex. sträckande N Kolstahatt, Eskilstuna 20.3 (Niklas Holmström). 1 hane rastande Vadsjön, Nyköping 14.4 (Johan Ehrenkrona).

Snösparrv (*Plectrophenax nivalis*)

Arten observeras så gott som årligen under vintermånaderna i vårt rapportområde. Under det gångna året gjordes sju fynd under vintern, var av fem i januari och två i december. Toppen för arten blev vårsträcket (12.2-13.4) där 241 individer noterades. Höststräcket (15.9-22.11) blev inte alls lika påtagligt som förra året då endast 99 individer noterades.

Vinterfynd (januari, december): 30 ex. rastande Tuna kyrka, Nyköping 2-12.1 (Samuel Wivstad, Kalle Brinell, Peter Lantz m.fl.). 1 ex. förbiflygande Gåsudden, Strandstuviken, Nyköping 7.1 (Samuel Wivstad). 3 ex. rastande Loskär, Ramnöflagen, Nyköping 15.1 (Samuel Wivstad, Adam Stålnäbb, Kalle Brinell). 3 ex. förbiflygande Tornmaden, Strandstuviken, Nyköping 18.1 (Mikael Ackelman). 15 ex. förbiflygande Ripsa kyrka, Nyköping 21.1 (Jan Karlsson, Ola Kumlin, Lars Danielsson m.fl.). 8 ex. sträckande Örsbaken, östra, Nyköping 6.12 (Lennart Wahlén). 1 ex. förbiflygande Solö, Marsviken, Nyköping 12.12 (Ola Kumlin).

Ortolansparv (*Emberiza hortulana*)

Arten är numera ovanlig i rapportområdet och kan anses som en raritet. Från året finns det två godkända fynd, och båda dessa gjordes under artens vårsträck. Ett vardera fynd för Oxelösunds- och Eskilstunas kommun.

Samtliga fynd: 1 ex. rastande Hävringe, Oxelösund 5.5 (Niklas Liljebäck, Adam Stålnäbb, Jan Karlsson). 1 hane födosökande Lindarsnäs, Eskilstuna 15-17.5 (Niklas Holmström, Elias Ernvik, Johan Mellquist m.fl.).

Sävspurv (*Emberiza schoeniclus*)

Från januari finns det fynd av sävspurv från sex olika lokaler, utspritt på fem kommuner. Summerar man högsta noteringen från respektive lokal blir den totala summan åtta individer. Det är en liten minskning från föregående år. Det är färre fynd än vad som skulle kunna anses normalt i vårt rapportområde.

Vinterfynd (januari): 1 ex. förbiflygande Ekeby våtmark, Eskilstuna 2-23.1 (Tobias Lundström, Bengt Alpe, Johan Mellquist m.fl.). 1 ex. födosökande Gamla Oxelösund, Oxelösund 10.1 (Ola

Kumlin). 1 ex. födosökande Diket och diket utlopp, Brandholmen, Nyköping 15-18.1 (Peter Lantz, Markus Forsberg, Per Folkesson m.fl.). 2 ex. födosökande Trangängen, Bryngelstorp, Nyköping 15-23.1 (Agneta Sundkvist, Hans Andersson m.fl.). 1 ex. lockläte, övriga läten GGK, Mariefred, Strängnäs 15.1 (Maria Barkell). 2 ex. födosökande Gråuddsbadet, Trosa 31.1 (Thomas Persson).

Videsparv (*Emberiza rustica*)

Arten är en sällsynt gäst i rapportområdet, och fynden görs framförallt under höststräcket. Från året finns det fyra godkända fynd, viket är något fler än normalt. Samtliga fynd är gjorda i Nyköpings och Oxelösunds kommuner.

Samtliga fynd: 1 ex. förbiflygande 3:an, höjd i N, Marsäng, Nyköping 11.9 (Kalle Brinell). 1 ex. rastande Gamla Oxelösund, Oxelösund 16.9 (Kalle Brinell). 1 ex. lockläte, övriga läten Horns båtvarv, Nyköping 18.9 (Teet Sirotkin). 1 ex. rastande Hävringe, Oxelösund 26-27.9 (Kalle Brinell, Niklas Liljebäck, Samuel Wivstad).

Ortolansparv, Foto: Niklas Liljebäck

Rapportering av fågelobservationer

Artsammanställningen i den här årsboken bygger på fågelobservationer som gjorts under 2022 och som rapporterats via rapporteringssystemet Artportalen (www.artportalen.se). Det är den regionala rapportkommittén för Södermanland, ofta förkortat till Rrk, som har gjort sammanställningen. Rrk har också till uppgift att granska de rapporter som kommer in via Artportalen. Det är Rrk som avgör om en ovanlig observation har tillräcklig kvalitet för att godkännas och publiceras. Det kan gälla en observation av en ovanlig fågelart, men även en observation som gjorts vid en ovanlig tid på året, en s.k. fenologirapport.

Rapporter som gäller mycket exklusiva fynd skickar Rrk vidare för bedömning till rapportkommittén på riksnivå, ofta förkortad Rk. Vi ser helst att du rapporterar successivt i Artportalen. Detta underlättar oändligt för Rrk och innebär att vi alla får mycket på köpet avseende exempelvis bevakning av särskilt intressanta fynd (rariteter, udda antal, udda tidpunkt o.s.v.) med hjälp av de filter vi definierat.

Notera att rapporter inskrivna i rapportsystemet Artportalen efter den 31 januari påföljande år riskerar att inte komma med i rätt årsammanställning. Glöm sedan inte att göra beskrivningar av sällsyntare arter eller udda fynd i övrigt där skriftlig dokumentation/beskrivning krävs. Vilka dessa är framgår av filtreringen uppsatt i Artportalen av Rrk, men som gemene rapportör egentligen inte behöver hålla reda på. Om man rapporterar något som kräver beskrivning kommer automatiskt en länk att skapas till ett rapportformulär i Artportalen som man ser när man är inloggad.

För att se denna länk behöver man klicka på art/arterna under rubriken "Fynd för validering" till vänster på din egen sida när du är inloggad i Artportalen. Notera att det går bra att rapportera även känslig information i Artportalen som häckningar av rovfåglar och liknande, men kom då ihåg att använda ett häckningskriterie under fliken Aktivitet i din rapportering. Dessa publiceras naturligtvis inte i detalj och kommer inte att synas för andra än rapportören och Rrk, men kännedomen om dem kan vara avgörande i fågelskyddsarbetet.

Rrk Södermanland

Vassångare, Foto: Kenneth Andersson

Om rapportering

av fåglar på Artportalen

Föreningen Södermanlands Ornitologer (FSO) vill uppmuntra alla att rapportera sina fågelobservationer på Artportalen. Artportalen är det bästa redskapet som finns för att som privatperson bidra till fågelskyddet, då det bland annat används av myndigheterna inför exploatering och skogsavverkning. De inrapporterade fågelobservationerna kan då vara helt avgörande för att rätt hänsyn ska tas och för att långsiktigt kunna bevara fåglarna.

Vi vill uppmuntra att man rapporterar (att man använder något i aktivitetsfältet) med ett så högt häckningskriterium som möjligt, såsom "obs i häcktid, lämplig biotop" eller "besöker bebott bo", men även anger om det är en rastande eller sträckande fågel. Samt, att man rapporterar så noggrant som möjligt. I många fall kan det vara bättre att skapa en egen lokal istället för att använda de förinställda publika lokalerna som ofta är en sämre noggrannhet. En ökad noggrannhet och ett högre häckningskriterium hjälper myndigheterna att enklare kunna avgöra vilka områden som det ska tas hänsyn till och hur stark den hänsynen bör vara.

I nuläget upplever myndigheterna ett problem med att många skyddsvärda arter inte är inrapporterade med en tillräcklig noggrannhet eller har ett tillräckligt häckningskriterium. Följden kan bli att många områden exploateras utan nödvändig hänsyn till dessa arter. På Artportalen döljs rapporter av skyddsvärda arter med ett häckningskriterium automatiskt, så att ingen utomstående kan komma över uppgifterna.

FSO bevakar och validerar inkomna rapporter på Artportalen genom den Regionala rapportkommittén (Rrk Södermanland) för att bland annat sammanställa häckningar, vilket underlättar för myndigheternas bedömningar. För vissa skyddsvärda arter finns det även en kontaktperson kopplad till FSO som man kan vända sig till. FSO jobbar aktivt med sekretessen för uppgifterna som de tar del av genom Artportalen och endast två stycken medlemmar (Jan Gustafsson och Per Flodin) har full behörighet att se uppgifter för de mest skyddsvärda arterna. Dessa arter är bland annat berguv, havsörn, kungsörn och pilgrimsfalk.

Rrk Södermanland

Rrk:s ledamöter under 2023

Under arbetet med rapporter inkomna under 2022 består Rrk Sörmland av 12 ledamöter.

Anton Johansson
Sammanställningsansvarig och
sammanställningsansvarig
Linnévägen 12B, 611 56 Nyköping
070-2974388

Göran Andersson, Trosa
Sammanställningsansvarig

Kalle Brinell, Tierp
Sammanställningsansvarig, bildgranskare

Fredrik Enoksson
Sammanställningsansvarig, Naturvårdsarter

Per Flodin, Flen
Ansvarig Artportalen, fågelskydd

Jan Gustafsson, Oxelösund
Sammanställningsansvarig, fyndstatistik, fågelskydd

Jan Hägg, Nyköping
Sammanställningsansvarig

Peter Lantz, Nyköping
Sammanställningsansvarig, Naturvårdsarter

Johan Mellquist, Eskilstuna
Sammanställningsansvarig

Adam Stålnäbb, Kalmar
Sammanställningsansvarig

Petter Sundin, Mörbylånga
Sammanställningsansvarig

Samuel Wivstad, Nyköping
Sammanställningsansvarig

Skriftliga rapporter för rariteter hanteras i Artportalen. För den som vill komma i kontakt med Rrk Sörmland via e-post gäller adressen: rrk@sormlandsornitologerna.se

Styrdokument

för Regionala rapportkommittén i Södermanland

Regionala rapportkommittén (Rrk) är en arbetsgrupp inom Föreningen Södermanlands Ornitologer (FSO).

Sammanställande för Rrk utses av FSO-styrelsen.

Övriga Rrk-medlemmar kan föreslås av Rrk själva för FSO:s styrelse, men samtliga medlemmar väljs sedan in av FSO:s styrelse på mandatperioder om ett år.

Sammanställande samordnar arbetet inom Rrk och har fortlöpande kontakt med styrelsen.

Rrk:s arbetsuppgifter är att:

- Sammanställa ett underlag till årsrapport i Artportalen. Uppgiften omfattar validering/kvalitets-säkring och bedömning av fågelobservationer för årsrapporten. För dessa arter skrivs artkommentar och de fynd som ska publiceras markeras för publicering i regional- och nationell årsrapport.
- Bedöma inkomna raritetsrapporter av ovanliga och svårbestämda arter.
- Skapa/förvalta regional rapportmall.
- Administrera publika fågellokaler i Artportalen. Innebär att skapa nya lokaler och redigerar befintliga.
- Föra fyndstatistik över arter med 100 eller färre fynd i rapportområdet och hålla denna statistik aktuell i Artportalen.
- Bevaka utveckling i arternas fenologi i rapportområdet. Nya fenologirekord ska dokumenteras genom att fynd beskrivs genom raritetsrapport.
- Följa rapportering i Artportalen av ett antal utvalda arter av högt naturvårdsintresse.
- Utvalda arter är de högt skyddsklassade arterna (havsörn, kungsörn, pilgrimsfalk och berguv). För att se fynd som rapporterats med häckningskriterium av dessa arter krävs full behörighet till skyddade fynd i Artportalen. Full behörighet till dessa fynd begränsas till två Rrk-medlemmar, som är godkända av FSOs styrelse. Alla medlemmar ska ha adekvat kunskap för hantering av rapporter av skyddsklassade arter (skyddsklass 3,4,5).
- Ge support kring Artportalen till användare. Utöver grundläggande support om systemet ingår att informera användare om betydelsen av noggrann rapportering. Det vill säga att rapportera med så höga häckningskriterier som möjligt och på så noggranna lokaler som möjligt, vilket innebär att användarna ibland måste skapa egna noggranna lokaler för naturvårdsmässigt intressanta observationer.

(Fastställt av FSOs styrelse 2023-01-24)

Beslut om mandatperioder för Rrk Sörmland

Föreningen Södermanlands Ornitologers styrelse beslutar att på styrelsemötet 24/1 2023 välja in samtliga medlemmar i den regionala rapportkommittén på ett års mandatperiod för år 2023 (1/1 - 31/12).

Berörda medlemmar i Rrk Sörmland:

Anton Johansson, Nyköping (sammanställande)
Göran Andersson, Trosa
Per Flodin, Flen
Jan Hägg, Nyköping
Petter Sundin, Mörbylånga
Kalle Brinell, Tierp

Jan Gustafsson, Oxelösund
Samuel Wivstad, Nyköping
Peter Lantz, Nyköping
Fredrik Enoksson, Nyköping
Johan Mellquist, Eskilstuna
Adam Stålnäbb, Kalmar

Hur behandlas arter som beskrivits på blankett inom Rrk Södermanland

Arter som skall beskrivas på blankett får automatiskt en sådan blankett knuten till rapporten när den skrivs in, den får detta utifrån den rapportmall som finns i Artportalen.

Vissa undantag finns dock, och det är då sådana arter där endera könet är undantaget för blankett, exempelvis adulta praktjejderhanar. Även udda datumobservationer kan vara sådana. I dessa fall gör en Rrk-medlem en manuell validering på rapporten så att den får ett beskrivningskrav på blankett eller att blankettkravet släpps direkt. Denna åtgärd kan ta ett tag innan den görs, allt utifrån den enskilda Rrk-medlemmens arbete i Artportalen.

I fall där bild/ljud bifogats rapport på Artportalen som utan tvivel bekräftar arten i rapporten så kan blankettkravet släppas när kontroll görs av Rrk-medlem.

Rrk ser trots detta att man helst gör blankettbeskrivning på dessa arter som har en bild/ljud för att dessa arter/blanketter skall hamna i det samlade arkivet över rapporter som inkommit på blankett. Rrk önskar åtminstone att man knyter bild/ljud till blanketten om man inte kan/vill skriva en textförklaring på sitt fynd.

Vem skall då skriva en beskrivningsblankett?

Vi ser helst att den som finner/upptäcker fågeln som faller inom beskrivningskrav och har artbestämt den och skriver in den i Artportalen gör denna blankettbeskrivning.

Om upptäckaren av fågel som fått beskrivningskrav själv inte bestämt fågeln så är det i första hand den som bestämt fågeln till art som gör beskrivningen på blanketten i Artportalen.

Vi ser ju gärna att flera gör en blankettskrivning av art som fått beskrivningskrav (detta för att olika rapportörer kan bidra med fler bestämningsnycklar som gör att en rapport blir bedömd rätt). *Men vi vill inte se en rapport som inte innehåller något som beskriver fågeln.* Däremot går det bra att bara bifoga bild/ljud i en blankettrapport.

Hur behandlas sedan en beskrivning på blankett på en art?

Inom Rrk finns flera erkänt duktiga ornitologer som läser de inkomna beskrivningsblanketterna noggrant och utan några förutfattade meningar om rapportskrivaren. Oavsett om denna är nybörjare eller erfaren ornitolog.

De inom Rrk bedömer sedan den inkomna rapporten och ger den ett omdöme. När alla inom den läsande gruppen i Rrk gjort sin bedömning tar hela Rrk med sammankallande i spetsen ett beslut om rapporten utifrån de omdömen som gjorts, allt ifrån ett godkännande till ett underkännande.

Om hur man överklagar ett beslut

Om en rapportör anser att en blankett blivit underkänd på felaktiga grunder, kan rapportören överklaga blankett domen. Detta kan göras genom att rapportören kontaktar Rrk (rrk@sormlandsornitologerna.se) och preciserar vilken blankett ärendet gäller och varför rapportören anser att den blivit felaktigt eller orättvist bedömd. Rrk kontaktar sedan Nrk och bifogar en kopia av blanketten samt den till rapportören delgivna motiveringen till underkännandet. Därefter ger Nrk kommentarer, eventuellt förslag på kompletterande motivering till Rrk eller uppmaning om att justera bedömningen, varefter ärendet och fortsatt kommunikation med rapportören fortsätter via Rrk. Om en rapportör upplever att Rrk hanterat processen kring en blankett och/eller kommunikationen som rör blanketten felaktigt eller bristfälligt kan rapportören också vända sig direkt till Nrk (nrk@birdlife.se) som kan ge stöd till såväl rapportören som Rrk.

I samband med att en rapport har fått ett underkännande beslut så kommer den/de person/personer som skrivit en beskrivningsblankett få ett meddelande under fliken "Mina sidor" på Artportalen om beslutet. Vid godkända fynd ser rapportören det genom den symbol som nu lagts till fyndet.

När detta förfarande har gjorts av en godkänd fågelrapport, så går man igenom (inom snar framtid) övriga rapporter av samma fågel som då också har beskrivningskrav, men inte inkommit med beskrivning. De rapporter av samma fågel som finns inom den tidsperiod som omfattar en period som inte avviker på slutdatum valideras om till godkänd. Om fynd av arten ligger långt efter slutdatum så kvarstår beskrivningskravet på blankett och vissa fall meddelas rapportör genom meddelande på "Mina sidor" med fråga om datumet är rätt inskrivet m.m.

Om fågeln har blivit underkänd så valideras denna rapport som avser beskrivningsblanketten till underkänd. De övriga fynden på denna fågel har fortfarande sitt beskrivningskrav på blankett kvar tills rapport inkommit. Året efter när Rrk arbetar med nästkommande årsrapport underkänns alla rapporter som inte inkommit med beskrivningsblankett. Detta med underkännande görs även på arter som det inte inkommit någon beskrivning på av någon rapportör.

Vill någon rapportör efter att en rapport blivit underkänd komma med en beskrivning på blankett i efterhand så meddelar denna person Rrk om detta så validerar Rrk om fyndet till att vara med beskrivningssymbol.

Rrk Södermanland/2018-12-19

Forsärla, Foto: Leif Nyström

Hartsö-Enskär fågelstation 2022

Text: Göran Altstedt

Likt tidigare år genomfördes inventeringar under häckningstid, både på Enskär och i yttre delen av Hartsö skärgård. Detta följdes av den ordinarie ringmärkningen som på grund av personalbrist endast bedrevs under tre veckor. De positiva tendenser som konstaterades för vissa arter under inventeringarna 2021 märktes inte av i någon större omfattning. Höstens ringmärkning pågick mellan 25/9 och 8/10 samt 16/10 till 23/10.

Inventeringar

3 par knölsvan konstaterades häcka i området runt Enskär. Under sommaren noterades dock endast 1+2+3 ungar hos dessa par. I övriga området konstaterades en häckning med 6 ungar. Grågås verkade ha lyckats med fler häckningar och minst 5 par fick ut ungar i yttre delen av Hartsö skärgård. Antalet ungar var i början på sommaren totalt 21 hos dessa par. Minst 3 par skedand häckade sannolikt i området, varav ett par på Enskär. Den enda konstaterade häckningen genomfördes på St Garkast. 3 par kricka noterades under häckningstid på Enskär och två par snatterand likaså. Gravand noterades med minst 3 par i området, varav ett vid Enskär.

Vigg verkade även detta år ha ett tämligen framgångsrikt år vad gäller antalet häckningar. På St Garkast konstaterades 3 häckningar och på Enskär minst 9. I viken närmast fågelstationen sågs två kullar med 11 respektive 7 ungar vid ett tillfälle. Därutöver häckade de troligen på ytterligare 8-12 öar och skär. Ett par småskrake fick ut 8 ungar i Gräshålet på Enskär. Någon häckning av ejder konstaterades inte i Hartsö skärgård. Under det blygsamma vårsträcket av ejder, noterades att andelen honor i flockarna var cirka 30%. Svärta noterades likt fjolåret med aningen fler par. Som mest sågs upp till ca 30 par bara längs Enskärs

östra sida och cirka 20 på västra sidan. Även bland de yttre skären fanns ett antal par, med konstaterad häckning vid Skeppsklubben. I övrigt kunde bara några få lyckade häckningar säkerställas. Svarthakedopping häckade i Gräshålet på Enskär med två par.

Första konstaterade häckningen av trana genomfördes på södra Enskär. Ytterligare ett par fanns på norra delen av ön under häckningstid. Även i övriga området noterades 2-3 par. Strandskata häckade på Enskär och St Garkast med 1 respektive 4 par. Därutöver sågs 2-3 par ytterligare på andra öar i yttre delen av Hartsö skärgård. Större strandpipare häckade framgångsrikt på St Garkast och Tärnskär. Tofsvipa noterades under inventeringarna med två par, båda på Enskär. Någon säker häckning konstaterats dock inte.

Spelande enkelbeckasin hördes vid flera tillfällen på södra Enskär. Även morkulla sågs och hördes vid flera tillfällen under häckningstid. Drillsnäppa sågs med unge/ungar på minst 3 st ställen på Enskär. Dessutom sågs vuxna fåglar under häckningstid på ytterligare 6-7 ställen i Hartsö skärgård. Roskarl har inte med säkerhet häckat i området, men på Skeppsklubben och Tärnskär noterades par under häckningstid. Kustlabb häckade troligtvis på Skeppsklubben och ytterligare ett par fanns i området under häckningstid.

5 häckningar av gråtrut påbörjades på St Garkast. Av dessa genomfördes även häckning i 3 fall, men endast en unge kunde konstateras bli flygg. Som mest noterades endast cirka 10 adulta fåglar under häckningstid på St Garkast. På övriga öar i området noterades upp cirka 40 par totalt. Den positiva ökningen under föregående år uteblev detta år och framtiden för arten i området ser lite dystert ut.

*Övre bilden
Blåmes, Foto: Ingrid Altstedt*

*Nedre bilden
Uppstartsgänget, Foto: Göran Altstedt, www.exulans.se*

Silvertärna häckade på Skeppsklubben med drygt 100 par. Ytterligare minst 2 mindre kolonier fanns i området med sammanlagt 30-40 par. Exakt hur många ungar som blev flygga kunde inte konstateras, men ungfåglar i mindre grupper noterades i anslutning till kolonierna mot slutet av sommaren.

Tordmulen som föregående år lyckades med ett mindre antal häckningar, upprepade detta även under 2022. En adult fågel fångades och ringmärktes 30/7 när den bevakade sin unge i sten-skravel. Ungen lyckades gömma sig vilket även var fallet på ytterligare två ställen. Några större antal adulta fåglar på de öar där de häckat tidigare kunde dock inte noteras.

Under besöken på Enskär noterades inte heller detta år någon höksångare. Det har nu inte gjorts någon observation av arten sedan 2017. Upp till 3 törnskator noterades under dessa besök, men endast en häckning konstaterades. Stenskvätta häckade förmodligen på norra Enskär. Ett par mindre hackspett noterades på Enskär. Träd-lärka sågs och hördes spela vid flera tillfällen på södra Enskär. Korp häckade framgångsrikt på Enskär med 3 flygga ungar som resultat. Under inventeringar på Enskär gjordes även följande högsta dagsnoteringar för några arter i urval; gök 3, ärt-sångare 8, törnsångare 6, svarthätta 2, trädgårds-sångare 1, näktergal 3, härmsångare 1, gransångare 1 och rosenfink 1.

Bland övriga observationer kan nämnas en mindre flock skärnäppor, 5 ex, som sågs vid södra Enskär 17/4. En nattskärra kom insträckande från havet 15/5 och landade på L Garkast samtidigt som en bäver satt i vattenbrynet på St Garkast och hade pälsvärd. 2 sidensvansar sågs på Enskär 21/3.

Värmärkning vid Stendörren

När naturreservatet Stendörren under 2022 fyllde 50 år firades detta med en mängd aktiviteter under året. Lördagen den 7:e maj deltog fågelstationen med att visa hur ringmärkning går till. Några få nät sattes upp i anslutning till Naturrum på morgonen och fångst pågick sedan under tre timmar. På grund av regn fick vi dra ihop näten kortare stunder, men ett antal fåglar fångades trots detta och kunde förevisas för de besökare som fanns på plats. Totalt fångade och ringmärkte vi denna morgon 7 fåglar av 5 arter; 2 talgoxar, 1 ärtsångare, 1 svartvit flugsnappare, 2 rödstjärter och 1 bofink.

Uppstart

Den traditionsenliga uppstarten inför höstens ringmärkning genomfördes 17-18/9. Två båtar med totalt 5 personer åkte ut till Enskär lördag morgon. För att hinna med det mest nödvändiga,

som att röja stigar och nätplatser, fick vissa saker prioriteras bort när vi var så pass få. Mot eftermiddagen kan vi dock konstatera att vi hunnit göra ganska mycket, vilket underlättade starten av höstens ringmärkning. Efter god insats bjuds det som vanligt på kaffe med hembakat innan tre i sällskapet blev hämtade för transport till fastlandet. Övriga två stannade kvar och gjorde ytterligare en insats under söndagen.

I fågelväg under denna helg noteras bland annat en flock på cirka 80 sträckande sjöorrar, 1 stenfalk, 1 pilgrimsfalk, 3 rastande småspovar, 1 sträckande rödstrupig piplärka och cirka 30 svartmesar i en flock som passerade södra udden.

Observationer under hösten

Av de sträckande fåglar som noterats under pågående ringmärkning kan bland annat nämnas högsta antal per dag av följande arter; blåsgås 45 ex 1/10, vitkindad gås ca 400 ex 22/10, blåsand 150 ex 19/10. Endast en vardera av smålom och gråhakedopping under hösten.

I rovfågelväg kan nämnas blå kärnhök som noterades 3 dagar med 1+1+2 ex. Även fjällvråk noterades under 3 dagar med 1+2+2 ex. Få observationer av både tornfalk och stenfalk med endast en observation vardera utöver de vid uppstarten. Pilgrimsfalk noterades utöver uppstarten även 2/10, 18/10 och 21/10.

Ganska få vadare noterades. Kustpipare sågs dock 5 dagar med som mest 11+3 ex 7/10. Höstens enda jorduggla sågs 16/10 utan att fångas i något nät. En nattskärra sågs födosöka över fågelstationen i skymningen 3/10. Höstens första sidensvansar noterades 16/10 och därefter dagligen till 23/10 med största noterad flock på 120 ex. Varfågel noterades endast under 2 dagar av höstens verksamhet.

Invasionsarter

Likt föregående höst var det inga anmärkningsvärda rörelser på invasionsarter. De flesta mesar uppträdde i ganska normal omfattning, vilket även gällde till exempel nötväcka och trädkrypare. Även hackspettar uppträdde relativt fåtaligt under hösten. Större hackspett noterades under 12 dagar och mindre hackspett under 2 dagar. Större och mindre korsnäbb förkom inte i några större mängder, men konstaterades under 2 respektive 4 dagar.

Ringmärkningen

Under häckningstid ringmärktes även detta år tordmule, en vuxen fågel som gömde sig i en klippskreva med sin unge. Ungen lyckades däremot gömma sig utom räckhåll.

Den ordinarie ringmärkningen startade 25/9 och pågick sedan till 23/10 med upphåll under en vecka på grund av personalbrist. Totalt ringmärktes blygsamma 1036 fåglar av 36 arter vilket även inkluderar de fåglar som ringmärktes vid Stendörren 7/5. I fångsten fanns ingen ny art för fågelstationen. Likt tidigare år utgörs ungefär hälften av fångsten av kungsfågel.

Utöver den begränsade tid som verksamheten pågick under hösten, påverkades fångsten även av vädret. Perioder med blåst och regn medförde även det att antalet timmar med fångst blev färre.

Bland udda fåglar i fångsten kan nämnas stationens 9:e dvärgbeckasin, den 10:e ringduvan och 18:e tofsmesen. Även nattskärra och sidensvans tillhör det lite mer udda som fångades denna höst. I övrigt förekom inte några anmärkningsvärda avvikelser i fångsten sett till antal, jämfört med tidigare säsonger.

Totalt har nu 185 895 fåglar av 165 arter ringmärkts vid Hartsö-Enskär fågelstation.

Återfynd inrapporterade 2022.

DH 68725 Gråsiska
2022-10-18 Enskär
2022-10-19 Arnö, Nyköping
Kontrollerad av ringmärkare och släppt.
24 timmar, 28 km VNV

DB 79547 Rödhake
2020-09-27 Enskär
2022-05-05 Jurmo, Finland
Kontrollerad av ringmärkare och släppt.
1 år 220 dagar, 267 km ONO

UN 6837 Kungsfågel
2021-10-10 Enskär
2021-10-12 Norrköping
Funnen död, flugit mot fönster.
2 dagar, 76 km V

DB 79357 Grönsiska
2020-09-22 Enskär
2022-02-05 Flanhult, Boxholm
Flög in i glasruta.
1 år 136 dagar, 148 km VSV

Dvärgbeckasin, Foto: Jan Oldebring

Främmande kontroller inrapporterade 2022.

1GA03945 Blåmes

2021-10-16 Landsort

2022-10-21 Enskär

Kontrollerad av ringmärkare och släppt.

1 år 5 dagar, 23 km VSV

XE 63798 Kungsfågel

2022-10-19 Hullo Küla, Vormsi, Estland

2022-10-22 Enskär

Kontrollerad av ringmärkare och släppt.

3 dagar, 333 km V

R 337038 Kungsfågel

2021-09-23 Kyrkslätt, Rönnskär, Finland

2021-09-25 Egen kontroll Kyrkslätt

2021-10-02 Enskär

Kontrollerad av ringmärkare och släppt

7 dagar, 416 km VSV

Personal

Följande personer har deltagit i höstens verksamhet som ringmärkare eller assistent: Nicke Helldorff, Dan Johansson, Holger Helldorff, Frank Canerstan, Lennart Wahlén, Jan Oldebring, Peter Altstedt, Ingrid Altstedt, Per-Åke Hägerroth och Göran Altstedt.

Under uppstarten genomförde följande personer en nog så viktig insats: Bo Altstedt, Torbjörn Lundahl, Jan Oldebring, Per-Åke Hägerroth och Göran Altstedt.

En mångårig stöttepelare för fågelstationen, Christer Larsson, har lagt hammaren på hyllan och snickrar inte längre några fågelholkar. Tack vare Christer har vi lyckats få in en bra slant i fågelstationens kassa från försäljning av holkar. Stort tack Christer för en fantastisk och värdefull insats under många år!

Upprop

Fågelstationen har akut brist på ringmärkare, tveka inte att höra av dig till:
hartso.enskar@sormlandsornitologerna.se

Följ oss på vår blogg

Under pågående ringmärkningssäsong går det att följa verksamheten på vår blogg:
hartsoenskar.blogspot.com

Tabell ringmärkta fåglar 2022

Sparvhök	2
Dvärgbeckasin	1
Tordmule	1
Ringduva	1
Päruggla	1
Nattkärra	1
Större hackspett	1
Trädpiplärka	1
Sidensvans	2
Gärdsmyg	80
Järnsparv	7
Rödhake	156
Rödstjärt	3
Koltrast	7
Taltrast	13
Rödvingetrast	7
Årtsångare	3
Svarthätta	8
Gransångare	31
Lövsångare	3
Kungsfågel	485
Svartvit flugsnappare	1
Stjærtmes	16
Tofsmes	1
Svartmes	9
Blåmes	64
Talgoxe	33
Trädkrypare	7
Varfågel	1
Bofink	10
Grönfink	1
Grönsiska	1
Gråsiska	66
Domherre	1
Gulsparv	2
Sävspärv	9
Totalt	1036

Sändarförsedda skrântärnor

Text: Jan Gustafsson

Var är då de skrântärnor som fått sin sändare i Bråviken (Srm + Ögl) och fortfarande lever, eller de som vi enbart tappat kontakten med, i början av februari 2023? Kanske beroende på dålig GPS-täckning, flera har vi tappat kontakt med då de passerat Saharaöknen eller kommit fram till områden strax söder om ökenområdet. Sannolikt är de som vi tappat kontakt med avlidna. Fåglar med fet stil på kod lever vid tillfället som artikeln skrivs i början av februari 2023.

KA50 (adult, Stella) märkt 2018 med GPS-logg på Långa Hället. Stella är som vanligt vintertid i området kring Sevilla i Spanien. Häckade 2022 på Hällen, Bråviken.

KC19 (adult, Kalle) märkt 2019 med GPS-logg på Litet skär NV Risskären. Kalle är i trakterna söder om Lissabon i Portugal. Häckade 2022 på Långa Hället, Bråviken.

YH3 (adult) märkt 2022 med GPS-logg på Hållen. YH3 är i norra Senegal norr om staden Saint-Louis, tillsammans med sin unge K9N. Häckade 2022 på Hällen, Bråviken.

K9N (årsunge 2022) märkt 2022 på Hällen. Barn till YH3. Är tillsammans med sin förälder YH3 i norra Senegal norr om staden Saint-Louis.

KA57 (årsunge 2022) märkt 2022 på Litet skär NV Risskären. Befinner sig i Mali strax nordost om staden Bamako.

KA87 (årsunge 2022) märkt 2022 på Litet skär NV Risskären. Osäkert om fågeln lever, senaste kontakten var i november 2022 då den befann sig i Mali strax nordost om staden Bamako.

KA89 (årsunge 2022) märkt 2022 på Litet skär NV Risskären. Osäkert om fågeln lever, senaste kontakten var i november 2022 då den befann sig i Mali nära staden Timbuktu.

KA91 (årsunge 2022) märkt 2022 på Litet skär NV Risskären. Osäkert om fågeln lever, senaste kontakten var i september 2022 då den befann sig i Tunisien nära staden Al Borma.

KC58 (årsunge 2022) märkt 2022 på Hällen. Vi har tappat kontakten med den i Italien nära staden Bologna i oktober 2022.

HMN (årsunge 2021) märkt 2021 på Litet skär NV Risskären. Befinner sig i sydvästra Tchad nära gränsen till Nigeria och Kamerun, i Lake Tchad nära staden N'Djamena.

KA78 (årsunge 2020) märkt 2020 på Litet skär NV Risskären. Befinner sig i norra Egypten nära staden Port Said.

KA86 (årsunge 2021) märkt 2021 på Litet skär NV Risskären. Vi har tappat kontakten i sydvästra Tchad i Lake Tchad nära gränsen till Nigeria och Kamerun nära staden N'Djamena.

KNC (årsunge 2021) märkt 2021 på Litet skär NV Risskären. Är i östra Sudan nära gränsen till Eritrea.

HNA (årsunge 2021) märkt 2021 på norra ön Yttre Benskären. Finns numera i Senegal, precis söder om gränsen till Gambia vid Atlantkusten.

YC22 (adult) märkt 2021 på norra ön Yttre Benskären. Övervintrar i centrala Mali i Nigerdeltat. Häckade 2022 på ön Inre Rösckär, i Gryts skärgränd i södra Östergötland.

Häckande pilgrimsfalk

Text: Per Folkesson

Resultatet 2022 var identiskt med 2021: Fyra kända och besatta revir gav två lyckade häckningar med 1+3 ungar. Den ensamma ungen fanns på en för pilgrimsfalkens återkomst ny lokal i Nyköpings kommun. De flesta pilgrimsfalkshäckningar och regelbundna observationer sker vid lokaler som är historiskt kända.

Pilgrimsfalk, Foto: Leif Nyström

Avverkningsplaner och häckande fiskgjusar

Text: Fredrik Hellner

Förfrågan från ett skogsbolag till Strängnäs Ornitologiska Klubb resulterade i ett spännande återfynd av en ringmärkt fiskgjuse.

I andra halvan av april 2022 blev styrelsen i SOK kontaktad av ett skogsbolag. Avverkning av skog planerades i Strängnäs kommun i ett område nära Mälaren.

Man hade noterat, via information hämtad från Artportalen, att det tidigare funnits ett fiskgjusebo i närheten av den planerade avverkningsplatsen. Skogsbolaget och skogsstyrelsen önskade därför hjälp av SOK för att ta reda på ifall boet ifråga var ett aktivt bo, för att i så fall kunna ta hänsyn till detta i sin planering. Med endast en veckas svarsfrist fick SOK börja med att begära förlängd svarsfrist av skogsbolaget, då det inte var säkert att alla fiskgjusar redan var tillbaka från sina vinterkvarter och påbörjat häckning.

Febril aktivitet utbröt därefter i styrelsen för att få mera information om just detta, otillgängligt belägna, fiskgjusebo. Vilka av SOK:s medlemmar känner till området? Hur tar man sig fram till området nära boet? Jag blev tillfrågad, och även om jag inte kände till något bo, så kunde jag absolut tänka mig att besöka området för att se hur det såg ut.

Första besöket efter förfrågan från skogsbolaget gjordes 30 april, och jag kunde direkt konstatera att boet verkligen var bebott och att ett fiskgjusepar faktiskt verkade ha påbörjat häckning. Honan föreföll redan ligga på ägg, och hanen höll på att bättra på boet. (Det kan redan nu vara värt att poängtera för läsarna att såväl detta första besök som de efterföljande var kortvariga, och boet observerades på ganska precis 250 meters avstånd, för att säkerställa att fåglarna fick sköta sina bestyr ifred utan att störas.)

Skogsbolaget meddelades omgående av SOK:s styrelse att boet var bebott och att häckning pågick.

Häckningen verkade fortgå vid nästa besök i mitten av maj, då honan återigen sågs ruvande. Vid

nästa besök den 4 juni satt den ena gjusen på boets kant och den andra en bit bort, men ingen rörelse sågs i övrigt. Hade häckningen möjligen avbrutits? Jag ville inte stanna nån längre tid, utan valde att lämna lokalen.

Den 19 juni kunde jag dock konstatera att häckningen hade lyckats, då tre ungar sågs sticka upp sina huvuden i boet. Paret och de tre ungarna observerades under åtminstone ett tillfälle av en annan SOK-skådare i juli månad, och de föreföll växa alla tre. Sedan besökte jag inte lokalen igen förrän den 3 augusti, och då hade ungarna lämnat boet, men två av dem sågs under besöket flygande över boet, och en av dem fångade trollsländor och åt i luften, precis som en lärkfalk!

Vid detta tillfälle satt en av de adulta fåglarna i en torr trädtopp intill boet, och i tubkikaren kunde

Fiskgjuse

Foto: Fredrik Hellner

jag se att den hade en gul ring om ena foten. Jag tyckte att jag kunde läsa av bokstäverna 7X, och passade på att ta några bilder, vilket bekräftade märkningen. Jag blev väldigt glad, då jag tycker det är roligt med återfynd. Fåglarnas liv är ju i mångt och mycket höjt i dunkel för oss, och vi kan ofta bara ana och gissa oss till hur en enskild individ lever sitt liv, var den föds och hur den flyttar. Ringmärkningarna och framför allt återfynden blir ju på så sätt ett sällsynt fönster in till en enskild fågel, och något litet av dess liv blir avslöjat för oss.

De flesta fiskgjusar som ringmärks, ringmärks i sina bon. Under åren 2017 till 2021 ringmärktes det i Sverige 995 pulli och endast 5 flygga fiskgjusar enligt Ringmärkningscentralen. Därför är det ju inte förvånande att det under samma period inte återfanns en enda fiskgjuse i Sverige som hade märkts som flygg. Däremot gjordes ett knappt 50-tal återfynd av fåglar ringmärkta som pulli. Enligt Ringmärkningscentralen är en överväldigande majoritet av återfynden döda gjusar, och väldigt få återfynd görs av levande fåglar. 2022 var dock ett undantag, då man gjorde fyra återfynd av levande fåglar, varav denna i Strängnäs var en.

Fyndet rapporterades till Ringmärkningscentralen, och svar kom efter en dryg vecka. Fågeln var en hona, som utöver den gula ringen 7X även fått en metallring med nummer 1021160. Hon visade sig vara kläckt 2009, och var nu alltså 13 år gammal. Jag hade såklart misstänkt att fågeln hade blivit märkt i sitt bo någonstans i Sverige eller möjligen Norden, men det skulle visa sig att jag hade helt fel. Hon hade ringmärkts under sitt födelseår 2009, men inte i Sverige, och inte i något bo.

Nej, det visade sig att hon ringmärkts mitt under sin första flytt söderut, den 27 oktober 2009, i sydligaste Spanien, alldeles öster om staden Huelva, som i sin tur ligger strax väster om Sevilla. Detta var – i alla fall för mig – lite anmärkningsvärt, för det är ju en sak att ringmärka pulli i ett bo, och en annan sak att ringmärka en flygg ungfågel på väg till Afrika. Men denna unga hona hade alltså på något sätt hamnat i händerna på en ringmärkare under sin första flytt. Lokalen där fågeln ringmärktes, Marismas del Tinto, är en våtmark en bit uppströms från floden Rios delta-liknande utlopp i Atlanten söder om Huelva. Utifrån det geografiska läget föreställde jag mig att hon stannat vid denna lämpliga lokal för att vila och äta inför hoppet över från Europa till Afrika, kanske via det närliggande Gibraltarsundet. Men hur kom det sig att hon kunde ringmärkas? Hade hon råkat ut för en olycka och ringmärkts i samband med det?

Via en intendent på Ringmärkningscentralen fick jag veta att fiskgjusen märkts inom ramen för ett spanskt projekt som drivs av Estación Biológica de Doñana, och att det även fanns ett tidigare återfynd i Gävle av en annan fiskgjuse från samma projekt. Via EBD:s hemsida kunde jag kontakta den spanska ringmärkningscentralen, Oficina Anillamiento EBD, som meddelade att det i Huelva finns en ringmärkare som under lång tid specialiserat sig på ringmärkning av bl.a. fiskgjusar. Jag försökte flera gånger att komma i kontakt med ringmärkaren för att få reda på hur han fångar in fiskgjusarna, men tyvärr utan att få svar. Men han verkar ha en metod, förmodligen med någon form av lockbete och fångstanordning, och på så sätt lyckas han locka ner, fånga och ringmärka gjusarna.

Det råder lite oklarhet om hur lokaltrogna och partnertrogna fiskgjusar är. Läser man på Wikipedia bildar de par för livet, men frågar man kunniga ornitologer verkar detta inte vara säkert belagt. Det verkar åtminstone troligare att de kan bilda par över flera häckningssäsonger. Hanen sägs vara lokaltrogen, d.v.s. återkomma till samma häckningsplats år efter år, medan honan är mindre fast i sin vana. Om häckningslokalen och hanen erbjuder god tillgång på mat och en framgångsrik häckningsplats i övrigt, så bör det i alla fall finnas en chans att honan återkommer och kan häcka med samma hane på samma plats igen.

Hur gick det med avverkningen då? Jo, skogsbolaget var tacksamma för informationen om häckningen, och genomförde i stort sett halva den planerade avverkningen i området under juli, på gott avstånd från området där boet låg. Under vintern har de sedan fullföljt och avverkat resten av området, dock inte precis där boträdet står. Vid besök i januari i år upptäckte jag tyvärr att boträdet skadats och knäckts i en av höstens stormar. Det är lite ironiskt efter allt detta bevakande, men det känns ändå fint att 2022 års häckning fick genomföras med tre flygga ungar som resultat.

Och där lämnar vi denna historia, i alla fall för den här gången. I skrivande stund är det mitten av februari, och om cirka en och en halv månad återkommer våra fiskgjusar tillbaka till Sverige igen. Jag kommer självklart att göra några besök på denna häckningslokal, för att se om fiskgjusarna kan bygga ett nytt bo i resterna av trädet, eller i något av träden intill. Och såklart för att se ifall honan gul 7X / 1021160 återkommer till Strängnäs i år igen.

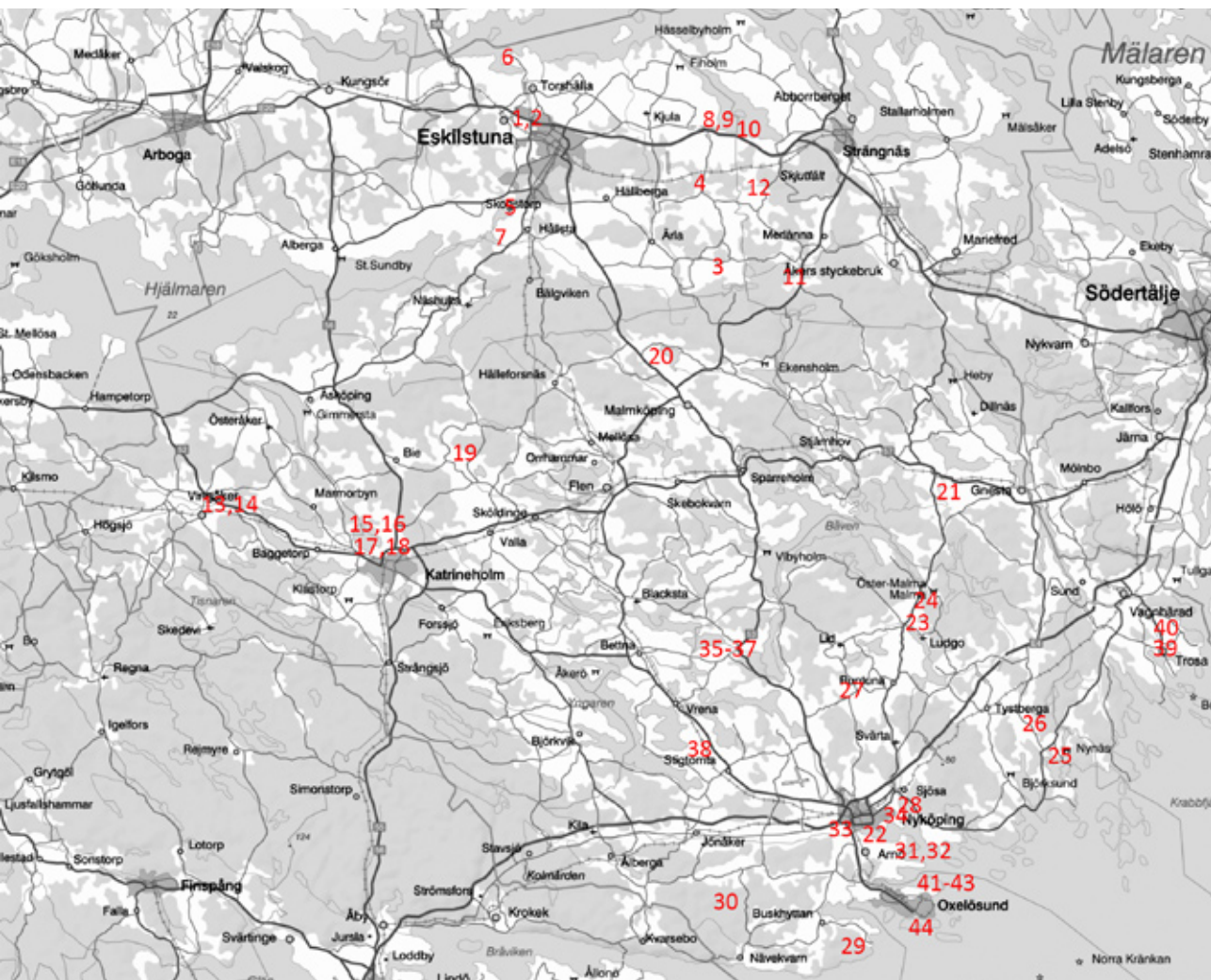
Fågeltorn, plattformar och gömslen i Sörmland

**Text och foto: Torbjörn Winqvist
(om inte annan fotograf anges)**

Du som gärna sitter i soffan och planerar framtida utflykter kan här botanisera bland alla de 44 fågeltorn, plattformar och gömslen som kan besökas inom Sörmlands läns gränser. När du vill ha mer utförlig info om en viss lokal, sök upp denna i den utmärkta sajten Sörmlands fågellokaler "lokaler.fso.one" som fungerar både för smartphones och stora datorskärmar. Bl.a. finns här detaljerade vägbeskrivningar och lokalkartor. Nya lokaler fylls på efterhand, i dagsläget är det lite dåligt med lokaler från den norra länsdelen.

För varje lokal anges koordinater (WGS84 dec) för parkering. För mer detaljerad vägbeskrivning hänvisas till den nämnda sajten Sörmlands fågellokaler.

Tips: Om du skriver in koordinaterna för en parkeringsplats i en webbläsare kommer en karta fram där den angivna positionen framgår, ganska behändigt!

Eskilstuna

Två fågeltorn i Ekeby våtmark vid Eskilstunas västra sida

Fågeltornet (1) inne i våtmarken

De 8 avloppsdammar som bildar 40 ha stora Ekeby våtmark är delvis öppna under vintern. Under våren finns flertalet simandsarter, doppingar och gäss på plats. Framåt sommaren hörs bl.a. trastsångare, gräshoppsångare och flodsångare. På hösten rastar sydflyttande fåglar. Vintertid brukar udda övervintrare som bläsand och kricka synas, emellanåt även forsärla. Området är artrikt, bland rariteter som siktats kan nämnas amerikansk kopparand, skärfläcka, tuvsnäppa, kentsk tärna och pungmes. Under hela året ses gråhäger, havsörn, rörhöna och kungsfiskare. Ett informationshus är uppfört i anslutning till fågeltornet inne i våtmarken. Några av dammarna är inhägnade och kan enbart studeras från stigarna eller fågeltornen. Det finns en stor parkering. Lokalen är anpassad både för grupper och funktionshinderade. Det saknas toalett inom området. Undre våningen på det centralt belägna tornet inne i våtmarken har bra utsikt mot damm 3 åt öster och fördelningskanalen justväster om tornet, från det övre planet ser man de flesta dammarna. Tornet ligger en kort promenad från den centrala p-platsen (59.2317, 16.2731). En ramp underlättar att nå första våningsplanet. Bra tillgång till bänkar och bord finns kring fågeltornet och vid informationshuset samt på grönyrtorna däromkring.

1. I det röda huset bakom tornet inne i våtmarken lämnas information om våtmarken. Utsikt över de reningsdammar som ligger norr och öster om tornet inne i våtmarken.

Folkestatornet (2),

vid områdets västra kant, har den bästa utsikten över dammarna 4 och 5. P-plats (59.391250, 16.452761) finns intill tornet invid Folkestaleden strax NO om ReTuna Återvinning. Året runt-lokal mellan Hällbybrunn och Eskilstuna. Tornens nedre våningsplan är tillgängligt för funktionshinderade. Folkestatornet har medljus eftermiddag och kväll, lokalen störs av trafikbullret från Folkestaleden.

2. Man parkerar invid Folkestatornet, med infart direkt från Folkestaleden. Vyn från Folkestatornet mot de västra dammarna.

Fågeltornet (3) vid Flättsjön 25 km SO om Eskilstuna

Flättsjön omges av vida vassar i ett tilltalande gammalsvenskt landskap. Den tidigare sänkta sjön restaureras av och till för att öppna vattenspegeln och strandängarna i riktning mot tornet. Sångsvan och trana häckar nästan årligen i Flättsjön och även fiskgjuse häckar i området. Göktyta är en karaktärsfågel. De stora vassarna drar till sig brun kärnhök och lärkfalk. Under flyttning ses blå kärnhök. Vid högt vårvatten attraherar en blå bård utanför vasskanten simänder och beckasiner. Buskskvätta, ormvråk och fjällvråk ses återkommande. Ängshök har observerats. Flättsjön ligger söder om vägen mellan Årla och Länna bruk. Man kan parkera c:a 50 m SO om tornet (59.2609, 16.7882). Tornet är beläget c:a 500 m NNO om sjökanten, varför morgnarna har bästa medljuset.

3. Tornet intill vägen och dess vy över Flättsjön

Fågeltornet (4) vid Nasen 15 km ost om Eskilstuna

Den lilla och grunda sjön Nasen omges av skog och kulturmark. I gränsen mellan sjö och vasshav finns många vassruggar och laguner. Sjön är ett fågelskyddsområde och området är både djur- och fågelrikt. Ett torn står i vasskanten NO om sjön. Nasen är intressant så länge sjön är isfri. Bland häckande fåglar märks sångsvan, gräsand, kricka, sothöna, vattenrall, brun kärnhök, sävsparv, rörsångare och sävsångare. Simänder som rastar är bl.a. snatterand, bläsand och ärta. Dykänder är mindre vanliga, men vigg och knipa ses årligen. Vid lämpligt vattenstånd rastar vidare som glutt-snäppa, svartsnäppa, grönbena och brushane. Gråhäger, fiskgjuse, lärkfalk, ormvråk och bivråk ses ofta från tornet. Trana, havsörn, skrattnås, tofsvipa och skäggmes ses återkommande. Kring sjön ses även tornseglare. Parkeringsplats finns invid gården Karlkulla (59.3347, 16.7691), som ligger vid väg 905 knappt 5 km S om Barva kyrka. Skyltar visar vägen mot tornet, en promenad efter en grusväg och en skogsstig, tillsammans c:a 1,2 km. Morgon och förmiddag ger bästa ljuset.

4. Tornet står i skogsbrynet med utsikt över sjön Nasen och de vida vassar som omger den.

Fågeltornet (5) vid Närsjöfjärden 9 km SO om Eskilstuna

Närsjöfjärden är en omtyckt fågelokal, särskilt för de som vill möta tidiga vårfåglar. Fågeltornet, beläget invid stranden, ger god utsikt över fjärden, som blir isfri tidigt. Medljus morgon och förmiddag. Tubkikare rekommenderas då fjärden är stor. Till tidiga rastare hör skäggdopping, salskrake, vigg, knipa, sothöna, fisktärna, skrattnås, havstrut och gråtrut. Sporadiskt ses sjöorre, bläsand, kricka, skedand samt storlom. Bland häckfåglarna märks knölsvan, skäggdopping, gräsand, knipa, snatterand, sothöna, vat-

5. Tornet står i skogskanten med vid utsikt över Närsjöfjärden åt väster.

6. Plattformen vid Skäret på MälARBADENS västra sida med strandängan åt söder.

tenrall, sävparv, rörsångare, trastsångare och vissa år skäggmes. Under våren tutar rördrom i vassarna. Brun kärrhök, ormvråk, lärkfalk och fiskgjuse häckar i grannskapet och ses från fågeltornet. I övrigt ses frekvent tornfalk, spårhök och havsörn, ibland även fjällvråk, pilgrimsfalk och kungsörn. Från Husby-Rekarne kyrka följer man vägen västerut mot Sandbankarnas stugområde c:a 1,5 km. Strax innan skyltar "Ej obehöriga motorfordon" vid entrén till sommarstugeområdet finns en gästparkering (59.3165, 16.4256) på vänster sida. Därifrån går en stig åt SV till fågeltornet c:a 350 m bort.

Plattform (6) vid Skäret invid MälARBADEN 9 km NNV Eskilstuna

I naturreservatet Skäret ger tornet överblick över en betad strandäng ner mot Väsbyviken i söder, som är en del av Mälaren. Strandängan är periodvis fuktig, vilket lockar vadare. Det omgivande landskapet är varierat med ek- och askdungar. Under flyttperioderna rastar bläsand och snatterand och även årta. Rördrom hörs tidigt. Av vadarna noteras främst tofsvipa, enkelbeckasin, skogssnäppa och grönbena. Även sångsvan och grågås brukar ses. Havsörn, brun kärrhök, fiskgjuse och lärkfalk födosöker i området. Fem hackspetsarter har noterats i reservatet liksom rödvingetrast och flera arter sångare. Sväng från MälARBADEN in på August Ståhlbergs väg. Följ denna väg fram till Väsbyholmsvägen. Ta vänster. Efter c:a 60 m finns parkering (59.4478, 16.4232). Från parkeringen är det c:a 75 m väg fram till den handikappanpassade plattformen.

Fågeltorn (7) vid Tandslavan 15 km SV om Eskilstuna

Tandslavan är en vik av Hyndevadsström i Hedlandets naturreservat. Tornet vänder sig mot öppna vattenytor åt NO på kikarvänligt avstånd. Området är bl.a. känt för sitt stora inslag av nattsjungande fåglar. Häckande fågelarter är bl.a. knölsvan, grågås, rördrom, brun kärrhök, skäggdopping, sothöna, gräsand och knipa. Vår och höst rastar vigg, storskrake, bläsand liksom grågås. Använd Hedlandets naturreservats parkering (59.274911, 16.399203). Följ vägen åt norr 300 m, ta av åt höger. Strax börjar en blåmarkerad (nydragen) stig c:a 1 km åt norr genom betesmark och skog fram till tornet. Medljus hela dagen utom tidig morgon. Tornet är inte anpassat för funktionshindrade.

7. Trolsk skogsmark omger Tandslatornet.

Tre fågeltorn vid Sörfjärden mellan Eskilstuna och Strängnäs

Sörfjärden är en grund vik, känd som ett av Mälarens fågelrikaste områden, 239 arter har noterats (2020). I det 200 hektar stora naturreservatet finns flera välbesökta lokaler, varav tre fågeltorn, samt fältstationen Rördrommen. Sörfjärden är känd för sitt rika bestånd av brun kärrhök och rördrom. I de vidsträckta vassarna finns skäggdopping, vattenrall, sothöna, småfläckig sumphöna (ej årlig), sävsångare, rörsångare, trastsångare och skäggmes. Fiskgjuse och lärkfalk häckar och blå kärrhök och havsörn ses. Stora mängder gäss och änder rastar under sträckperioderna. Rastande vadare är bl.a. grönbena, gluttsnäppa, svartnäppa och brushane. Många rariteter har noterats såsom rödhuvad dykand, ägretthäger, vit stork, ängshök, aftonfalk, jaktfalk, mindre sumphöna, svarthuvad mås, vassångare och busksångare. Bäst är att parkera invid fältstationen (59.3813, 16.7952), det är närmast fågeltornen. Mer info om Sörfjärden finns på "www.rordrommen.nu".

Rördromstornet (8)

intill Örsundet är beläget strax söder om fältstationen Rördrommen. Tornet är i två våningar varav den nedre är funktionsanpassad. Från tornet kan man blicka ut över en bred siktgata i vassarna.

8. Rördromstornet nås via c:a 150 m grusväg från p-platsen. En bred siktgata hålls öppen i vassarna utanför tornet.

Kvarnbäckstornet (9)

är beläget på södra sidan av Örsundet c:a 300 m rakt söder om Rördromstornet. Båda tornen vänder sig i princip mot samma öppna vattenyta. C:a 200 m söder om bron leder en stig och spång fram till tornet. När vattenståndet i Mälaren är högt blir tornet omflutet av vatten. Utanför tornet finns en fräst siktgata ut i vasslandskapet. Här har man fint medljus hela dagen då tornet är vänt åt norr. Det är inte anpassat för funktionshindrade.

9. Kvarnbäckstornet på södra sidan av Örsundet nås från vägen via c:a 250 m stig och spång

10. Från Eksågstornet överblickas den sydöstra delen av Sörfjärden vattenytor inkl. Lindön.

11. Från tornet kan öppna vattenytor i vasshavet spanas av.

Eksågstornet (10)

är en funktionsanpassad plattform som ligger i anslutning till Eksågsåns utlopp. Här kommer man åt en stor del av vattenpegeln i östra delen av fjärden Sörfjärden. Tubkikare rekommenderas eftersom det ofta är långt till många av fåglarna. Våren är den mest besöksvärda årstiden. När isen släpper brukar salskrake, sångsvan, skäggdopping, storskrake, vigg och knipa anlända. Enstaka snatteränder och en del bläsänder rastar, fisktärnor ilar fram över vattnet i jakt på föda. Under andra halvan av april och en bit in i maj rastar mindre flockar med sjöorre långt ute på fjärden. Tillfälligt har både kungsfiskare, gråhakedopping, svärta och alfågel observerats. Plattformen är beläget c:a 3,5 km närmare Strängnäs. Parkeringsmöjlighet för flera fordon finns (59.3722, 16.8619), varifrån en 100 meter lång grusväg leder ut till tornet, som kan nås med rullstol.

Strängnäs

Fågeltorn (11) vid Valnaren mellan Strängnäs och Malmköping

Träsksjön Valnaren består huvudsakligen av vass. Sjön har återuppstått med en bävers hjälp, som gjort en fördämning i ån västerut. Bäst är att skåda vid sjöns västra del, där man från tornet kan överblicka den översvämmade ängen, inkl. den skrattnäskoloni som finns där. Det kan löna sig att spana från stigen på väg ut mot tornet. På våren ses rastande vadare såsom grönbena, gluttsnäppa, brushane och svartsnäppa och någon gång dvärgbeckasin och smalnäbbad simsnäppa. Från vassarna hörs rörsångare, sävsparv, vattenrall och ibland trastsångare. Från tuvorna intill utkiksplatsen hörs småfläckig sumphöna. Brun kärrhök och lärkfalk ses jaga över vassarna, och ibland ses stenfalk och fiskgjuse. På vattnets blanktytor ses grågås, kanadagås, sångsvan, svarthakedopping, kricka, gräsand, brunand, skedand, årtar, snatterand och sothöna. På motsatta sidan av träsket ses ofta trana gå och beta. Skogssnäppa och enkelbeckasin finns förstås också. Valnaren ligger strax väster om riksväg 55, halvvägs mellan Strängnäs och Malmköping, vid f.d. Byringe station. Från Strängnäs mot Länna bruk. Fortsätt 700 meter förbi gården med Mörtsjön på höger sida. Följ vägen till höger 900 meter mot Krusstugan 4 och sväng nästa väg till vänster efter en skarp vänster-högerkurva. Åk 400 meter och parkera (59.2405, 16.9188) bilen i anslutning till en vägbom (kan vara dåligt med P-platser) och promenera sedan ned till sjön och fågeltornet (59.2368, 16.9128). Medljus under eftermiddag och kväll. Tubkikare rekommenderas.

Fågeltornet (12) vid Öknasjön 13 km SV Strängnäs

Öknasjön är en grund slättsjö om hela 67 ha, med små vassöar insprängda i de stora säv- och starrmaderna. Det är en vår- och sommarlokal som från sensommaren till stor del blir igenväxt. Tornet vid sjöns södra spets omges främst av videbuskar och sumpig lövskog. Här har man medljus hela dagen. Redan i början av april är det värt att besöka sjön. Efter stigen mot tornet som följer Gavelån, ses ofta skogssnäppor rasta vid dikeskanten. Nere vid sjön ligger redan krickor, bläsänder, grågäss och sångsvanar, ibland skedänder och årtor. De flesta vadarna ses i början av maj, såsom grönbenor, svartsnäppor, brushanar, storspovar och sällsynt myrnsnäppor i slutet av maj. Sävsångare, gulärlor, gräshoppsångare och näktergal är säkrare i slutet på maj, liksom lärkfalk och småfläckig sumphöna. Några lärkfalkar vässar hotfullt sina vingar i luften, medan bruna kärnhökar metodiskt spanar av de svagt rasslande vassbältena. Svarttärna har noterats. Parkeringsplatser (59.312833, 16.840540) finns efter vägen mellan Tobo och Prostökna. Följ bäcken norrut c:a 400 m genom beteshagar, vik av åt höger mot en 200 m lång spången till fågeltornet. (En översyn av spången planeras.)

12. Tornet vid Öknasjön och dess vy över sjön.

Vingåker

Fågeltorn (13) vid reningsverket strax öster om Vingåker

Vid reningsverket finns anlagda reningsverksdammar omgivna av vassar och gräsytor. Vingåkersån passerar strax bakom dammarna. Närheten till jordbruksmark bidrar till områdets varierade biotoper. Från fågeltornet har man en fin vy över dammarna, med bra medljus under eftermiddag och kväll. Vår och sommar ses svarthakedopping, smådopping och rörhöna. Från snåren runt dammarna hör man på försommaren många sångare. Vid nattlyssning har hörts bl.a. flod-sångare, kärrsångare, busksångare och härm-sångare. Sväng av från väg 52 vid skylten Reningsverk. En stor parkering (59.053100, 15.893800) finns intill entrén till reningsverket. Fågeltornet finner man inne i ekdungen strax invid. Lokalen passar bra för besök med grupper. Man behöver dock gå upp i tornet för att kunna se dammarna. Nattlyssning går däremot bra från parkeringen.

13. Fågeltornet står nära reningsdammarna.

14. Sjövikstornet med inbyggd undervåning

Sjövikstornet (14) strax NO om Vingåker

Tornet ligger vid Vingåkersåns mynning i sjön Kolsnaren. Från tornet har man bra utsikt över Kolsnarens nordvästra delar som är tämligen grunda. I området finns strandskog, vassbälten och jordbruksmark. Lokalen är bäst på våren och hösten med rastande fåglar. Utsikt åt öster och norr, d.v.s. fint medljus från förmiddagen. Då isen spricker upp vid Vingåkersåns utflöde i sjön samlas många fåglar i den vak som bildas nära tornet, framför allt gäss, krickor, knipor, storskrakar, skäggdoppingar och sothöns. Under sommaren är det de häckande fåglarna som dominerar, däribland den bruna kärrhöken och rördrommen. Fiskgjusen söker föda i sjön, i strandskogen ser och hör man mindre hackspett och i vassarna finns rör- och sävsångare men också näktergal och trastsångare. Ovanligare arter som noterats är citronärsla mindre sångsvan, prutgås, svärta, sjöorre, röd glada och busksångare. En parkeringsplats (59.0516, 15.9042) är belägen invid väg 52 strax öster om Vingåkersån. Härifrån leder en skyltad stig och spång ut till tornet 300 m längre bort. Lokalen passar bra för besök med grupper, men inte för personer med funktionshinder.

Plattform (15) på Vännervassön i Näsnares NV ända

Här har man god utsikt över sjön och ett antal mindre öar. Parkera invid fyrvägs korsningen Vännevad/Vännervass (59.026718, 16.12905). Följ därifrån vägen åt öster mot sjön. Efter c:a 200 m, där vägen svänger skarpt åt vänster, följ traktorvägen ned till sjön. Från vasskanten finns en 300 m lång spångad led ut till Vännervassön. Plattformen står på öns SO spets. Bästa tiden är höst och vår, med bra medljus under sen eftermiddag och kväll. I anslutning till plattformen finns en grillplats.

15. Från plattformen på Vännervassön överblickas sjön Näsnares norra delar.

Katrineholm

Fågeltorn (16) vid Lilla Näsnaren nära Katrineholm

Ett torn vid stranden med bra utsikt över sjön finns vid sjöns SV hörn. Sjön Lilla Näsnaren är en grund slättsjö som omges av en varierad natur med hagar, skogar och våtmarker. Den har förbindelse med den större Näsnaren. När våren kommer och isen har släppt kommer de första svanarna och gässen. Sedan följer änder och skäggdoppingar. Rödrömmen hörs liksom rör- och sävsångare. Under sommaren ses svanar, gäss, änder, skäggdoppingar, sothöns, måsar och tärnor. Havsrör, brun kärrhök och fiskgjuse ses ofta patrullera över sjön. På hösten rastar stora antal av änder t.ex. bläsand, kricka, snatterand, brunand, vigg och salskrake. Antalet rastande salskrake brukar vara omkring 500 individer. En mindre p-plats finns innan bron över sundet till Näsnaren, strax efter Gersnäs gård (59.0123, 16.1959). För att nå obs-platsen går man c:a 150 m meter genom en kohage. Bästa tid är vår och höst. Bästa ljusförhållandena är från sen förmiddag fram till kvällen.

Två fågeltorn (17) (18) vid sjön Näsnaren nära Katrineholm

Vid Näsnaren ca 2,5 km NV om Katrineholms C nära Katrineholms gård finns ett äldre torn, Mogetorpsornet, (17), drygt halvvägs från parkeringen passerar stigen det gamla tornet, varifrån man har vid utsikt åt väster över Mogetorpsviken. Här är ljuset bäst fram till lunch. Entrén till tornet har tidvis hållits låst. Den nyare Tornstugan (18) finns vid uddens NV hörn. Vid Tornstugan finns en rymlig plattform samt ett torn (balkong) för ett par personer som nås via en utvändig trappa. Härifrån har man fri utsikt åt norr och väster över sjön. Bästa tiden att skåda är vår och höst från morgonen fram till tidig eftermiddag. Från tornet ses större delen av sjön och de flesta fåglarna i Näsnaren ses oftast från Tornstugan. Parkeringsplatser (59.002887, 16.185353) finns efter vägen ut mot Katrineholms gård. Härifrån leder en cykelvänlig stig ut till Tornstugan en knapp km bort. På vägen ut behöver man öppna/stänga en grind och passera en fårist. Där finns även ett torrdass. Sjön Näsnaren är en grund slättsjö som omges av en varierad natur med hagar, skogar och våtmarker. Det är en av Sörmlands bästa fågellokalerna för rastande och häckande sjöfåglar. När isen har släppt kommer de första änderna. Här rastar också sjöorre, svärta, bergand och alfågel. Rödrömmen och vattenrall hörs liksom olika sångare.

16. Tornet vid Lilla Näsnaren. Utsikt över Lilla Näsnaren.

17. Det gamla tornet vid Mogetorpsviken

Under sommaren ses svanar, gäss, skäggdoppingar, sothöns, måsar och tärnor. Havsörn, brun kärrhök, lärkfalk och fiskgjuse ses ofta patrullera över sjön. I vassarna finns skäggmes, säv- och rörsångare och ibland även trastsångare. På hösten rastar stora antal av änder t.ex. blåsand, kricka, snatterand, brunand, vigg och salskrake. Ovanligare arter som setts är bl.a. rödhuvad dykand, svarttärna, dvärgmåsk och kungsfiskare.

18. Tornstugan. Vassen utanför plattformen vid Tornstugan slås numera varje år för att hålla utsikten fri.

Plattform (19) vid Ökna säteri 11 km NO om Katrineholm

Från plattformen har man fri utsikt mot slättsjön Floden åt nordväst och de vida vassar och gräsmarker som omger denna. Bästa tiden för att se flest fåglar här är på våren innan maderna runt sjön torkar upp. Tidigt på våren rastar sångsvan och flera arter av gäss i stora antal. Även en hel del änder rastar här liksom flera arter av vadare. Från vassarna hörs ofta rördrom och ibland småfläckig sumphöna och trastsångare. På fälten i omgivningarna kan man under försommarkvällar höra vaktel och kornknarr spela. Av rovfåglar ses ofta brun kärrhök, havsörn, ormvråk och fiskgjuse. Ovanliga arter som noterats är bl.a. mindre sumphöna, myrspov, dvärgbeckasin, jorduggla och snöparv. Ökna säteri ligger invid väg 677 mellan Bie och Sköldinge. Plats för flera bilar finns invid en transformatorstation (59.076473, 16.316391) intill vägen c:a 200 m väster om huvudbyggnaden. Undvik dock att blockera utfarten från garagebyggnaden intill. Plattformen är belägen i en inhägnad hage med elstängsel c:a 50 m åt norr, som går att passera nära garaget. Inne i hagen finns en trappa med räcke, vilket underlättar att ta sig fram till plattformen.

19. Plattformen vid Ökna säteri och dess utsikt mot sjön.

Flen

Navestatornet (20) (NV delen av Skundern) 5 km norr om Malmköping

Navestasjön är en vassomgärdad vik av den grunda slättsjön Skundern norr om Malmköping. Ett fågeltorn står på en udde invid sundet mot övriga sjön. Skundern har visat sig ha många ornitologiska kvalitéer. Sjön omges av jordbruksmark och skog. Karaktärsarter för hela Skundern är grågås, trana, gråhäger, skrattmåsar och fisktärna. Under sensommaren och hösten ses olika änder rugga och rasta vid sjön. Storskrake kan ses i flockar under höst och vår och i anslutning till dessa påträffas ibland salskrake och småskrake. Sjöorre rastar regelbundet, men oftast fåtaligt, i sjön under april-maj. Under sommarnätter har småfläckig sumphöna, gräshoppssångare, flodsångare och kärrensångare hörts från kantzonerna mot sjön, och i vassen hörs ibland trastsångare. Parkera c:a 100 m efter Bråhovda såg (59.178143, 16.6821071). Gå utmed åkern till höger c:a 400 m så kommer du fram till tornet.

20. Avståndet från tornet till sjökanten är c:a 200 m.

Gnesta

Gömsle (21) vid Haversjön 3 km S Björnlunda

Lokalen är en ganska igenväxt vassjö som omges av jordbruksmark och skog, där ängarna runt sjön som tidigare betades håller på att växa igen. I skogskanten söder om sjön finns ett gömsle med fint medljus hela dagen. Varje vår under ismältningen sker ett sällsamt skådespel då havs- och gråtrutar tillsammans med fiskmåsar och kråkor slåss om att kalasa på alla de fiskar som har dött och frusit fast i isen under vintern. Här rastar gäss, tranor och olika vadarfåglar. Speciellt grönbenor brukar vara talrika, men även ovanligare vadararter som svartsnäppa och dvärgbeckasin ses. Under sommaren kommer fiskgjusen dagligen och fiskar i sjön. I vassarna häckar sångsvan, trana, brun kärnhök, rördrom, vattenrall och de evigt sjungande rör- och sävsångarna. Ovanligare arter som noterats vid och omkring sjön är rödhalsad gås, aftonfalk, mindre sumphöna, småfläckig sumphöna, härfågel och vassångare. C:a 3 km söder om Björnlunda efter väg 223 finns en liten skogsväg åt öster skyltad med fågeltorn, c:a 100 m norr om avtaget mot Sandvik och Kleva. Några bilar kan parkeras innan vägbommen (59.0395, 17.1667). Följ vägen c:a 200 m till ett stort flyttblock, varifrån en stig leder åt norr c:a 200 m till gömslet.

21. Gömslet vid Haversjön samt avståndet till öppen vattenytor c:a 200 m.

Nyköping

Plattform (22) vid Arnö Strandpark söder om Stadsfjärden

Ett vassområde vid Stadsfjärdens västra ända har omvandlats till en strandäng med vass och betande djur. En plattform vid strandkanten överblickar delvis fjärden och närbelägna stränder. Här ses främst häckande och rastande fåglarna under vår och sommar. På de delar som är strandäng ser man tofsvipa, rödbena och enkelbeckasin. I vassen hittar man rörsångare, sävsångare och sävsparv. I kantzonerna mot annan biotop finns rosenfink, näktergal, svarthätta, trädgårdssångare, törnsångare, gårdsmyg och gransångare. Från centrala delar av Nyköping, följ vägen söderut mot Arnö på Arnöleden en knapp km. Ta av åt vänster efter bron över Kilaån och följ Strandparksvägen c:a 500 meter till en parkering (58.738273, 17.014206) på vänster sida invid en lekpark. Gå norrut genom lekparken, en gångväg leder till plattformen. Våren är den bästa tiden. Då plattformen vänder sig åt norr har man medljus under hela dagen. Området är anpassat för grupper samt funktionshindrade då stigarna är anpassade samt att plattformen är gjord för att komma upp med rullstol. Observera att stigarna inte är vinterplogade.

22. Plattformen vid Arnö Strandpark.

Plattform (23) vid Aspamaden mellan Nyköping och Björnlunda

Maden vid Aspa genomkorsas av bäcken Storån på sin väg mot Ludgosjön. Ångarna kring maden betas av nötkreatur som håller markerna öppna. Från en plattform kan madens centrala delar överblickas. Lokalen har sin storhetstid under våren då markerna översvämmas. Då ses stora mängder grågås, sångsvan, gräsand, kricka och bland dessa smyger det ofta in någon mindre sångsvan. Lite senare kommer en del vadare hit, framförallt tringaarter såsom grönbena. Näktergal och rördrom hörs från Ludgosjöns kantzoner. Under försommaren brukar lyssning på natten ge bra utdelning. Genom åren har många ovanliga arter noterats såsom kornknarr, vassångare, flodsångare och busksångare. Aspa lig-

ger 23 km norr om Nyköping vid väg 223 c:a halvvägs mot Björnlunda. Plattformen finner man c:a 400 m öster om Aspa efter väg 219 mot Ludgo kyrka. Mittemot en f.d. bensinmack finns plattformen som man skådar ifrån och där går bra att parkera (58.9260, 17.1047). Då plattformen ligger vid madens norra sida kan motljus mitt på dagen bli besvärande. Plattformen är tillgänglig för funktionshindrade.

23. Plattformen vid Aspamaden.

Plattform (24) vid Långbromaden mellan Nyköping och Björnlunda

Maden är en iordninggjord våtmark som är omgiven av skog och jordbruksmark. En mindre plattform finns vid våtmarkens NV hörn. Det är en vår- och sommarlokal som har medljus eftermiddag och kväll. Lokalen hyser en hel del fågel under framför allt vår och sommar. Här finns flera par med svarthakedopping, smådopping, snatterand och även häckande sångsvan. Av lite ovanligare arter har bl.a. småfläckig sumphöna, dubbelbeckasin, smalnäbbad simsnäppa och trastsångare noterats. Långbromaden ligger utefter östra sidan av väg 223 mellan Nyköping och Björnlunda, c:a 2 km norr om samhället Aspa. En p-plats (58.9433, 17.1184) finns vid observationsplattformen. Lokalen passar för besök med mindre grupper. Funktionshindrade kan skåda från parkeringsplatsen.

24. Plattformen vid Långbromaden

Fågeltorn (25) vid Furholmen nära Nynäs slott NO om Nyköping

Furholmen är känd för sitt rika bestånd av grovstammiga vildaplar och hagtornsträd. En strandäng förbinder holmen med Brevikshalvön. På Furholmens sydspets finns ett fågeltorn med fri sikt mot söder över insjön Trobbofjärdens öppna vattenytor, som är värt att besöka vår, sommar och höst. Vår och sommar ser man de vanligare simänderna och dykänderna. På hösten samlas ofta stora flockar av vigg och bland dessa viggas en del bergänder och salskrakar. Havsrömen patrullerar givetvis av området efter föda. I skogsmarkerna runt tornet hör man de flesta av de vanliga arterna av mesar och spettar, även en del trastar. Gärdsmyg och siskor rastar här på hösten. Nynäs slott nås från E4 norr om Nyköping via avfarten mot Tystberga, varifrån skyltar visar vägen. Kör förbi slottet 1,7 kilometer till en stor parkering (58.796783, 17.379728) på vänster sida. Från parkeringen får man gå genom hagmarker åt sydost c:a 1 km. En spång leder över en strandäng till Furholmen. Då god skyltning saknas är det bra ha med en karta. Tornet vänder sig åt söder, och har en regnskyddad undervåning. Området är rikt på insekter och florán är av en sällsynt typ med inslag av lundväxter som skogsknipprot, lundslok och lundviol.

Gömsle (26) vid Grinda Våtmark NO om Nyköping

Den anlagda våtmarken består av flera dammar där dybankar friläggs under perioder med lågvatten. I området runt våtmarken finns brukad mark och skogsmark. På en kulle norr om dammarna finns ett äldre gömsle. I våtmarken rastar stora flockar med grågäss och sångsvan. Vid perioder med lågvatten rastar en hel del vadare, framför allt tringavadare som grönbena, svartsnäppa och mer sällan smalnäbbad simsnäppa och myrsnäppa. Här häckar svart-hakedopping, smådopping, kricka, snatterand och ibland skedand och mindre strandpipare. I området runt våtmarken finns hela tiden havsrör, ormrör och tornfalk. Ovanliga arter som noterats är bl.a. tuvsnäppa och skärfläcka. Våtmarken ligger vid Grinda gård halvvägs efter vägen mellan Tystberga och väg 219 nära Nynäs slott. Man kan parkera på åkern på södra sidan av vägen (58.8341, 17.3119), mitt emot infarten till Gamla Grinda, c:a 300 m NV Grinda gård, se skylt vid vägkanten. Trästolpar markerar var man kör in på åkern. Gömslet står uppe på kullen åt SO, med vid utsikt över dammarna. En stig börjar vid kullens närmsta (norra) hörn. Lokalen passar för besök med grupper men inte för funktionshindrade. Tyvärr skymts utsikten mot våtmarken av en del växtlighet.

26. Gömslet på kullen på våtmarkens norra sida.

Foto de fyra översta: Torbjörn Winqvist
Foto det nedersta: Jan Hägg

25. Furholmstornet har en regnskyddad undervåning. Utsikten över Trobbofjärdens södra delar.

27. Plattformen vid Hårsta våtmark (Segerstad våtmark). Vy över våtmarken.

Plattform (27) vid Hårsta Våtmark (Segerstad våtmark) norr om Nyköping nära Runtuna

Lokalen är en tämligen nyanlagd våtmark som redan har dragit till sig många fågelarter. Våtmarken är omgiven jordbruksmark och i norr skog. Från en plattform har man god utsikt över våtmarkens NV del. Våren, sommaren och förhösten är den bästa skådartiden. Här hittar man flertalet simänder som bläsand, snatterand, kricka och skedand. Emellanåt siktas ärta och stjärtand liksom smådopping och svarthakedopping. Rastande vadare ses ibland bl.a. ljungpipare, kustpipare, storspov, myrspov. Av calidrisvadarna har man noterat bl.a. spovsnäppa och småsnäppa. Av rovfågeln är fiskgjuse, sparvhök, duvhök och brun kärrhök de vanligaste tillsammans med ormvråk. Sällsynt har även kungsörn, röd glada, pilgrimsfalk och rosenstare noterats. Våtmarken ligger c:a 3 km VSV om Runtuna på norra sidan om Hårsta gård. Man kan parkera invid vägen nära våtmarkens NO hörn (58.870170, 17,012264). Följ vägen/hjulspåren som följer skogskanten åt väster, efter c:a 400 m når du plattformen. Denna är inte anpassad för funktionshindrade. Under dagen kan motljuset bli besvärande.

28. Fågeltornet på Labro ängar med utsikt över ängar och Sjösaviken. Foto: Jan Gustafsson

Fågeltorn (28) vid Labro Ängar invid Nyköpings östra sida

Labro ängar är ett naturreservat som domineras av betade ängar och lövskogsdungar med många ekar och hasselbuskar. Området är rikt på fågel och även botaniskt intressant. Från fågeltornet har man bra utsikt över havsviken Sjösaviken och de vida strandängarna åt norr. På våren ansamlas stora mängder svanar, gäss och sim- och dykänder i Sjösaviken, inkl. stora antal bergänder. På strandängarna nedanför fågeltornet kan man se en del vadararter födosöka liksom de betade ängarnas arter, som ängsoplärka och tofsvipa. På hösten ses nötkråka samla hasselnötter. Bland ovanligare arter kan nämnas Sörmlands första svarthalsade trast, silkeshäger, ägretthäger, stäpphök, tuvsnäppa och dubbelbeckasin. Om man utgår från norra infarten till Nyköping från E4, följer man skyltning (väg 219) Studsvik. Vid trafikljuset svänger man vänster mot Studsvik (väg 219) och sedan höger vid nästa trafikljuskorsning. Nu följer man Ängstugevägen tills man kommer till en mataffär, och precis innan den svänger man in på Trillingsbergsvägen. Man följer denna väg tills man kommer fram till nästa väg som heter Tuvhättevägen. Strax efter Tuvhättevägen på vänster sida finns en parkering för reservatet (58.756105, 17.074379). Följ sedan skyltning/stigar in i området. Det är ganska långt innan man kommer in i reservatet (nära 500 meter) och ännu längre till fågeltornet (ytterligare c:a 600 meter). Tornet är beläget i norra hörnet av det barrskogsparti som gränsar mot Sjösaviken. Skyltningen är sparsam varför en karta kan vara till hjälp. Lokalen är anpassad för besök med grupper, men inte för funktionshindrade. Gott medljus hela dagen från tidig förmiddag.

Fågeltorn (29) vid Långsjön Ålbäck 20 km S Nyköping

Långsjön är med sin yta på drygt 30 hektar en av Södermanlands största våtmarker. Det tidigare igenväxta området har restaurerats. Under våren finns nu stora öppna vattenspeglar. Allteftersom sommaren framskrider breder gräsmarker ut sig förutom vid de muddrade kanalerna. Numera ses flera arter simänder i området såsom gräsand, kricka, snatterand, skedand tillsammans med vigg och sothöns. Även smådopping, svarthakedopping och sångsvan har återvänt. Tofsvipa, enkelbeckasin och mindre strandpipare häckade redan under första året efter restaureringen. Rastande tringor finns också såsom grönbena, gluttsnäppa och brushane. Under försommarens ljumma nätter hörs kattuggla, nattskärna och näktergal runt sjön. Tillfälligt har ägretthäger och ringand noterats. Lokalen ligger nära gården Ålbäck c:a 5 km söder om samhället Buskhyttan som ligger 15 km söder om Nyköping. Inne i Buskhyttan, ta av mot Hummelvik och efter c:a 700 m mot Ålbäck. Följ den smala och ringlande grusvägen. Strax innan gården Ålbäck, sväng vänster vid tydlig skylt Parkering, våtmark, fågeltorn. En rymlig parkering (58.630585, 16.990963) nås efter c:a 300 m. Tornet står på en udde 100 m norr härom. Stigen ut till tornet är gjord för grupper och för personer med funktionshinder. Fint medljus hela dagen.

Gömsle (30) vid Stora Bötet c:a 25 km SV Nyköping

Det orörda myrområdet Stora Bötet är med sina 230 ha Södermanlands största mosse. En koja för tre (4) personer finns ute på myren. Stora Bötet är mest känt för det förnämliga orrspelet. Numera ses knappt 10 tuppar på spelplatsen. Andra upplevelser på våren är ugglor och grodors parningsrop, fiskgjusens häckningsbestyr och annat spännande. Det är på vårvintern man ska åka till Bötet. På vintern, speciellt då det varit riktigt kallt, är det lätt att ta sig ut på den frusna mossen, allra helst med skidor. Stora Bötet nås från vägen mellan Enstaberga och Näveksvarn. Ungefär halvvägs, strax innan Gälkhyttan, följ en liten slingrig grusväg åt väster (skylt Nilstorp). Efter 3,3 kilometer finns en större parkeringsficka på södra sidan, invid en jättesten (58.6831, 16.7648). Kojan finner man ute på myren c:a 500 m söderut. Besök platsen i god tid, ljus tid, för att följa (hitta) den lilla stigen mot myren från parkeringen. Stövlar rekommenderas (är ett måste). Kojan är robust

29. Fågeltornet vid Långsjön och utsikten över våtmarken/den gamla sjön.

30. Gömslet, orrkojan, på myren Stora Bötet ett par hundra meter ut från skogskanten. Foto: Jan Gustafsson

31. Gamla fågeltornet framför strandmaden.

32. Nya fågeltornet ligger i kanten mot skogen och där stigen mot campingen är. Foto: Jan Karlsson

och isolerad och avsedd för 3 (4) sovgäster. Det är när luckorna öppnas på morgonen som varma kläder kommer till användning. Långt innan det börjar ljusna anländer orrarna och sätter sig i träden kring arenan. Spelet brukar komma igång någon timme innan det börjar ljusna och kan hålla på ett antal timmar med kortare uppehåll. God information om hur orrspelet går till finns på <http://ollsta.hemsida24.se>

Fågeltorn, gamla (31) och fågeltorn, nya (32) vid Strandstuviken c:a 5 km SV Nyköping

Strandstuviken, känd som en av Sörmlands främsta fågellokaler, är en grund havsvik med lerbanksstränder och vidsträckta strandängar, som genomkorsas av en grusväg. Här finns ett äldre fågeltorn och ett nytt fågeltorn (anpassat för funktionshindrade). Vintertid, när viken inte är istäckt, ses tusentals dykänder födosöka, främst vigg, bergand och knipa, även flockar om mer än 100 salskrakar brukar förekomma. På ängarna kan det finnas snösparvar, siskor och andra tättingar. När våren kommer anländer gravand, större strandpipare och alla andra tidiga arter. Mot slutet av våren rastar det nästan årligen ett flertal myrsnäppor, smalnåbbade simsnäppor m.m. Alla häckfåglar är nu på plats, skräntärnor står på strandrevlarna nedanför tornen. Under sommaren fylls området av gäss i tusentals. Redan i början av juni börjar sydsträckande vadare rasta i området, efterhand dyker allt fler arter och individer upp. På hösten anländer allt fler vadare och simänder. Nu börjar det magnifika sydsträcket över lokalen, kring skiftet september-oktober kan hundratals sträckande vråkar, hökar m.m. ses från det gamla fågeltornet. Många ovanliga arter har noterats såsom blåvingad ärta, dammsnäppa, korttålarke, mindre gullbena, mindre skrikörn, ormörn, rostgumpsva, rödhuvad dykand, småtrapp, stäpphök, större skrikörn, svartbent strandpipare, svartnäbbad islom, tereksnäppa, tofslärka, tuvsnäppa, vitnäbbad islom, vitvingad tärna och vitögad dykand. Vägen mot Strandstuvikens camping och badplats är väl skyltad. Tips: ta av åt höger på Syltbäcksvägen i bostadsområdet Örstig c:a 1,5 km innan campingen. Följ grusvägen 1,2 km till en parkering (58.718716, 17.080720) för ca 6 bilar. Följ vägen åt vänster mot Tallaren, tills de betade strandängarna öppnar sig. Om du härifrån följer en stig åt vänster nås efter 75 m ett nytt fågeltorn anpassat för funktionshindrade med god utsikt åt söder över närbelägna vadarstränder. Alternativt, fortsätt vägen rakt fram, passera färsten, så når du efter c:a 400 m ett äldre och högre fågeltorn vänt åt öster med utsikt över hela den vida strandängen. Eftermiddag och kväll är den bästa tiden för båda tornen när man vill ha bra medljus över den inre delen av Strandstuviken. En toalett finns invid p-platsen. Lokalen är anpassad för besök med grupper, använd då helst parkeringen vid campingens entré.

Blåmes, Foto: Leif Nyström

Plattform (33) vid Svanviken strax söder om Nyköping

I Svanvikens varierade naturreservat ingår ett område med sumplövskog och vass som lätt översvämmas av Kilaån. En lång gångbro leder genom sumpskogen och vasshavet ut till en plattform invid ån. I början av april anländer karaktärsarter som enkelbeckasin, rödbena och hämpling. Beroende på vattennivån ses simänder rasta, framför allt krickor och gräsänder. Vanliga arter är skogssnäppa, ljungpipare, brun kärrhök och vattenrall, rödvingetrast, taltrast och björktrast. I början av maj anländer gluttsnäppor, grönbenor och brushanar. Sällsynt har rödspov noterats. Brun kärrhök, ormråk, tornfalk, rödbena, sävsångare, skäggmes och rosenfink häckar. Kring månadsskiftet augusti/september har man stor chans att få se blåhake efter spången. Ovanliga observationer i området har varit röd glada, brun glada, ängshök, jaktfalk, tuvsnäppa, dubbelbeckasin, vittrut, svarttärna, turturduva, större piplärka, forsärla, ringtrast, flodsångare, busksångare, vassångare, sommargylling, svartkråka och videsparv. Åk från Nyköping mot Näveckvarn (väg 511) och ta snart av mot golfbaneområdet Ärila och Ryssbergen. Strax innan Ryssbergen, följ en liten grusväg åt höger, skyltad Fågeltorn. Parkeringen (58.7370, 16.9696) nås efter 250 m, där också spången mot plattformen börjar. Den bästa årstiden i området är våren men även besök under ljumma sommarnätter kan ge bra utdelningen. Svanviken är anpassad för besök med grupper och kan nås av funktionshindrade. En toalett anpassad för funktionshindrade finns invid parkeringen.

Fågeltorn (34) vid Ängstugan på Nyköpings östra sida

Fågeltornet ger god utsikt över ett stort vassområde med en grund vik (Mellanfjärden) utanför. I kanterna finns alskog och i dess förlängning ett koloniområde åt ena hållet och ett villaområde åt det andra. Här kan man få se vassens fåglar som skäggmes, rörsångare och sävsparv på nära håll. I viken utanför rastar stora flockar av dykänder och simänder under vår och höst, även på vintern om isen inte lagt sig. I skogskanterna är det gärdsmyg och stjärtmes som drar till sig uppmärksamheten. På försommaren sjunger rosenfinken här. Senhöst och vinter är det vissa år riktigt med grön- och gråsiskor i alarna. Från tornet kan man också se vårens och höstens sträckande fåglar när de passerar mot norr respektive söder. Åk mot Studsvik (väg 219) från Nyköpings östra sida och ta av åt höger vid första rödljuset. Följ Ängstugevägen 1300 m till en vändplats, man ser röda tvåvåningshus till höger. Parkera vid de nybyggda husen på höger sida strax efter vändplatsen (58.630585, 16.990963). Följ gångvägen åt söder och fortsatt i samma riktning på en stig,

33. Plattformen i vasshavet i Svanviken som nås genom en lång spång genom alskog och vass.

Bläsgäss tillsammans med en mindre sångsvan
Foto: Leif Nyström

34. Fågeltornet vid Ängstugan som blickar ut över Mellanfjärden och dess omgivande vassar.

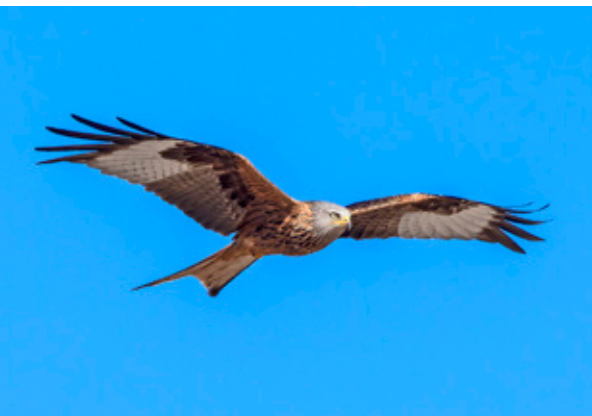
35. Tornet vid Vadsjön på slutningen c:a 150 m ost om parkeringen.

36. För att komma till gömslet, följ vandringsleden från p-platsen c:a 350 m åt NV.

37. Plattformen invid vägen mot Vad vid Vadsjöns NO hörn.

efter c:a 200 m når du fågeltornet.

Tips: Man följer ett dagvattendike efter dess östra sida. Tornet är vänt åt söder men har 180 graders fri sikt. Det är anpassat för funktionshindrade, men stigen kan emellanåt vara svårframkomlig.

Fågeltorn (35), gömsle (36) och plattform (37) vid Vadsjön 28 km NV Nyköping

Vadsjön är en av länets förnämsta fågellokaler, en anlagd våtmark i ett pastoralt landskap med kullar med ek och hassel. Betade och obetade ångar omger vassar och leriga stränder. På västra sidan finns ett enkelt torn och ett gömsle, på den östra sidan en ny plattform. Lokalen är väl värd att besöka både vår, sommar och höst. När isen gått upp rastar grågäss, sångsvan och tidiga simänder. På ångarna ses ängspiplärka, sånglärka, gulärta, rödbena och enkelbeckasin. I vassarna finns rör-sångare, sävsparv m.m. I början av juni börjar det komma sträckande vadare på väg söderut. I juli kommer höststräckande calidrisarter som kärrsnäppa, spovsnäppa och mosnäppa. Under åren har det hörts bl.a. vaktel, småfläckig sumphöna och trastsångare. Från augusti ses stora flockar av gäss rasta i området. Många rariteter har noterats som amerikansk kricka, svarthalsad dopping, större beckasinsnäppa, tereksnäppa, tuvsnäppa, dammsnäppa, stylnäppa och större skrikörn. Vadsjön ligger 1 km väster om Husby-Oppunda kyrka invid väg 53, belägen c:a halvvägs mellan Nyköping och Sparreholm. En plattform (58.911355, 16.790355) nås genom att följa vägen förbi kyrkan åt SV 600 meter, ta av mot Vad och följa den vägen 800 meter, där är fint medljus under morgonen. Tornet och gömslet, som har medljus längre fram på dagen, nås genom följa vägen från kyrkan vidare åt SV och ta av åt höger mot Torps säteri. Efter 600 meter nås en parkeringsplats (58.9055, 16.7766). Ett enkelt torn finns bakom kullen åt höger, medan ett gömsle finns 300 meter bort på nästa kulle åt NV. Lokalen är anpassad för besök med grupper. Funktionshindrade kan nå plattformen på den östra sidan. En markerad stig leder runt sjön.

Plattform (38) vid Skåraviken 19 km VNV om Nyköping

Skåraviken, som är en del av Hallbosjön, är belägen invid gården Skåra. Under 2023 skall det byggas en ny plattform, anpassad för funktionshindrade, med utsikt över en betad strandäng, flikiga vassar och Skåravikens vatten. Bollbacken, där plattformen står, är en av flera lokaler i en fågelrik trakt bl.a. känd för stora antal rastande gäss. Här övervintrar både fjäll- och ormråk. Ganska ofta ses tornfalk, blå kärrhök och givetvis havsörn. Under våren anländer alla möjliga arter av gäss, ibland 1500 ex bläsgås. I vattenområdena ansamlas kricka, bläsand, svarthakedopping och rastande vadare. Under de senaste åren ses

både brun glada och röd glada i området. Under hösten fyller det på med tusentals rastande gäss, främst sädgäss. I september kan det också vara uppåt 2000 rastande tranor, vilket är unikt i länet. Pilgrimsfalk finns årligen i området under hösten. Bland noterade rariteter finns bl.a. amerikansk kricka, ägretthäger, svart stork, jaktfalk, dammsnäppa och tereksnäppa. För att hitta till Skåraviken, i Stigtomta, på väg 52 från Nyköping mot Flen, ta av mot Jönåker. Efter drygt 3 km, ta av åt höger mot Halla och följ denna väg c:a 2,4 km, ta av åt höger vid skylten Skåra. Innan du kommer fram till Skåra gård finns en nyanlagd parkeringsplats. För funktionshindrade har det anlagts en p-plats nära ingången till den betade hagen. Följ vägen mot Skåra gård, sedan åt öster fram till en skogsklädd kulle, vik vänster mot viken så finner du plattformen. Plattformen är vänt mot NV, d.v.s. bra medljus hela dagen. Lokalen passar för besök med grupper och numera även för funktionshindrade.

Trosa

Plattform (39) vid Näktergalslunden på Trosas västra sida

Den grunda Tureholmsviken, omgiven av vass, är främst en rastlokal för sjöfågel. Från en plattform i vasskanten kan vikens inre delar överblickas. Under stora delar av vår och höst samlas änder, gäss och svanar, gråhäger syns efter vasskanterna. Havsörn ses regelbundet, bl.a. attraherar skarvkolonin på närliggande Snöholmen. Under vinterhalvåret, beroende av isläget, samlas stora antal änder i viken. Här dominerar vigg och knipa, emellanåt ingår salskrakar och ibland bergänder. I vassarna häckar sävsparv, rör- och sävsångare. Flockar av skäggmes ses och hörs av och till. Ägretthägern har blivit årlig. Rödhuvad dykand, dvärgmåsk och sommargylling har noterats. Plattformen finns längst ut på en brygga och nås via en gångbro som börjar vid lundens västra spets. Parkeringsplatser (58.8951, 17.5374) finns invid en småbåtshamn efter Strandvägen c:a 200 m väster om lunden. Lokalen är intressant hela året utom då isen ligger. Plattformen är tillgänglig för funktionshindrade.

Fågeltorn (40) vid Trosa Våtmark vid norra entrén till Trosa

Trosa våtmark är en tätortsnära och lättillgänglig fågellokal som man kan nå till fots eller med cykel. Den består av anlagda reningsdammar och är en ganska liten och behändig lokal. I dammarna rastar änder och vadare under flyttperioden. Oregelbundet häckar arter såsom små- och svarthakedopping samt rörhöna. Från fågeltornet har man god utsikt över de intressantaste partierna av våtmarken. I våtmarken och dess närhet

Sævsparv, Foto: Leif Nyström

39. Vid utsikt över Tureholmsvikens grunda vatten

40. Tornet vid Trosa våtmark. Foto: Göran Andersson

41. Fågeltornet vid den sista dammen i Brannäs våtmark. Foto: Jan Karlsson

42. Plattform utmed stigen genom våtmarken, mellan de två första dammarna. Foto: Jan Gustafsson

43. Plattform utmed stigen genom våtmarken vid en av de mellersta dammarna. Foto: Jan Gustafsson

har även lite mer udda arter noterats såsom skärfläcka, dvärgbeckasin, smalnäbbad simsnäppa, kungsfiskare och ringtrast. Vid infarten till Trosa från Vagnhärad, nära 50- skylten, och nästan mitt emot infarten till bostadsområdet Augustendal, går det in en oansenlig grusväg mot våtmarken, markerad med liten träskylt med texten "Fågeltorn 170 meter". Efter dryga 100 m finns möjlighet att parkera (58.9141, 17.5453). En kort stig leder till tornet. Bra medljus under morgonen och fram till mitt på dagen. Vår- och försommarlokal. Lokalen är anpassad för funktionshindrade.

Oxelösund

Fågeltorn (41), samt två plattformar (42, 43) i Brannäs våtmark norr om Oxelösund

Brannäs våtmark, som är en av Oxelösunds mest besökta fågellokal, består av ett antal seriekopplade avloppsdammar. De omges av skog innan de efter 2 km når skärgårdsklippor vid havsviken Örsbaken. Ett fågeltorn står nära utloppet i havet. Under vintern finns det en hel del fåglar kvar att se, då de övre dammarna och framförallt bäckflödena som sammanbinder dessa inte fryser till. Enkelbeckasin, gärdsmyg, rödhake och vattenrall är arter som finns kvar så gott som årligen. I skogsområdena finns det mindre hackspett och sparvuggla, och givetvis de övriga vanliga spettarterna. I dammarna häckar då bl.a. gräsand, knölsvan, kricka, snatterand och vattenrall. I vassbältena finns nu rörsångare, sävsparv och sävsångare. I buskarna runt dammarna hör man rosenfink och stare tillsammans med bl.a. svartvit flugsnappare. På hösten rastar flockar av simänder i dammarna. Då dominerar snatteränder de öppna vattenytorna. Utmed stigen som går genom området rastar nu t.ex. blåhake, buskskvätta och törnskata. Rariteter på denna lokal är bl.a. aftonfalk, amerikansk kricka, forsärla, citronärla, halsbandsflugsnappare, lappuggla, pungmes, spetsstjärtad duva, tajgasångare, vassångare och ägretthäger. Vid motorvägsavfarten Följ skyltningen mot Vivesta. Vid skylten Våtmark åt höger på en grusväg och följ denna till parkeringen (58.6905, 17.1191). Följ stigen efter dammarna c:a 2 km österut till tornet. Tornet, som är vänt mot syd, har vid utsikt över dammar och skogen. Från parkeringen är det nära 2 km till fågeltornet. Lokalen passar bra för besök med grupper, men tornet är inte anpassat för funktionshindrade. De två plattformar som finns utmed stigen gör att man kan titta på fåglar i dammarna.

Plattformar (44) vid Femörehuvud på Oxelösunds sydsida

Från fyrplatsen på Femörehuvud, belägen längst åt sydost på halvön Femöre, har man en storslagen utsikt över ytterskärgården. Kring fyrbosta-

den finns två plattformar, varför det brukar gå att finna en plats i lä. Om det under vintern är öppet vatten kan det finnas övervintrande alfågel, men även övervintrare som ejder, storlom, salskrake, skäggdopping, skärnsnäppa, tobisgrissla och svärta. Under våren sträcker allehanda fåglar förbi. Tidigt kommer de första ejdrarna, tordmularna, gravänderna och skröntärnorna och denna tid är områdets höjdpunkt. Senare anländer betydande mängder fisktärnor, silvertärnor m.m. och även en hel del tättingar som kommer insträckande från havet och ibland landar i buskage och träd kring udden. Under hösten, i september, ses bl.a. sträckande simänder. I slutet av månaden kan det vara fina sträck av rovfåglar, svalor, finkar, duvor och grönsiskor. Då ses även sträckande gäss ifall det är pålandsvind. Bland de rariteter som noterats kan nämnas alförrädare, bredstjärtad labb, härfågel, praktejder, ringand, skärfläcka, svartnäbbad islom, tretåig mås, vitnackad svärta, vitnäbbad islom och vittrut. Vägen till den stora parkeringen (58.6532, 17.1079) är väl skyltad redan från motorvägen. Följ en grusväg en knapp km förbi Femörefortet fram till fyrbostaden. Lokalen passar bra för besök med grupper men är inte anpassad för funktionshindrade.

Kustlabb. Foto: Leif Nyström

44. Femörehuvud. Här är sikten fri från nordost till väst, mer än 200 grader. Fotot visar plattformen åt öster.

Rödhake
Foto: Leif Nyström

Minnesord

Det är med stor sorg som vi nåddes av beskedet om Pelle Moqvists bortgång. Pelle var med och grundade Katrineholm – Vingåkers fågelförening (KVO). Han hade ett stort engagemang i föreningen fram till sin bortgång. För Pelle fanns inga dumma frågor om fåglars liv och beteende. Frågorna besvarade han med stor kunnighet, tålamod och även med humor. Det är många föreningsmedlemmar som har deltagit under hans ledning i fågelskådning på tisdagsförmiddagar. Vi har mötts både i solsken och kyla för att tillsammans få se och uppleva fåglar i vårt närområde. Tack Pelle för alla fina fågelupplevelser som vi har haft tillsammans. Vi ska med stor tacksamhet försöka förvalta ditt arv så gott vi kan in i framtiden.

KVO:s styrelse / Monica Ström vice ordförande

Pelle Moqvist, Foto: Krister Andersson

Berguven

Södermanlands län 2022

Text: Göran Altstedt

Under året konstaterades endast 6 häckningar i Södermanlands län. Likt föregående år rapporterades ropande uv under våren från ganska få lokaler. Utöver de lokaler där häckning konstaterades så hördes eller sågs uv under våren i anslutning till ytterligare 14 tänkbara lokaler. Av dessa besöktes sedan drygt hälften i syfte att ringmärka eventuella ungar, men inga spår efter häckning noterades.

Nyköpings kommun

5 konstaterade häckningar med totalt 8 ungar som resultat. Därutöver ropande uv under våren på ytterligare 9 lokaler där ingen häckning konstaterats.

Trosa kommun

En konstaterad häckning med en unge som resultat. Glädjande nog på en "nygammal" lokal där häckning inte skett sedan 80-talet. Även en misslyckad häckning konstaterad på en känd lokal, samt en lokal med ropande uv under våren där inga spår av häckning noterades.

Gnesta kommun

Ingen häckning konstaterad. Däremot noterades spår av uv vid två lokaler samt hörd på ytterligare en lokal under våren.

Strängnäs kommun

På två kända lokaler sågs och hördes uvar, men ingen häckning konstaterades. På ytterligare en lokal hördes uv under våren.

I övriga kommuner har ingen rapport om uv, vare sig negativ eller positiv, inkommit under 2022.

Petri Jaukka ringmärker, Foto: Göran Altstedt, www.exulans.se

Åda med gudingar, Foto: Niklas Liljebäck

Sörmlands Ejderhusprojekt på Hävringe 2022

Text: Lennart Wahlén och Jan Karlsson

Ejderhusprojektet på Hävringe, under ledning av Fågelföreningen Tärnan, fortsatte under 2022 för sjunde året i följd efter starten 2016, och med endast små justeringar jämfört med de närmast föregående åren. Arbetet med att tillse samt i viss mån omplacera och ta bort några ejderhus innebar att vi inför detta års häckningssäsong hade minskat antalet funktionella hus/skydd till 50 st, vilket innebar en minskning med 15 st jämfört med 2021.

Under 2022 gjorde vi fem besök på Hävringe under den egentliga häckningsperioden 13 april - 21 juni. Vi hade dessutom hjälp av gruppen som jobbar med dykandsforskning på Hävringe. De inventerade och studerade populationerna av ejder, svärta och småskrake på ön för andra året i rad. Ett speciellt stort tack till Adam Stålnäbb och Kalle Brinell som räknade bon och fågelindivider dagligen den 6-20 maj.

Under den andra hälften av april fanns vid varje besök ca 3000 ejdrar intill Hävringe. Antalet var sedan kring 2000 ex fram till mitten av maj för att därefter halveras. Då började honor ruva och hanar försvann ut till ruggningsplatserna. Under resten av maj sjönk antalet ytterligare, men även i juni fanns det hundratals ejdrar kvar vid Hävringe.

Äggläggningen startade i slutet av april, bl.a. räknades 27 bon med ägg den 27/4. Den fortsatte och intensifierades så redan ett par veckor senare hade närmare 400 bon med ägg hittats och vid räkningsperiodens slut den 20/5 närmare 600 bon! Detta innebar en fördubbling av 2021 års notering och en tredubbling av tidigare års uppskattningar.

Varför så många häckningar detta år? Ja, det är inte osannolikt att "bemanningen" av ön under dessa två ägglägningsveckor (då det oftast är folktomt på Hävringe) gav ådorna bättre förutsättningar när de slapp de många havsörnarna omkring sig på mycket nära håll.

Den 20 mars 2022 sågs 25 havsörnar på Hävringe och i april som mest 8 ex. Den 6-9 maj som mest 5 tillfälligt rastande örnar när Kalle Brinell fanns där. Fortsatt endast förbiflygande örnar med som mest 8 ex den 15-17 maj, men inga stationära nere på marken. Den 18 oktober fanns det åter många havsörnar på ön, 21 ex.

Ungreproduktionen har vi sämre kunskap om. Vi noterade 27+19+30 små ungar på vattnet vid tre besök med två veckors mellanrum 23 maj, 6 juni och 21 juni. Förutom predation (av trutar) vid ön har vi även under tidigare år sett hur ådor lämnar ön och med grupper av små ungar simmar in mot andra öar eller fastlandet. Kontroll av bon med ägg har dessutom under tidigare år visat att endast en fjärdedel av ådorna lyckas kläcka fram ungar ur sina ägg.

I våra hus/skydd etablerade sig 22 ådor under detta år, varav 15 ådor lyckades med häckningarna. Sju häckningar misslyckades eller avbröts, i dessa fall så vet eller anar vi att ådan i några fall har utsatts för predation. Ytterligare fyra ådor har häckat alldeles intill ett hus/skydd på utsidan och lyckats med häckningen där. Årets resultat (26 ådor) är ungefär likvärdigt med det som uppnåddes 2021, särskilt när vi tar hänsyn till de något färre hus/skydd 2022.

Även svärtan höll stilen på Hävringe 2022 med totalt 180 funna bon (133 bon 2021). I våra hus/skydd påbörjade 8 honor av svärta sina häckningar varav 5 lyckades medan tre misslyckades/avbröts av okänd anledning. Av dessa åtta häckningar genomfördes hälften i hus/skydd som hyst häckande ejdrar månaden innan.

Sponsorer-Ejderhusprojektet 2022

Miljöskådarlistan 2022

Text: Mats Andersson

För sjätte året i rad genomfördes under 2022 Tärnans artletartävling där det gäller att, utan hjälp av motordrivna transportmedel, se eller höra så många fågelarter som möjligt under ett kalenderår.

I årets tävling fick Mats Andersson ihop 185 arter, tätt följd av Reino Hirvonen med 183. Trea kom Christer Strömberg med 158 arter. Årets 13 deltagare registrerade sammanlagt 208 arter vilket är den lägsta årssumman sedan starten. Två nya arter, som inte setts tidigare i tävlingens historia, noterades dock under 2022; svarthalsad dopping och stripgås. Doppingarna var ett par som upptäcktes 30 april vid Runnmarsudden, Oxelösund och sedan uppehöll sig halvannan vecka i området. Stripgåsen var en individ som några dagar i augusti uppehöll sig vid Närkemaderna och Inre Marsviken.

Bland andra mindre vanliga arter som registrerades under året kan nämnas en praktejder på Örsbaken i mars, en stäpphök vid Svanviken och en ringtrast på Tjuvholmen i april, en vassångare vid Brannäs våtmark och en mindre flugsnappare i Örstignässkogen i maj, busksångare både i Kungshagen och vid Svalsta samt en sommargylling vid Marsäng i juni.

Antalet deltagare har minskat för varje år. Första året, 2017, deltog 35 personer i tävlingen medan det under 2022 var det endast 13 stycken. På grund av det vikande intresset har Tärnans styrelse beslutat att pausa Miljöskådarlistan tills vidare. Den kan komma att tas upp igen i framtiden om intresset visar sig öka.

Ringtrast Tjuvholmen, Foto: Jan Karlsson

Kungsörnsinventering Södermanland 2022

Text: Lars Danielsson & Jan Gustafsson

Under 2022 har riktad inventering efter kungsörn gjorts i Södermanlands län i tre områden på uppdrag av länsstyrelsen i Södermanland. Områdena som har undersökts är belägna i Flen (1) och i Nyköping (2). Från 2021 hade vi indikationer om två par i ett av de undersökta områdena. Därför ingick detta område även under 2022 i inventeringsplanerna.

Vi har undersökt i de tre områdena perioden 1 februari till 15 september. I två av områdena har flertalet kungsörnar setts under inventeringsperioden februari – mars. Enbart fåglar med säker ålder upp till 5K har setts. Under denna typ av inventering brukar fåglar yngre än 5k bedömas som icke häckande medan fåglar äldre än 5k ska vara könsmogna och redo för häckning. Vi har främst sett fåglar som rört sig över skogarna.

Från ett område i Nyköping har vi vid ett tillfälle i första halvan av februari sett två fåglar modell något äldre subadult utföra tecken på spelflykt.

Tyvärr så blev det aldrig något mer förutom några observationer av dessa fåglar. Så här blir det ännu inget som kan visa på ett revir. Efter den 1 april och fram till 15 september har ett antal besök gjorts utan någon kontakt med kungsörn.

Från området i Flen finns enbart någon observation av fågel med ålder 5K, samt flera observationer av fåglar som är yngre. Inga tecken på revir har gjorts. Efter den 1 april och fram till 15 september har ett antal besök gjorts utan någon kontakt med kungsörn.

Från område två i Nyköping har vi inga observationer från mitten av februari till slutet av mars. Det finns någon observation av kungsörn tidigare under denna säsong, men inget som visar på revir. Efter den 1 april och fram till 15 september har ett antal besök gjorts utan någon kontakt med kungsörn.

Från länet Södermanland kan inga säkra revir påvisas, varken från inventeringsområdena eller i övriga delar.

Kungsörn, Foto Per Folkesson

Skräntärnesäsongen 2022

Text: Jan Gustafsson

Summering av skräntärnorna i Srm 2022, samt beräkningar

Stora Skäret, Källskären, Oxelösund, 1 bo, 2 ungar märkta, 2 flygga ungar. Lyckad säsong.

Litet skär NV Risskären, Nyköping, 15 bon, 26 ungar märkta, 22 flygga ungar. Lyckad säsong.

Hällen, Nyköping, 30 bon, 42 ungar märkta, 32 flygga ungar. Lyckad säsong.

Långa Hället, Nyköping, 32 bon, 39 ungar märkta, 10 flygga ungar, örnpredation i slutet. Dålig säsong.

Totalt alltså 109 ungar märkta på 78 bon (då har vi säkert missat några ungar också).

Ovanstående ger 1,39 ungar/bo, totalt utifrån vad vi fångat.

Tittar vi bara på Litet skär NV Risskären där häckningen gick bra från början så blir snittet/bo 1,73 ungar/bo.

Tittar vi istället på Hällen och Långa Hället där merparten av fågelbona är omläggning från fåglar som flyttat från Yttre Benskären (på Östgötasidan av Bråviken efter en total predation av hela kolonin) så blir snittet 1,30 ungar/bo.

Alla uträkningar är utifrån vad vi fångat av ungar.

Beräkning/hypotes om hur många ungar som har blivit flygga:

Totalt alltså 66 ungar (ungefär alltså ca 0.85 ungar/bo).

Vi har inte gjort några sådana här specifika studier tidigare år så detta blir det första årets analys. Om hur säsongen varit totalt hänvisas till äldre artiklar i tidigare årsböcker och i de pdf'er på FSOs hemsida (<https://sormlandsornitologerna.se/fso2/start.php>).

Fåglar med sändare

Totalt har 9 ungar fått GPS-logger i Bråviken under 2022. Tre har blivit tagna av havsörnen som häckar i närheten av skräntärnekolonierna; två fåglar från Långa Hället samt den sista från Litet skär NV Risskären.

Om en spyboll från havsörnsunge

Vi fann en spyboll från en havsörnsunge vid besök på häckningsö för havsörn. Detta när vi letade efter sändare efter häckningssäsongen som bekräftar ännu mer hur hungrig en havsörnsunge är. Spybollen var stor som en tennisboll och i den fann vi fem färgringar och 3 stålringar. Stålringarna hörde samman med tre av färgringarna. Så ungen slukar allt den får, oavsett vad som finns på maten, i detta fall hela fågelben med ringar.

Skrämselbåtar, Foto: Jan Gustafsson

H6M - märkt 2022-07-17 Långa Hället, unge till den adulta skräntärnan KC19.

KC68 - märkt 2022-07-17 Långa Hället, även stålringen i spybollen.

KC72 - märkt 2022-07-17 Långa Hället, även stålringen i spybollen.

KC75 - märkt 2022-07-17 Långa Hället.

KC83 - märkt 2022-07-17 Långa Hället, även stålringen i spybollen.

Varför tar då havsörn skräntärneungar trots skrämselgubbar?

Vi har lärt oss att havsörnen på slutet av säsongen har tappat respekten för våra skrämselgubbar, både på land och de som varit i båt. Vi tror oss också veta att besöken beror på att maten mellan boet och ö där mat finns har tagit slut/är

bortflugna. Hungern hos vuxen samt konstant hungriga ungar gör att de inte räds något längre. Möjligen om vi hade levande människa på plats så skulle predation minska. Vi ser också (tror oss veta) att både silvertärnor och fisktärnor som häckar på samma ö som skräntärnorna är "jobbiga" för havsörnarna, då de är ettriga som attan på havsörn som besöker ö där de bor, medan skräntärnor är "ganska fega" trots sin storlek och respektgivande näbb. Så när dessa "små" tärnor är klara med sin häckning och ungarna har lämnat ön så är det mycket "lugnare" för havsörnen att göra matbesök.

Vad vi måste satsa på i framtiden är att försöka få till att den första äggläggningen går så bra så att de inte behöver lägga om senare. För det är i dessa häckningar som startas först som det går bäst, medan det i omläggningar är stor risk för predation.

Cykelskåda och upptäck mer

Text: Niklas Holmström

Det är betydligt ljuvligare och mindre utmanande att spendera tio till tolv mil på cykeln en dag, och insupa intryck med kikaren runt halsen, än att försöka sammanfatta ett helt cykelår på ett A4. Summerade 2022 med nästan 1000 cykelskådade mil och hela 205 observerade fågelarter i Eskilstuna kommun. En oförglömlig upptäcktsfärd. Fantastiskt och fanatiskt på samma gång. Att på ålderns höst åter få ge sig hän och skåda fågel med genuin glädje. Finns det något bättre sätt att uppleva fåglar, natur och årets växlingar än på cykel? Tvivlar starkt. Det fanns en tid när cykeln var min bästa vän till och från hemmalokalen Säbysjön norr om Stockholm. Det fanns en tid då cykeln tog mig och mina fågelskådande vänner i Jakobsbergs fältbiologer runt Öland och Gotland om vårarna och augustiveckorna i Falsterbo innan skolstart. Det fanns en tid, som på sätt och vis blivit nu. Vad vore tid utan alla minnen? Cirkeln sluts.

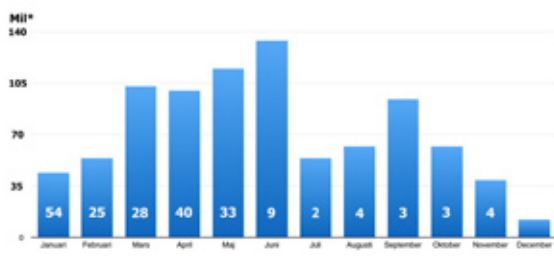
Jag vet inte vad som beredde mig mest glädje under 2022. Den nyfunna kärleken till att skåda fågel? Att sadla om från ultralöpning till dagliga cykeläventyr? Färden här och nu, där och då? Upplevelsen av de små ögonblicken som jag värderar så högt? De bilfria försommarnätterna? Flerdagarsturerna med nätter under bar himmel? Estland runt? Lyckligtvis frågar jag mig aldrig dessa frågor när jag färdas på min cykel med kikaren runt halsen och öronen på spänn genom vackert böljande kulturlandskap. Det är lyckan i det lilla, förundran i det ordlösa, som gör färden värd.

Se och upptäck mer

Jag cykelskådar inte för att det är EKO eller miljömässigt, utan för att jag älskar att vara aktiv och cykeln erbjuder skonsam räckvidd. Att inte ha körkort och därtill bo i en relativt liten

Frisk decemberskådning vid Mälaren. Foto: Niklas Holmström

*Antal mil i tabellen avser enbart cykelskådade mil i Eskilstuna kommun (873mil). Siffran i respektive stapel avser totala antalet kommunarter per månad, totalt 205.

Ortolansparven vid hästgården Lindarsnäs 15-17 maj 2022. Foto: Ulf Gustafsson.

Vadarskådning vid Kolstahatt i juli. Foto: Niklas Holmström

kommun med vacker och skiftande natur gör cykelskådningen till ett enkelt val, mer spännande och glädjefyllt. Hälsosamt och miljövänligt. Och det är väl föga överraskande att man ser och hör betydligt mer fåglar på en cykel än i en bil, till och från diverse lokaler. Rubriken ovan syftar på mycket mer än bara fåglar. Det behövdes 873 dedikerade mil på cykeln för att förstå hur otroligt mycket fin och varierad natur det finns i Eskilstuna kommun. Ett Sörmland i miniatyr. Privilegiet att få bo nära Mälaren med ett par timmars cykling ned till Hjälmaren som bjuder på skön havskänsla. Ädellövskogarna och Sörfjärden i ost, kuperade vildmarkskogar längs kommungränsen i syd, ek- och lövskogslundar i sydväst och så Kafjårdslättens långsträckt kulturlandskap mitt i allt detta. Små pärlor här och där.

Med en skön MTB och feta däck tar jag mig fram på grus- och skogsvägar, bommade småvägar, stigar och inte sällan kostigar. Ibland blir det att leda cykeln längre eller kortare sträckor. Ibland stiglöst. Att cykla på närmast bilfria grusvägar på vischan gör att man kan slappna av och verkligen skåda från cykeln eller bara avnjuta landskapet, gårdarna och naturen. Jag grovplanerar alltid mina rutter utifrån väder och kartstudier dagen innan. Binder ihop "giftiga" områden med spännande och ofta oprövade vägval mellan mer välkända lokaler. Någon gång i maj blev det uppenbart att mer än hälften av de ovanliga fåglar jag upptäckte var på platser mellan vedertagna fågelområden. Hur många glador och brunglador såg jag inte längs någon väg? Ortolansparven som inte setts på åtta år i kommunen, ringtrasten på fältet, den sjungande brandkronade i en liten grundunge, den granna stäpphöken som passerade genom en allé. Det ger en hint om att vi skådare förmodligen bara upptäcker en bråkdel av alla ovanligheter, än mindre från en bil.

Magiska försommarnätter

Försommarmånaden fram till midsommar var nog den ljuvaste perioden på hela skådaråret 2022. Av dagarna minns jag inte mycket, men nätterna... Jag älskar att färdas genom natten. Från skymning till gryning. Det finns någon slags nedärvd primitiv känsla att med glädje välkomna gryningen efter att ha överlevt (avnjutit i mitt fall) ännu en natt med faror och dunkla demoner som lurar i mörkret. Men framför allt är det ljuden, stillheten, dofterna, äldansen, skiftningarna i temperatur, ljuset och närmast tysta bilfria vägar. En annan värld där andra varelser tar ton. Och med all tydlighet, med tystnaden som fond. Jag får aldrig nog, oavsett jag tassar fram i löparskor eller grenslar en cykel. En drömlig värld, annan än den de flesta andra befinner sig i vid denna tid på dygnet.

Redan tidigt under våren hade jag börjat komponera olika ruttor för en dedikerad nattfågelsatsning. Förutom en handfull kortare midnattsturer blev det sju hela nätter från skymning till gryning fram till 22 juni. Vid några tillfällen cyklade jag tidigt iväg på kvällen för att starta från något hörn i Eskilstuna kommun och därifrån rulla hemåt i natten. Turerna landade på 8-11 mil, det blev vad det blev. Sov alltid några timmar innan de nattliga äventyren som inkluderade medhavd matsäck med härligt stark espresso i termos.

Det produktiva i cykelskådning blir än mer påtagligt och utslagsgivande när det kommer till nattfågellysning. Du skådar konstant med hörseln. Dessa mina natturer bjöd på totalt nitton olika vaktlar och åtta kornknarrar, max 8 respektive 4 natten den 13/14 juni. Så många vaktlar har jag inte ens hört totalt under hela min långa skådarräcka. Två busksångare (samma natt), en flodsångare, tretton gräshoppångare, ett 20-tal kärrensångare, ett tiotal trastsångare och oräkneliga antal sävsångare, men betydligt färre rörsångare förgyllde nätterna. Kullarna med tiggande kattuggleungar var många och de sista turerna bjöd även på några kullar med tiggande hornuggleungar. Och finns det någon nattfågel som bjuder på mer trolsk magi än nattskärnan? Getmjölkaren. Surrande liksom ljudlöst ryttlande över mitt huvud när en god espresso avnjöts. Ett par nattsjungande trädlärkor förgyllde juninatten. Och säg mig, vad vore en försommarnatt utan näktergalens smått osannolika sång?

Drömgränsen 200

Initialt fanns inga som helst tankar på att nå någon drömgräns utan bara ta till vara på den nyfunna kärleken till skådningen och glädjen i att ha hittat cyklingen som fullgott alternativ till löpningen. Jag har aldrig varit särskilt intresserad av listor. Jag har min ädellista (301 arter) och löparlista. Jag var bara nöjd att få cykla omkring i kommunen, på ständig upptäcktsfärd med tillhörande skåd-

ning. Det där med drömgränsen gjorde sig dock påmind i slutet av maj med 20 arter kvar till 200. Det fanns en andel någorlunda säkra arter för de återstående sju månaderna men det stod tidigt klart att utfallet på nattsångarfronten och vadarsträcket i juli/augusti skulle bli avgörande om jag ens skulle ha en potentiell chans.

Det var inte alls fråga om någon manisk jakt på att nå drömgränsen. Har man bara en underliggande plan och strategi så ökar förstås chansen. Eftersom jag bara arbetar tre dagar i veckan och inte har familj kunde mycket tid läggas på skådningen. Jag vet av erfarenhet att ju mer tid du spenderar i fält desto mer fågel ser du och chansen att upptäcka något ovanligt ökar. Allt detta blir även upphöjt ett par snäpp matematiskt om du dessutom cyklar. Det dröjde dock till mitten av oktober då en flock efterlängtade vinterhämplingar fladdrade in som art #200. Lite mesigt att stanna på 200. Min favoritlokal Kolstahatt vid Mälaren, 5 km hemifrån, levererade så gråhake, tordmule, (först kommunkryssad vid Kvicksund) mindre sångsvan, ejder och alfågel. Totalt 205 observerade fågelarter på ett år i Eskilstuna kommun enbart med hjälp av cykel som färdmedel är ju en prestation värd namnet. Den näst högsta noteringen någonsin.

Det var inte så många arter jag missade och det var inte många arter jag drog på. Observerade 201 arter i kommunen på egen hand under 2022 och av dessa en del ovanliga som även gladde andra skådare. Noterade 193 arter inom en radie av 10 km från mitt hem. Utökad denna radie till 12 km under 2023 med löst sikte på 200 arter. Den som lever får se...

Den som vill läsa mer om mitt stora cykelår 2022 med flerdagarsäventyr, Estland runt, utrustning olika nyanser av kommunsådning och mycket annat hittar storn på:

aventyrsliv.nu/pdf/My_Big_Year_2022.pdf

Tabell

Club 200 Eskilstunda kommun	Antal	År	Totalt E-tuna*	Färdmedel
Johan Mellquist	209	2014	219	Motor
Niklas Holmström	205	2022	219	Cykel
Johan Mellquist	202	2021	216	Motor
Sten Ljungars	202	2014	219	Motor
Sten Ljungars	201	2015	213	Motor
Kent Carlsson	201	2007	211	Motor
Joachim Strengbom	200	2008	219	Motor

* Totalt antal arter observerade i Eskilstuna kommun respektive år

Skärpiplärka, Foto: Leif Nyström

Big Year Sörmland 2022

Text: Samuel Wivstad

Att göra ett Big Year har länge varit något som jag velat göra. Men att ha tiden och ekonomin för att flänga land och rike runt under ett helt kalenderår, det finns inte på världskartan. Inte än åtminstone. Men behöver man göra det på en nationell nivå? Självklart inte. Så för några år sedan började jag fundera på att göra det i mindre skala, och hålla mig på hemmaplan. Jag vet andra som har gjort det, om än inte i Sörmland. Till min vetskap har ingen gjort ett helhjärtat försök i landskapet tidigare, och toppnoteringen, d.v.s. flest landskapskryss under ett kalenderår, stod då på 240 och kändes slagbart. Jag bör förtydliga här också, att jag helt baserar tidigare års resultat från artportalerna. Jag har således ingen koll på om det finns högre noteringar sparade någon annanstans.

Men så var det bestämt. Där någon gång under hösten 2021 började jag så smått att planera. Vad som skulle prioriteras och när. Rariteter går naturligtvis inte att förutse, men för att få ihop den årslista som jag strävade efter behövde ju allt egent-

ligen in. Så planeringen handlade till stor del om arter som är så gott som årliga, men ändå kan vara luriga. Exempelvis svarttärna, dubbelbeckasin och järpe. Tanken var också att bocka av så mycket som möjligt under våren, för att under hösten i stället kunna fokusera på bl.a. östligt godis. Jag ville således inte stå där i november och fortfarande sakna järpe. Så mer eller mindre varje skåardag under våren hade alltid en specifik målart och det blev många riktade försök efter specifika arter. En viktig punkt som blev återkommande var också väder och öar. Regeln blev mer eller mindre; "spendera så mycket tid på öar som möjligt, men fastna inte på en ö en längre tid." Det är helt enkelt svårt att göra ett drag på fastlandet om du är fast i skärgården.

Vår (1/1 – 30/6)

Våren blev lite av en delad historia. Inledningen av året rullade på ganska bra och jag lyckades få in några ganska avgörande arter redan i januari. Då framförallt tallbit, raphöna och vittrut. I övrigt

Samuel Wivstad

Vitnackad svärta, hane, Foto: Niklas Liljebäck

hände inte mycket utöver det vanliga fram till och med slutet av mars, då våren tog fart på riktigt i och med den praktejder som dök upp i Nyköping/Oxelösund. Sen kom april och med facit i hand så var det april (och första veckan i maj) som bjöd på mest bonusar. Framförallt var det änder det skulle handla om, så pralinen var bara en föraning. För under kommande månad fick jag i "andväg" in amerikansk kricka, vitnackad svärta, vitögad dykand, rödhuvad dykand och amerikansk sjöorre. Utöver det blev det också vitnäbbad islom, vit stork, pungmes, brandkronad kungsfågel, halsbandsflugsnappare och svarthalsad dopping. Dessutom avklarades huvudvärker i form av dubbelbeckasin, svarttärna, lappuggla, järpe, vassångare och ringtrast. Tämligen bra månad! Men så var det ju som sagt en lite delad historia. Jag upplevde andra halvan av maj och även juni som sämre än normalt. Larmen kom alltmer sällan och flera arter lös med sin frånvaro. Trots lyckade drag på vitgumpad buskskvätta, ortolansparv och smätärna så kändes det fattigt. Lundsångare exempelvis, uteblev helt i landskapet och flodsångarna lös till större del med sin frånvaro. Den sistnämnda krävde till slut ett minst sagt segt drag till utkanten av landskapet. Våren kulminerade alltså i april, sett till antal bonusar d.v.s., och den där riktiga majproppen gick aldrig riktigt ur. När våren gick mot sitt slut så summerade jag 230 arter och det var väl okej, trots allt. Jag hade ett gäng "enkla" arter kvar som av olika anledningar är enklare under höstperioden, så jag kände åtminstone att rekordet var inom räckhåll.

Höst (1/7 – 31/12)

Hösten, min personliga favorittid var kommen. Det mesta var avklarat och det jag hade kvar var föga förvånande mest vadare. Majoriteten av dessa tämligen enkla också. Men det var två arter som kändes förlorade. Smalnäbbad simsnäppa och fjällpipare hade båda uteblivit under våren. Men till min lycka så hittades båda under höststräcket och kunde därmed till slut bockas av. Övriga vadare klarades av ganska smidigt under några sträckdagar i skärgården. Även kentsk tärna bockades av i samband med vadarsträcket. Hösten kom sen att handla till stor del två saker. Sträck och öskådning. Även om det blev några drag under perioden så var det framför allt primärskådning det handlade om. När vädret behagade att vara någorlunda rätt så blev det en hel del öskådning, och då oftast Hävringe. Öarna bjuder allt som oftast på bra skådning, men det är inte varje besök som ger kryss. Trots det så blev det några kryss ändå. Tajgasångare, kungsfågelsångare och korttälårka blev de arter som kunde säkras tack vare öskådningen.

När det inte var öskådning på schemat så var det som sagt sträckskådning som gällde. Oftast låg fokuset på tättingsträck och rovfågelsträck men det blev även en del dagar vid kusten. När det gäller landsträcket så hade jag flera ganska bra dagar, men under hela hösten så blev det bara en bonus på det sättet. Det var en videsparv som behagade sträcka förbi. Sträckbevakningen vid kusten handlade mest om en art, nämligen tretåig mås. Denna uteblev tyvärr, trots flera dagar med gynnsamt väder. Det var dock i samband med detta som årets sista kryss kom. Nämligen en bredstjärtad labb i slutet av november.

Summering

Nu med facit i hand så får jag ändå medge att jag är lite delad av resultatet. Jag nådde förvisso mitt uppsatta mål på 250 arter och slutade på 253, men det är väldigt lätt att vara efterklok. Skulle jag göra om det idag så skulle jag naturligtvis göra vissa saker annorlunda. Jag hade gjort något drag tidigare och lagt mer krut på vissa arter som till slut uteblev helt. Men som sagt, det är lätt att vara efterklok. Att det är ett resultat som går att slå i framtiden tror jag inte det råder några större tvivel om, men om man bortser från resultatet och ser till själva skådningen i sig så var det ändå ett riktigt bra år. Många dagar med fint sträck och fina fågelupplevelser, i kombination med nya lokaler i delar av landskapet jag i vanliga fall inte besöker.

Det här året hade naturligtvis inte varit möjligt att genomföra på den nivå jag trots allt la ribban på, om det inte vore för en hel del hjälp och assistans. Stort tack till Kalle Brinell som agerat allt från coach, bollplank och skådarsällskap till chaufför och rådgivare. Utan det hade året inte blivit i närheten av lika stort. Tack också till Niklas Liljebäck som envetet låtit mig följa med på många resor ut i skärgården och bistått med sin kunskap. Ett tack till alla som under årets gång kommit med tips, uppmuntran och skådarsällskap. Vi ses i fält.

Föreningen Södermanlands Ornitologer (FSO)

Verksamhetsberättelse för 2022

Styrelsen för Föreningen Södermanlands Ornitologer (FSO) avger härmed följande verksamhetsberättelse för år 2022.

Styrelse & funktionärer

Styrelsen:

Ordförande: Ingvar Jansson, Nyköping
Ledamot: Leif Carlsson, Eskilstuna
Ledamot: Jan-Eric Hägerroth, Bjuråker
Ledamot: Anton Johansson, Nyköping
Ledamot: Eva Olofsson, Eskilstuna

Adjungerade ledamot:

adj. ledamot: Beje Aronsson, Strängnäs
adj. ledamot: Monica Ström, Katrineholm,
adj. ledamot: Göran Altstedt, Nyköping, i frågor
som rör Hartsö-Enskärs verksamhet.

Revision:

Revisorer: Staffan Karlsson, Nyköping (samman-
kallande) och Steffan Kluge, Malmköping.
Revisorssuppleant vakant.

Viltförvaltning:

I Länsstyrelsens viltförvaltningsdelegation är Ste-
phan Gäfvert representant för ideell naturvård
(inkl. FSO)

Redaktion för det Sörmländska fågelåret 2021:

Redaktör: Vakant
Ansvarig utgivare: Ingvar Jansson/FSOs ordförande
Redaktion: Jan Gustafsson, Oxelösund (koo-
rdinator) samt en redaktionsgrupp bestående av
Eva-Karin Brinell, Kalle Brinell, Johan Ehren-
krona, Yonas Ericsson, Markus Forsberg, Bertil
Karlsson och Torbjörn Winqvist.

Regional rapportkommitté:

Anton Johansson, Nyköping (sammankallande),
Göran Andersson, Kalle Brinell, Fredrik Enoks-
son, Per Flodin, Jan Gustafsson, Jan Hägg, Peter
Lantz, Petter Sundin, Samuel Wivstad, Adam
Stålnäbb och Johan Mellquist.

Föreningen Södermanlands Ornitologers hemsida:

Tormod Kelén ansvarar för hemsidan och dess
uppdateringar.

Adressen är: www.sormlandsornitologerna.se

Valberedning:

Leif Carlsson, Eskilstuna (sammankallande) och
Ingvar Jansson.

Medlemstal:

Medlemskap i FSO sker sedan 2009 genom
medlemskap i lokalförening. Medlemsantalet i
lokalklubbarna anslutna till FSO per den 31 dec
2022 var 640. Därtill kommer ett antal familje-
medlemmar.

Medlemskontakter:

Årsboken "Det Sörmländska Fågelåret 2021"
distribuerades till medlemmarna under sensom-
maren.

Styrelsemöten under 2022:

2022-01-11 Studieförbundet, Eskilstuna
2022-08-30 Studieförbundet, Flen
2022-10-03 Studieförbundet, Flen.

Årsmötesdag:

På grund av Covid-pandemin så hölls årsmötet
för verksamhetsåret i mars 2022 via mejl med
utskickade beslutsdokument. 11 stycken med-
lemmar medverkade och skickade tillbaks sina
ifyllda beslutsdokument.

Höstmötet:

Höstmötet hölls lördagen den 26:e november
på Åsa folkhögskola. Mötet handlade bland an-
nat om den planerade vindkraften i skärgården. I
mötet deltog 41 deltagare.

Hartsö-Enskär fågelstation:

Verksamheten bedrevs under tre höstveckor.
Verksamheten går att följa på: <http://hartso-enskar.blogspot.com/>

Externa årsmöten:

Inget deltagande vid externa möten i år.

Avgivna yttranden:

Remissärenden som har behandlats under 2022 är utlagda på FSOs hemsida.

Övrigt:

Under året så har samhället öppnats upp mer igen efter nedstängningarna relaterade till covidpandemin. Vi har kunnat hålla fysiska sty-

relsemöten igen och även ett höstmöte för våra medlemmar. Lokalföreningarna har återigen börjat med aktiviteter och exkursioner likt innan nedstängningen. Arbetet inom Rrk Sörmland har fortsatt likt tidigare genom digitala videomöten. Arbetet med föreningens digitala fågellokalsguide fortsätter och i nuläget finns det lokaler från samtliga föreningens kommuner representerade. Fågellokalsguiden nås på adressen: <https://lokaler.fso.one/karta.html>

Ingvar Jansson/Ordförande

Svart rödstjärt, Foto: Leif Nyström

Ornitologiska klubben i Eskilstuna

Verksamhetsberättelse för 2022

Styrelsen i Ornitologiska Klubben i Eskilstuna, OKE, avger följande verksamhetsberättelse för sin förvaltning av klubbens angelägenheter avseende verksamhetsåret 2022-01-01 till 2022-12-31.

Styrelse

Styrelsen har haft följande sammansättning:

Ordförande Eva Olofsson, vice ordförande Leif Carlsson, kassör Lennart Cronholm, sekreterare Lars Ekström. Övriga ledamöter Krister Bergh, Bo Gustafsson, Pedro Haglund. Suppleant Eva Ejemar

Revisorer

Ordinarie Thomas Janzon, Sten Ljungars
Suppleant Gunnar Carlsson

Valberedning

Ordinarie Thomas Janzon sammankallande, Dag Wahlström. Suppleant Björn Fors

Rapportkommitté

Vilande

Webbmaster

Björn Jönsson

Program kommitté

Krister Bergh, Eva Ejemar, Björn Fors, Bo Gustafsson

Medlemmar

Medlemsavgiften för år 2022 har varit 250 kr för seniorer och för ungdomar under 20 år 100 kr. I medlemskapet ingår även medlemskap i Föreningen Södermanlands Ornitologer, FSO, och FSO:s årsbok. Familjemedlem betalar 175 kr (exkl. FSO:s årsbok). Betalande medlemmar i OKE under 2022 har varit 83 seniorer och 18 familjemedlemmar och 0 ungdomar.

Styrelsemöten

Under verksamhetsåret har 8 protokollförda styrelsemöten hållits, 10/1, 16/3, 6/4, 15/6, 23(8, 27/9, 2/11 och 14/12.

Årsmöte

Ordinarie årsmöte 2022 hölls via mejl den 6 april. Enligt stadgarna ska det hållas före februari

månads utgång men på grund av pandemin var det framflyttat.

Innemöten och exkursioner

Under året har föreningen utfört 3 inomöten, utöver de årsmöten föreningen har haft. Under våren 10 uteaktiviteter med totalt 182 deltagare, från hösten har det varit 8 uteaktiviteter utöver sträckräkningen vid Kvicksund under veckorna 29-32. Här har det, inkl. sträckräkningen vid Kvicksund, varit 137 deltagare.

Övriga arrangemang

I augusti 2022 hade OKE 65-års jubileum ute vid Fältstationen Rördrommen. En ljum sensommar kväll gjorde att vi kunde sitta ute och njuta av kvällen. Aktiviteter i form av musikquiz, tipspromenad samt pixelfrågesport var uppskattade och inte att förglömma den goda maten och den OKE-dekorerade tårtan till kaffet. Åsken och regnet dundrade in precis lagom till de flesta hade åkt hemåt. Bara kökspersonalen blev genomblöta.

Studiecirklar

Utbetalning för studiecirkelverksamhet och övrigt under 2022 uppgår till 3300 kronor. Alla studiecirklar är vilande tills vidare.

Veteraner och daglediga

Under tiden oktober till mars träffas veteranerna varje tisdagseftermiddag på Studieförbundet. Vi berättar vad vi sett i markerna, tittar på bilder, lär oss om fåglar, deras läten och utseenden. Fikar och har allmänt trevligt. Veteranerna är en aktiv grupp. Vår och höst gör vi utflykter i närliggande fågelmarker. Du behöver inte vara pensionär för att vara med. Alla daglediga är lika välkomna. Ansvariga: Kristina Hagman och Bosse Gustafsson.

Representationer

FSO:s styrelse: Leif Carlsson och Eva Olofsson. Natur- och vattenvårdsberedningen: Leif Carlsson, ordinarie och Håkan Gilledal, suppleant. Sörfjärdsgruppen/Fältstation Rördrommen: Eva Olofsson.

Avgivna yttranden och fågelskyddsarbetet

OKE och klubbens faunagrupp har under 2022 haft kontakt med och framfört synpunkter till följande intressenter och projekt.

- Frågetecken kring Ekeby våtmarks föräring vad gäller fåglar och biologisk mångfald. Under året har en del arbeten gjorts vid Ekeby våtmark. Studiecirkeln har varit vilande under 2022 men kan komma att återupptas när möjlighet finns.
- Vindkraftsetableringar i kommunen – vad har hänt? OKE bevakar fortsatt utbyggnaden av vindkraft i kommunen.
- Vilstaområdets utvecklingsplan OKE bevakar utvecklingsplanen och fortsatt utbyggnad.
- Rördrommen OKE-medlemmar medverkade med ett stort antal observatörer vid den sedvanliga örnräkningen 5 mars 2022. Medlemmar deltog också som stugvärdar. OKE har deltagit i det fortsatta arbetet med och tillämpning av förvaltningsplanen för grågås. En viktig del av arbetet är deltagandet i de standardiserade gås- och sjöfågelräkningarna vid Söderfjärden.

Projekt

Boken "FÅGLAR I ESKILSTUNA KOMMUN"

Lagret vid årets slut är reserv för framtida uppdatering och arkivexemplar.

Ekeby våtmark

OKE fick i september möjlighet att delge WRS:s, Water Revival Systems, konferensdeltagare, konstruktörer och utformare av våtmarker, erfarenheter från Ekeby våtmarks åldrande. Förändringar i olika fågelarters utnyttjande av våtmarken över tid. Delvis i rummet (dammarna 1-5 jämfört med dammar 6-8). Uppskattat av de med biologisk inriktning.

Fågelskådningens dag söndag 8 maj var mycket välbesökt och det fina vädret gjorde sitt till att vi fick så många intresserade besökare. Guider fanns längs vägen från anslagstavlan fram till tornet och infohuset där det fanns fika och information om OKE och Energi & Miljö. Infohuset får OKE disponera i samråd med Energi & Miljö AB. OKE har löpande kontakt med representanter för avloppsverket.

Föreningen Södermanlands Ornitologer, FSO – Syfte och strategi

Alla medlemmar i Sörmlands lokalföreningar ingår i FSO. För att föreningen ska kunna arbeta vidare med de arbetsområden som är betydelsefulla för natur- och fågelskydd, Hartsö-Enskär fågelstation och den regionala rapportkommittén behöver FSO få representanter från alla lokalföreningar. Fram till nu har OKE, SOK och Tärnan varit representerade i styrelsen.

Fågelrapportering

Från och med 2021 är OKE:s lokala rapportkommitté vilande.

Gåsräkning

OKE har under 2022 aktivt deltagit i förvaltningsprojektet för grågås vid Sörfjärden. Vi planerar och genomför räkningar av främst grågås i Sörfjärden med angränsande landskap. Har deltagit i möten med länsstyrelsen, Grimsö forskningsstation, markägare och fältstationen Rördrommen. Detta för att leverera underlag till en lokal förvaltning av grågås och andra stora betande fåglar. Ansvariga: OKE:s faunagrupp/Fältstationen Rördrommen.

Havs- och kungsörnsräkning

Tillsammans med ornitologiska klubbar och naturskyddsföreningar runt Mälaren och Hjälmaren genomfördes lördagen den 5 mars en räkning av örnar kring de stora sjöarna. Ansvarig: Fältstationen Rördrommen

Häckfågeltaxering

Medlemmar har samlat in material att ingå i Lunds universitets långsiktiga övervakning av fågelfaunan. Numera räknas endast en runda i kommunen.

Sörfjärdsgruppen/Fältstationen Rördrommen

Ett gemensamt projekt mellan naturskyddsföreningarna och de ornitologiska klubbarna i Eskilstuna och Strängnäs samt Eskilstuna Biodlarförening. Gruppen hyr Sundkarlsbacken, Sörfjärdens fältstation Rördrommen. OKE:s representanter har under 2022 varit Eva Olofsson.

Sjöfåglar

Sjöfågelsträck bevakas av OKE-medlemmar under hösten från Kvicksundsbron. Detta material är inlagt på Artportalens nationella fågeldatabas.

Vinterfågelräkning

Medlemmar har samlat in material att ingå i Lunds universitets långsiktiga övervakning av fågelfaunan. Det räknas på rundor á 20 punkter 1-5 gånger per vinter. Numera räknas endast en runda i kommunen.

OKE:s faunagrupp

Under Leif Carlssons ledning har flera medlemmar i OKE aktivt medverkat i de fågelprojekt som under året har bedrivits i FSO:s regi. Lomprojektet har under året fortsatt med inventering av häckande storlommar.

Hedlandets naturreservat

Vi har engagerat oss, gjort egna fältstudier, deltagit i möte samt fört dialog med markägaren Sveaskog angående skogen i reservatet. Inte minst tillämpningen av NS. Naturvårdande skötsel. Deltagit i Hedlandsgruppen tillsammans med bland andra Eskilstuna naturskyddsförening. Vi har under året kontinuerligt bevakat den mycket svåra, infekterade och polariserade debatten om skogen på Hedlandet.

Slutord

Styrelsen framför ett varmt tack till klubbens medlemmar för det förtroende som kommit styrelsens ledamöter till del samt för värdefulla insatser under verksamhetsåret.

Eva Olofsson/Ordförande

Tranor

Foto: Per Thyrén, www.flickr.com/photos/71812399@N02

Göktyta
Foto: Leif Nyström

Strängnäs Ornitologiska klubb (SOK)

Verksamhetsberättelse för 2022

Styrelse m.m.

Styrelsen har fr.o.m. årsmötet 8 mars bestått av Elisabeth Evjen ordförande, ledamöterna Leif Ekblom vice ordförande, Ewa Lundgren kassör, Gunilla Oleniusson sekreterare, Lena Hellman medlemsansvarig, Beje Aronsson FSO-representant och Petter Kappel. Ersättare Sven Blomqvist och Simon Larsson (t.o.m. okt).

Adjungerade till styrelsen: Maria Barkell, Ulf Gustafsson och Petter Sundin.

Revisorer: Jonas Jörnemark (sammankallande) och Kjell Eriksson samt som revisorsersättare Markku Kemppi.

Valberedning: Markku Kemppi (sammankallande) och Inger Karlsson.

Styrelsemöten

10 protokollförda styrelsemöten har genomförts.

Årsmöte

Det ordinarie årsmötet hölls 8 mars med 29 medlemmar närvarande varav 3 digitalt. Elisabeth Evjen nyvaldes som SOKs ordförande och som årsmötesordförande hade Björn Torstenson anlitas. Ulf Gustafsson höll ett bildföredrag om viftåglar.

Medlemmar

Klubben hade vid årsskiftet 2022/2023 134 fullbetalande medlemmar och 47 familjemedlemmar, totalt 181 medlemmar. Medlemsavgift 200:- för fullbetalande medlem och 50:- för familjemedlem. Medlemskapet i SOK innebär även medlemskap i Föreningen Södermanlands Ornitologer (FSO).

Klubbtidning

Tidningen "Observerat i Strängnäs kommun" ingår i årsavgiften för fullbetalande medlem och har under året utkommit med 3 nummer, varav nr 1 innehöll årsrapport för inrapporterade observationer inom Strängnäs kommun under 2021. Redaktör för tidningen har varit Ulf Gustafsson.

SOK:s informationskanaler m.m.

Hemsida, webmaster Maria Barkell har, förutom kontinuerliga uppdateringar under året även

byggt om hemsidan i en helt ny plattform. Informationsfolder, "Visst gillar du fåglar" finns att ladda ner från hemsidan.

Digitalt nyhetsbrev, har vid 6 tillfällen under 2022 skickats ut till de medlemmar som lämnat en mejladress. Sven Blomqvist har varit redaktör.

Medlemsmejl, används för att bl.a. informera och påminna om kommande aktiviteter samt annan viktig information som ska delges medlemmarna.

Facebook-grupp, "SOK-Skådarna", Kjell Eriksson är administratör.

Bandgrupp, "Fågellarm i Strängnäs Kommun" används för att larma ut de lite mer udda fågelobservationerna bland intresserade medlemmar och icke-medlemmar. Maria Barkell är administratör.

Instagramkonto, "sokbirds" används för att sprida information om SOK och medlemmars fågelbilder. Maria Barkell är administratör.

Sms-grupp/app, (Supertext Observationer i Strängnäs kommun) används för att larma ut intressanta fågelobservationer till SOKs medlemmar. Simon Larsson har varit administratör. Länk till SOK:s fågellokalbeskrivningar i Strängnäs kommun finns på FSOs hemsida.

Aktiviteter under året

Programpunkter, under 2022 har daglediga genomförts 12 gånger med många deltagare. Resor har genomförts till bl.a. Norså/Köping, Hjälstaviken, Härjedalen, Halland och Kvismaren. I Gorsingelund hölls träffar 4 gånger. Digitala workshops har erbjudits. Artrally har anordnats, denna gång även med en eko-klass. Totalt har 53 SOK-aktiviteter genomförts under året.

Backsvalorna, SOK:s kvinnliga nätverk har utökat årets utflyktsprogram, bl.a. har Ekeby våtmark, Kalkbro, Edeby våtmark, Södra Kyrkogården/Fårhushagen och Lötfälten besökts. Kontaktpersoner

son har varit Elisabeth Evjen. Backsvalorna har en egen sida på SOK:s hemsida.

Andra aktiviteter, ugglesafari genomfördes i Västmanland under guidning av Hedströmsdalens Ornitologiska Förening. Fågelskådningens dag och Fågelturnskampen hölls vid Valnaren och Eksågstornet. SOK medverkade under Målardagen. Vid innekvällen i oktober visade Beje Aronsson sina fågelbilder från SOK:s resor till Härjedalen och Halland. Ingemar Linds filmvisning i november handlade om "Djuren på fjället". SOK:s EKO-skådartävling med 10 deltagare har pågått under hela året.

SOK:s fågelmatningar, har under vintermånaderna varit igång vid Bågskyttebanan och i Gorsingelund. SOK har under året blivit sponsrade med fågelmat till SOK:s matningar samt förvaring av fågelmat. En penninggåva, ämnad för fågel-skyddsarbete, har tacksamt mottagits från en medlem.

Inventeringar m.m.

Örnräkning genomförd 5 mars, omfattade totalt 14 platser i Strängnäs kommun. Ett flertal medlemmar från SOK deltog, både som observatörer och telefonörer.

Nattfågelinventering, har genomförts med två rutten vid 3 tillfällen i april, maj och juni. 20 platser har inventerats under 5 minuter där ena rutten var i Länna/Åker och den andra rutten var på Selaön/Mariefred. Inventeringen har genomförts av Leif Ekblom och Markku Kemppi. Några arter värda att nämnas är kattuggla, berguv, vaktel, nattskärna, rördrom, kärnsångare samt en igelkott.

"Vinterfåglar in på knuten", BirdLife Sveriges årliga räkning av fåglar vid fågelmatningar genomfördes sista helgen i januari. Vid SOK:s fågelmatningar genomförde medlemmar i Backsvalorna fågelräkning. 119 rapportörer i Strängnäs kommun rapporterade 7 365 individer från 124 matningar. Totalt rapporterades 47 arter i kommunen. Högst antal individer hade grönsiska (1 538 st) följt av talgoxe (989 st) och blåmes (787 st).

Observationer

Under året har 196 olika fågelarter observerats i kommunen och inrapporterats till Artportalen. Totalt under året har 275 rapportörer lagt in fågelrapporter från Strängnäs kommun. Av dessa var 58 rapportörer från Strängnäs kommun. Flest rapporterade arter inom kommunen hade Markku Kemppi med 168 arter. Arter av högsta skyddsklassen som är rapporterade med häckningskriterier ingår inte i ovanstående statistik. Amerikansk kricka blev årets enda nya kommunart.

Fältstationen Rördrommen

Samarbetsprojektet mellan naturskyddsföreningarna och fågelklubbarna i Strängnäs och Eskilstuna samt Eskilstuna Biodlarförening har en styrgrupp som leder och planerar verksamheten. SOK har representerats av Sven Blomqvist med Gunilla Oleniusson som ersättare. SOK-medlem Ture Persson ingår också i gruppen. Skoldagar har genomförts med många skolklasser på besök. I början av mars administrerades den årliga örninventeringen omfattande 89 platser i 5 län och drygt 20 kommuner från Nynäshamn och Lidingö i öster till Örebro i väster. Vid räkningen, som genomfördes för 22:a gången, inrapporterades totalt 155 havsörnar. Huvuddelen av observationerna gjordes i Mälaren och Hjälmaren. Storfågelsgruppen för "Stora betande fåglar vid Sörfjärden" har vid flera tillfällen inventerat svanar, tranor och gäss i Sörfjärdsområdet. Gruppen har letts av Länsstyrelsen och Sven Blomqvist har varit SOK:s representant.

Föreningen Södermanlands Ornitologer (FSO)

Vid höstkonferensen som hölls i november deltog 2 styrelsemedlemmar från SOK. Beje Aronsson har under året varit SOK:s kontaktperson i FSO:s styrelse. Petter Sundin har varit knuten till Regionala rapportkommittén Södermanland (Rrk).

Övrigt

Gorsingelund, ett fågelrikt och lättåtkomligt Natura2000-område, där medlemmarna i SOK och Naturskyddsföreningen i Strängnäs delar på ansvaret för lättare skötsel, bl.a. av gångstigar och områdets många fågelholkar. Fågelmatning pågår under vintermånaderna i SOK:s regi.

SEVAB:s föreningssponsring, där SOK är ambasadör. När en abonnent tecknar lokalproducerad Strängnäs-el hos SEVAB och väljer en förening inom Strängnäs kommun går en sponsringssumma till denna förening. Om ingen förening väljs att sponsra går sponsringspengarna till en allmän pott som sedan alla föreningar delar på.

Räcksta å vattenråd, bildat 2019, omfattar 36 sjöar och 19 vattendrag och ingår numera i Mälarens vattenvårdsförbund. Kommunerna Strängnäs, Gnesta, Flen och Eskilstuna ingår, liksom markägare, näringsidkare och intresseorganisationer. Området börjar i Eskilstuna kommun vid Flättsjön, omfattar bl.a. Valnaren / Rönneln liksom Marvikarna m.fl. andra sjöar i Åkers bergslag, och slutar vid Gripsholmsviken i Mälaren. Med hjälp av LONA-medel har en miljökonsult anlitats. En handlingsplan har utarbetats för åtgärder som kan förbättra den ekologiska statusen för de sjöar och vattendrag som ingår. Statusen i

vattendragen är genomgående dålig enligt en undersökning som utfördes 2016. Arbete pågår i tre grupper: Dämmen och vandringshinder; Återvätning samt Våtmarksområden. Ett skogsområde i Söderlänna planeras att återvätas, ev kommer återmeandring av vattendraget vid Bondkroken att ske och lekomyråden för den sällsynta fisken asp nedströms Krutbruket i Åker kommer att förbättras. Sven Blomqvist har representerat SOK.

Studiecirkel, en studiecirkel "Vinterfåglar/ Fåglarnas liv och leverne" har under hösten genomförts med 4 deltagare, ledare var Leif Ekblom.

Kungsörn -72, SOK har under året fortsatt varit medlem i projektet för att stödja dess verksamhet.

Studiefremjandet, är SOK:s samverkanspart vid aktiviteter och kurser.

Styrelsen tackar alla som på olika sätt lagt ner mycket och engagerat arbete för verksamheten, insatser som Strängnäs Ornitologiska Klubb inte skulle klara sig utan!

Styrelsen

Kattuggla

Foto: Mauri Karlsberg, www.karlsbergfoto.com

Sångsvan
Foto: Leif Nyström

Katrineholm-Vingåkers Ornitologiska

Verksamhetsberättelse för 2022

Styrelse

Styrelsen för Katrineholm-Vingåkers Ornitologer har under året bestått av Monica Ström vice ordförande, Gunilla Carlsson sekreterare, Ulrika Ahlblom kassör, Marie-Louise Nyman ledamot, Lillemor Däckfors ledamot, Gunnar Westermark ledamot och Karl-Evert Andersson ledamot.

Revisorer

Torsten Andersson och Håkan Lernefalk.

Valberedning

Leif Carlsson (sammankallande), John-Erik Nyman och Krister Andersson.

Webmaster

Gunilla Carlsson.

Årsmöte

Föreningens årsmöte hölls den 26 mars. Det var 15 medlemmar som hörsammat kallelsen och som vanligt ledde Håkan Lernefalk årsmötet.

Dessvärre hade valberedningen inte funnit någon kandidat till ordförandeposten för styrelsen. Årsmötet beslutade därför att den posten ska vara vakant. Torbjörn Lundahl avgick ur styrelsen och som ny kassör tillträder Ulrika Ahlblom. Någon ny ledamot till styrelsen hade valberedningen inte hittat. Styrelsen har alltså också en vakant ledamot.

Medlemsantal

Föreningen hade vid årets slut 73 fullbetalande medlemmar vilket är en minskning med 3 st jämfört med 2021. Dessutom tillkommer 25 familjemedlemmar, vilket ger totalt 98 medlemmar.

Styrelsemöten

Styrelsen har genomfört 1 digitalt styrelsemöte och har träffats vid 8 tillfällen för protokollförda styrelsemöten. Flera arbetsmöten har hållits inom styrelsen och för den löpande verksamheten har kontakter förts via mail och telefon.

Fjällpipare, Foto: Mauri Karlsberg, www.karlsbergfoto.com

Aktiviteter

Föreningens verksamhet under årets början påverkades av pandemin vilket medförde att årets artrally fick ställas in. Årets örnräkning vid Hjälmaran kunde genomföras som planerat i mars. Tisdagsgruppens träffar återupptogs under våren och fortsatte även under hösten med Krister Andersson som färdledare. Vi genomförde en uggleutflykt den 24 mars. Under mars och april ordnade styrelsen en ny aktivitet i form av diskussionskvällar inomhus där deltagarna "pratade fågel" under rubriken "Diskussionscirkel Fåglarnas Liv" med stöd av bilder och fågelläten. Vid ett tillfälle erbjöds medlemmarna också att vara med och bygga fågelholkar i Nyhemsskolans tråslöjdslokal. Den andra april återinvigdes spängen till Vännervassön som tidigare hade kompletterats med ett räcke. Den 10 april var det dags att värstada Tornstugan. Den 24 april hade vi årets första Öppet Hus i Tornstugan. Focus Nordic och Svenssons Foto var också på plats och visade kikare. I början av maj gjordes en utflykt till Ekeby Vätmark, Eskilstuna. Fågelturnskampen genomfördes vid Tornstugan den 7 maj. I början av juni genomfördes en utflykt i våra kommuner för att lyssna på nattsångare. Vi hade Öppet Hus i Tornstugan den 12 juni, den 7 augusti och den 11 september. Den 30 juli besöktes Roxen och Svartåmynnings naturreservat. Den 27 augusti gjordes en utflykt till Horns båtvarv och den 3 september besöktes Vadsjön. KVO deltog ej i årets EuroBirdwatch. Höstens utflykt till Kvismaren för att se på tranor och gäss genomfördes den 24 september. Den 12 november höll Magnus Friberg från Kvismare Fågelstation ett uppskattat och intressant föredrag. Han berättade om fågelstationens verksamhet, både ringmärkning och den forskning som man bedriver där. Den traditionella bildvisningen med tillhörande fika genomfördes den 3 december.

Fågelmatning

KVO har under våren och hösten ansvarat för fågelmatningen vid Tornskogens parkering och vid Ramsjöhult. Under december drabbades dessvärre matningen vid Ramsjöhult av skadedörelse, varför matningen där tvingades upphöra.

Guidningar

Under året har guidning skett vid Tornstugan för bl.a. tisdagsvandrarerna, IAF (Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen) och en skolklass från Nyhemsskolan.

Synpunkter och yttranden

Föreningen har lämnat ett yttrande gällande Björkviks Marktjänsts ansökan om utökad täktstillstånd vid Åskedalens sand- och grustag. Våra synpunkter finns att läsa på vår hemsida.

Fågelobservationer

Under året har 185 olika arter i Katrineholm rapporterats till Artportalen, vilket är några färre än 2021. I Vingåkers kommun har 179 olika arter rapporterats till Artportalen, vilket är några fler än 2021. 214

rapportörer har lagt in sina obsar för Katrineholm och 74 rapportörer har rapporterat i Vingåker. En pilgrimsfalk rapporterades i februari vid Vargtorget, Floden och vid Tybblefålden i slutet av augusti och i slutet av september. En berglärka passerade Sjövikstornet i mitten av mars. En gravand rastade i slutet av april och i början av maj vid Sjövikstornet. En vassångare hördes vid Sjövikstornet i slutet av april och även vid Jägern i mitten av maj. En härfågel sågs vid Blomsterhult i maj. En ringtrast rastade vid Lövåsgården i maj. En mindre flugsnappare hördes vid Perstorpsskogens naturreservat i slutet av maj. En kornknarr hördes vid Ljunghaga, Kästa i slutet av maj och början av juni liksom vid Billsbro gård. En rosenfink hördes vid Brene strandskog i början av juni. Den 1 augusti sågs 20 kustsnäppa sträcka vid södra Hjälmaran. En rödstrupig piplärka hördes vid Vingåkersslätten den 1 september. En kustlabb sträckte vid södra Hjälmaran den 5 september. En rastande fjällgås observerades i nordvästra Kolsnaren den 6 september. En lappsparv hördes vid Tybblefålden den 9 oktober. En järpe observerades den 1 november vid Älgkärret, Björkvik.

Övrigt

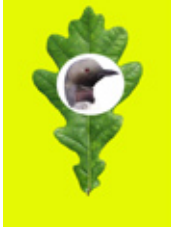
Föreningen har under året uppfört en plattform vid Floden på Ökna säteris marker. Ett avtal med markägaren har upprättats. Vi har känt oro för ett minskande antal medlemmar och då bl.a. resonerat om vad vi kan göra. En av åtgärderna för att fler skulle få upp ögonen för KVOs existens är att synas oftare i Katrineholms-Kuriren, vilket under 2022 lett till återkommande artiklar om föreningens aktiviteter under rubriken Föreningsnytt. Föreningen har vid några tillfällen träffat representanter för Katrineholms kommun och diskuterat bl.a. röjning av sly m.m. vid Tornstugan, gamla tornet och vid plattformen vid Lilla Näsaren. Föreningen har också träffat ett nytt avtal med kommunen gällande nyttjanderätt av Tornstugan. I stort slipper vi årlig fönsterputsning, som kommunen istället svarar för. Föreningens åtagande handlar om fyra tillfällen per år, då vi är på plats för att bistå besökare (Öppet hus). Föreningen ska också boka Tornstugan för varje tillfälle i kommunens lokalbokningssystem samt även lägga ut våra aktiviteter i Katrineholms Evenemangskalender.

På samma sätt som hittills ska vi anmäla fel och brister till kommunen. Avtalet klarlägger kommunens ansvar för byggnaden, latrintömning, att hålla vägen framkomlig och omgivningarna fria från sly så att man också kan skåda ut över sjön.

Strax före årets slut nåddes vi av det mycket tråkiga beskedet att Pelle Moqvist avlidit efter en tids sjukdom. Pelle var med och startade vår förening och var mycket aktiv och engagerad i föreningen. Pelle var ordförande under många år liksom även bl.a. ansvarig för nybörjarkurser och tisdagsutflykterna. Han kommer att vara mycket saknad och han lämnar ett stort tomrum efter sig.

Styrelsen

Flens Ornitologiska Förening

Verksamhetsberättelse för 2022

Styrelsen för Flens Ornitologiska Förening vill med denna berättelse redogöra för sin förvaltning och verksamhet för verksamhetsåret 2022.

Styrelse

Ordförande Jukka Väyrynen, vice ordförande Anders Noré, sekreterare Ingela Borg, kassör Christer Larsson, ledamöter Per Flodin, Christer Swärd, Bo Sandgren (tillika webmaster)

Revisorer

Sven Pettersson och Maria Gustavsson

Revisorssuppleant

Vakant

Valberedning

Styrelsen

Möten

2022-03-08 Styrelsemöte, 2022- 04-07 Årsmöte, 2022 -04-24 Konstituerande styrelsemöte (per capsulam), 2022-06-20 Styrelsemöte

Föreningens verksamhet

Verksamheten detta år utgick i huvudsak utifrån de program som skickades ut till medlemmarna digitalt och som även fanns att studera på föreningens hemsida. Detta genomfördes digitalt då portokostnaden för utskick skenat och tanken var att hålla ner kostnaderna. Programmet omfattade tio olika aktiviteter. Tyvärr blev deltagarantalet på aktiviteterna ytterst begränsat och deltagare uteblev helt på ett par av dessa. Erfarenheten styrelsen drog av denna kläna uppslutning var att vi behöver göra nysatsningar på medlemsinformation till kommande verksamhetsår. Styrelsen hade under året två protokollförda styrelsemöten utöver årsmötet.

Hemsida

www.fof.sormlandsornitologerna.se/

Hemsidan underhålls under året föredömligt av vår webmaster Bo Sandgren.

Facebook

Via gruppen "Fågelskådning i Flenstrakten" har fågelhändelser m.m. diskuterats och delgivits. Gruppen har numera 186 medlemmar.

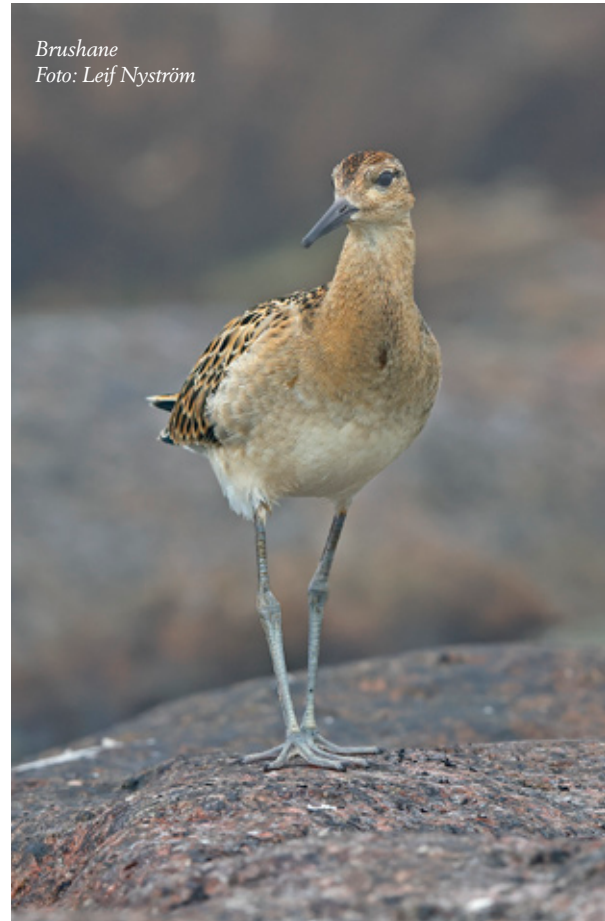
Medlemmar

Föreningen hade under året endast 16 fullbetalande medlemmar. Detta låga antal antas bero på att tidigare medlemmar inte uppmärksammat möjligheten att inbetala medlemsavgiften utan avi.

Jukka Väyrynen/Ordförande

Brushane

Foto: Leif Nyström

Slaguggla

Foto: Mauri Karlsberg, www.karlsbergfoto.com

Fågelföreningen Tärnan Nyköping/Oxelösund

Verksamhetsberättelse för 2022

Styrelsen för Fågelföreningen Tärnan Nyköping/Oxelösund lämnar härmed följande verksamhetsberättelse för verksamhetsåret 2022.

Allmänt

På grund av Covid-19-läget i början av året ställdes artträllyt in och årsmötet hölls i elektronisk form via mail.

Styrelse

Styrelsen har bestått av Per Astfeldt, Christina Bremfält, Ragnar Falk, Ingvar Jansson, Anton Johansson, Stig Larsson, Olle Pers och Kerstin Spjuth.

Funktionärer

Ordförande: Ingvar Jansson. Vice ordförande: Per Astfeldt. Sekreterare: Anton Johansson. Kassör: Stig Larsson. Revisor: Staffan Karlsson och revisor suppleant: Jan Sjöstedt. Valberedning: Sofi Nordfeldt och Lars Lindberg (sammankallande). Hemsidesansvarig i styrelsen: Ingvar Jansson och Ragnar Falk. Webbmaster och webbansvarig: Tormod Kelén. Programansvariga: Karin Anklev, Christina Bremfält, Olle Pers och Susanne Stilling. Redaktion och layout: Jan Gustafsson. Post- och mailansvariga tillika infoansvariga: Ingvar Jansson och Stig Larsson. Ansvarig Band: Anton Johansson. Studiecirkelansvariga: Kerstin Spjuth och Yvonne Bolin Bolorin. "Ansvariga för "måndagsgruppen": Mats Andersson, Björn Johansson, Alf Andersson. Ansvariga för övriga exkursioner och inomöten: alltför många för att räkna upp.

Medlemsantal

Föreningen hade 365 medlemmar den 31 december 2022.

Styrelsesammanträden

Under året har föreningens styrelse haft 5 protokollförda fysiska styrelsemöten, 3 februari, 24 mars, 2 juni, 22 augusti och 24 oktober. Vidare

har styrelsen vid flera tillfällen haft mailavstämningar och fattat muntliga beslut.

Årsmöte

På grund av Covid-19 genomfördes årsmötet under februari månad i form av ett särskilt mailförfarande på så sätt att röstning och beslut skedde genom att ett beslutsdokument fylldes i och senast den 28 februari 2022 mailades till Tärnan. Styrelsen sammanställde och protokollförde därefter tillsammans med valda justeringsmän valresultatet och publicerade detta på Tärnans hemsida. 32 medlemmar deltog i valproceduren.

Program

Under året arrangerades fyra inomöten i egen regi, en filmkväll i samarbete med Studieförbundet, och nästan 50 olika exkursioner och skådartillfällen, varav ca 20 ingick i den populära serien "Skådning för måndagslediga". Under våren och hösten genomfördes två uppskattade studiecirkel på teman "Fåglar i vår närhet" respektive "Fåglar i Nyköpings närhet". Artletartävlingen "Miljöskådarlistan" genomfördes för sjätte året i rad.

Digitala aktiviteter

Tärnan har en mycket välkött och välbesökt hemsida med adress <http://tarnan.eu>. Ansvarig för hemsidan har sedan många år varit vår webbmaster Tormod Kelén. BAND-gruppen "Tärnan", som funnits sedan 2013, har blivit mycket populär och har nu ca 470 medlemmar. Anton Johansson har varit ansvarig och sett till att allt fungerar.

Projekt/arrangemang

Förutom programmet har Tärnan genomfört en rad arrangemang, projekt och inventeringar, i många fall på uppdrag av någon myndighet. Nedan följer ett urval. Inom Nynäs naturreservat, på uppdrag av Region Sörmland: Två ex-

kursioner, punkttaxering av två linjer, och våtmarksinventering i 10 våtmarker. I Långsjön, SO Buskhyttan, på uppdrag av, eller tillsammans med, Sportfiskarna Sverige: Räkning av rastande fåglar. Även deltagande i våtmarksdagar. På uppdrag av Nyköpings kommun: Häckfågelinventering vid reningsverket i Nyköping. På uppdrag av Länsstyrelsen i Södermanland: Fågelräkning i sju nationella kustfågelrutor i skärgården, kungsörnsinventering i tre områden, och medverkan vid grusning av skrântärneöar i Bråviken. Inventering och ringmärkning av skrântärna, genom ÅGP i Sörmland och i Östergötland. Ringmärkning av sillgrissla, genom Länsstyrelsen i Östergötland. 3 Havsfågelinventering i Sörmlands yttre havsband. Räkning av kustfåglar i Oxelösunds yttre skärgård. Kontroll efter ev. fågelinfluensa i Oxelösunds skärgård. Ejderhusprojekt på Hävringe. Studier, inkl. ringmärkning, av främst sillgrissla och tordmule i Källskärens skärgård, Oxelösund. Holkprojekt med ringmärkning, i tre olika områden i Oxelösund och Nyköping. Tärnan har varit resurs för BirdLife Sverige, vid kameraövervakning på skrântärneskär via dator. Tärnan har varit resurs åt Lunds universitet i olika typer av inventeringar. Föreningen har drivit flera vinterfågelmatningar, både i egen regi och i samarbete med SSAB. Föreningen har deltagit i flera arrangemang med anledning av att Stendörrens naturreservat fylldes 50 år 2022.

Relation till FSO

Som medlem i Tärnan är man automatiskt också medlem i regionalföreningen Föreningen Södermanlands Ornitologer. FSO, som bland annat arbetar med viktiga fågelskyddsfrågor, regionala rapportkommittén, årsboken "Det Sörmländska Fågelåret", och Hartsö-Enskärs fågelstation. Flera av Tärnans medlemmar deltar aktivt i FSOs verksamheter och arbetsgrupper. Liksom tidigare år har Tärnan, på uppdrag av FSO, ansvarat för produktion, tryckning och distribution av årsboken.

Kärrsångare

*Foto: Stefan Pettersson,
www.steffelodi.se*

Kontakt med kommunerna

Jan Gustafsson, Ingvar Jansson och Mattias Ohlberg har varit Tärnans representanter i Nyköpings kommuns Naturvårdsberedning, som träffas ett par gånger om året. Beredningens syfte är att upprätthålla en fortlöpande och tidig dialog mellan kommunen och de ideella föreningarna i bl.a. plan-, natur- och miljöfrågor. Föreningen har också svarat på remisser från Länsstyrelsen och från Nyköpings- och Oxelösunds kommuner, rörande vindkraft, kraftledningsbygge och skydds jakt på skarv.

Medlemsavgift

Vid årsmöte 2021 beslöts att medlemsavgiften för 2022 skall vara oförändrad, 200 kr för fullbetalande vuxna och ungdomar < 25 år 100 kr. Stödjande familjemedlem 50 kr.

Slutord

Som vanligt har arbetet under året i Tärnan och styrelsen präglats av iderikedom och idogt arbete, god stämning och fint kamratskap. Styrelsens uppfattning är att Tärnan har mycket goda möjligheter att också fortsättningsvis utvecklas på ett bra sätt. Styrelsen riktar ett stort TACK till alla frivilliga krafter som på olika sätt lagt ner mycket tid och engagerat arbete i klubben, utan detta engagemang hade klubben inte varit det den är idag.

Sillgrisslemärkning, Monika Dalhäll

Under 2022 utförde länsstyrelsen i Södermanland ett grusningsprojekt på tre häckningsöar för skräntarna i Bråviken, Nyköping. Teckningen visar helikoptern när den hämtar grus i behållare vid parkeringsplatsen till Galtvikens badplats, vid Stora Uttervik, Nyköping.

Teckning: Monika Dalhäll

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

ger ekonomiskt stöd till utgivandet av årsboken

Hartsö-Enskär fågelstation

Genom ideellt arbete som ringmärkare eller assistent kan du göra en ovärderlig insats för fågelforskningen. Som assistent behöver du inte vara fågelexpert, men du ska gilla fåglar.

Det går även utmärkt att förlägga föreningsexkursioner till ön.

Fågelstationen är belägen på ön Enskär i Hartsöarkipelagens södra del som en sista utpost mot det öppna havet. Stationen drivs av FSO och verksamhet har här bedrivits sedan 1965.

Mer info:

Göran Altstedt, hartso.enskar@sormlandsornitologerna.se, eller till Jan Oldebring, oldebring.jan@gmail.com.

Hur bli medlem i FSO för år 2024?

Föreningen Södermanlands Ornitologer (FSO) är en regional förening som i huvudsak arbetar med frågor och aktiviteter av regional karaktär. Exkursioner och andra lokala aktiviteter äger rum genom lokalföreningarna.

Medlem i lokalförening betalar endast medlemsavgift till lokalföreningen som i sin tur betalar 35 kr/medlem och 5 kr/familjemedlem till FSO. Medlemmar i de sörmländska lokalklubbarna i Eskilstuna, Strängnäs, Nyköping/Oxelösund, Flen och Katrineholm/Vingåker ansluts nu via sina lokalföreningar till FSO och ska således inte betala någon medlemsavgift direkt till FSO. En ytterligare förändring är att medlemsavgift och årsbok separeras.

Årsboken

Som medlem i lokalförening som har årsboken inbakad i lokalföreningens medlemsavgift så behöver man inte göra något för att få årsboken Det sörmländska Fågelåret 2023.

I lokalförening som INTE har årsboken inbakad i medlemsavgiften förskotts betalar man som medlem i lokalklubb 100 kr till lokalklubben och där man anger vad inbetalning avser och från vem. Lokalföreningen sköter därefter resten åt betalande medlem. Årsboken kommer då sedan automatiskt under hösten 2024.

Den som inte är medlem i en ansluten lokalklubb, erhåller årsboken Det sörmländska Fågelåret 2023 genom förskottsinbetalning av 270 kronor (inkl. porto) till FSOs bankgiro 5699-9105.

Glöm inte att ange vad inbetalningen avser och vem som betalt in med komplett adress.

Regionalförening

Föreningen Södermanlands Ornitologer

Ingvar Jansson

Hemsida: www.sormlandsornitologerna.se

E-post: fso@sormlandsornitologerna.se

Lokalföreningar

i Sörmlands län och kontaktpersoner:

Ornitologiska klubben i Eskilstuna

Eva Olofsson

Hemsida: www.oke.sormlandsornitologerna.se

E-post: oke@sormlandsornitologerna.se

Strängnäs ornitologiska klubb

Elisabeth B Evjen

Hemsida: www.strangnasornitologerna.se

E-post: kontakt@strangnasornitologerna.se

Katrineholm – Vingåkers ornitologer

Ulrika Ahlbom

Hemsida: www.kvo.sormlandsornitologerna.se

E-post: kvo@sormlandsornitologerna.se

Flens ornitologiska förening

Jukka Väyrynen

Hemsida: www.fof.sormlandsornitologerna.se

E-post: fof@sormlandsornitologerna.se

Fågelföreningen Tärnan

Nyköping/Oxelösund

Ingvar Jansson (070-570 70 25)

Hemsida: www.tarnan.eu

E-post: tarnan@sormlandsornitologerna.se

Studieförbundet är samarbetspartner med FSO.

